

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Sala de lectură

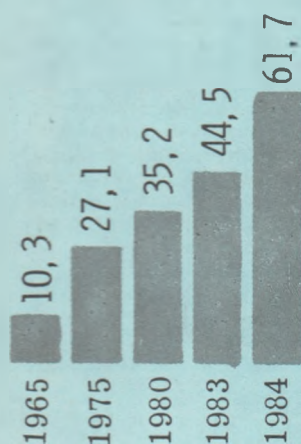
CENTRALA INDUSTRIALĂ

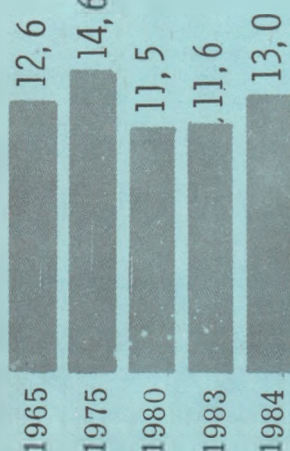
DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI EXTRACTIVE

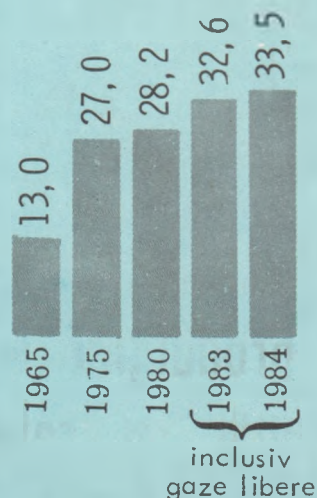
PRODUCȚIA DE CĂRBUNE NET
-milioane tone-

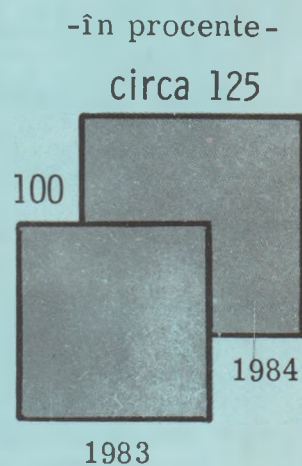
ȚIȚEI EXTRAS
-milioane tone-

GAZ METAN EXTRAS
-miliarde mc-

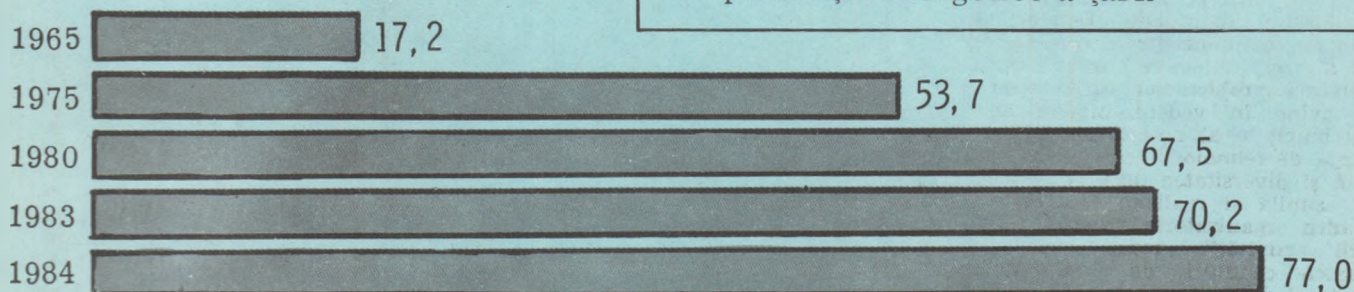

PRODUCȚIA DE CUPRĂ ÎN CONCENTRATE
-în procente-

CREȘTEREA RESURSELOR ENERGETICE

PRODUCȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ
-miliarde kWh-

■ În anul 1984 necesarul de energie primară va fi acoperit din resursele interne în proporție de circa 94 %, realizându-se astfel un nou și important pas în asigurarea independenței energetice a țării

LA DIMENSIONAREA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ, ÎN ANUL 1984, S-A AVUT ÎN VEDERE :

Creșterea mai puternică a energiei realizate pe cărbuni

Începerea producției de energie electrică bazată pe șisturi bituminoase

■ Se vor lua măsuri ferme care să asigure creșterea gradului de utilizare și punerea în funcțiune a tuturor instalațiilor care folosesc combustibili solizi și alte resurse energetice, atât pentru producerea energiei electrice, cât și a celei termice

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

CENTRALA INDUSTRIALĂ — ACȚIUNI CONCRETE PENTRU REALIZAREA PLANULUI

ORGANIZATE pe principiul tehnologic sau în profil teritorial, centralele industriale — în componența cărora se află un număr însemnat de întreprinderi, institute sau grupe de cercetare și inginerie tehnologică — și-au dovedit, în practică, capacitatea de conducere a proceselor de dezvoltare a producției și promovare a progresului tehnic, de realizare exemplară a sarcinilor de plan, de desfacere a produselor. Dispunând de puternice unități de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, de întreprinderi dotate cu mașini, utilaje și instalații moderne, de înaltă productivitate, cu mari posibilități de adaptabilitate la progresul tehnic, centralele industriale realizează o gamă variată de produse, în condiții de calitate superioară și eficiență ridicată. Datorită nivelului de competitivitate a produselor realizate, marea majoritate a centralelor industriale au devenit furnizoare tradiționale de produse atât pentru beneficiarii interni cit și pentru numeroși parteneri externi.

Srijinind efectiv unitățile componente, centralele industriale au acționat și acționează în direcția specializării producției, adâncirii acesteia, având la bază dezvoltarea producției de componente, organizării temeinice a procesului de cooperare între unitățile specializate și cele finalizatoare de produse. Acțiunea s-a soldat cu creșterea productivității muncii în fiecare unitate și pe ansamblul centralelor, cu reducerea sistematică a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și, în final, cu sporirea rentabilității. Acum, mai mult ca oricând, eforturile centralelor, ale unităților lor componente, sînt îndreptate spre realizarea exemplară a planului pe acest an și pe întreg cîincinalul, mărirea performanțelor și competitivității produselor, creșterea volumului exportului, reducerea la cote minime a consumurilor materiale și energetice pe fiecare unitate de produs, ridicarea întregii activități economice la un cit mai ridicat nivel de eficiență.

Dinamismul producției — îmbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă

ÎN CALITATEA sa de titular de plan, Centrala industrială de mecanică fină a urmărit să asigure dezvoltarea producției, intensificarea cercetării științifice și introducerea progresului tehnic, profilarea și specializarea producției și a întreprinderilor, dezvoltarea relațiilor de cooperare interuzinale, lărgirea exportului, utilizarea eficientă a fondurilor fixe și mijloacelor circulante, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea rentabilității pe ansamblu și pe fiecare unitate subordonată. Eforturile centralei au fost concentrate spre realizarea a trei obiective prioritare:

- rezolvarea problemelor cu caracter tehnic, avînd în vedere nivelul de înaltă tehnicitate al dotării unităților, aria largă de tehnologii, care poate fi abordată și diversitatea de produse ce se pot asimila și realiza;
- crearea unui cadru organizatoric adecvat desfășurării activității proprii, care să întrunească condițiile de elasticitate, mobilitate și dinamism și prin care să se răspundă în mai mare măsură cerințelor pe care le ridică producția și cercetarea în domeniul industriei de mecanică fină;
- promovarea unui stil de muncă în care conducerea colectivă — autoconducerea muncitorească — să asigure participarea întregului colectiv la rezolvarea problemelor și întărirea răspunderii personale.

Acționînd în cadrul atribuțiilor stabilite, centrala și-a elaborat o strategie proprie, menită să asigure înfăptuirea rolului și răspunderii ce-i revin ca mare unitate productivă în realizarea sarcinilor curente și de perspectivă și care are în vedere: creșterea producției fizice la sortimentele specifice; promovarea progresului tehnic și introducerea de tehnologii moderne în procesul de fabricație pentru creșterea parametrelor tehnico-funcționale și de precizie ai produselor; asigurarea bazei tehnico-materiale necesare desfășurării pro-

ceselor de producție și reducerii importurilor; prospectarea pieței interne și externe.

Pentru realizarea obiectivului de creștere, în proporții însemnate, a producției — volumul producției industriale a centralei va fi în 1985 cu aproape 80% mai mare decît în 1981, iar al producției fizice la sortimentul specific industriei de mecanică fină și optică cu peste 68% mai mare — preocupările au fost și sînt în continuare îndreptate spre:

Tabelul nr. 1

Gradul de îndeplinire a planului pe total C.I.M.F. (1980 = 100)

	1981	1982	1983
Valoarea producției marfă	97,6	101,7	103,1
Indici de creștere	100	113,2	120,9

— dezvoltarea și completarea capacităților de producție prin construirea de noi obiective, extinderea capacităților existente și completarea dotării unităților în vederea acoperirii cit mai depline a necesităților de produse de mecanică fină ale economiei naționale;

— definitivarea profilului de fabricație al fiecărei unități prin reprofilare, adâncirea specializării și tipizării produselor, lărgirea gamei de produse din domeniul de referință.

Criteria în dezvoltarea noilor capacități

ÎN CADRUL acțiunilor de dezvoltare a producției centrala a acționat, în funcție de rezultatele studiilor de prospectare a pieței, pentru construirea unor noi capacități de producție și ex-

tinderea unor secții sau sectoare la unitățile în funcțiune. Concomitent cu derularea în mod susținut a lucrărilor la obiectivele în execuție de la întreprinderea de orologerie industrială Arad și întreprinderea de scule Rădăuți, în acest an se vor deschide noi șantiere la „Balanșa”-Sibiu, Fabrica de confecții metalice și prelucrări mecanice Rădăuți, întreprinderea de scule Gura Humorului, întreprinderea de aparate de măsură și control Vaslui, întreprinderea de scule și echipamente hidraulice Focșani etc.

Realizarea acestui important volum de investiții a impus centralei adoptarea unui complex de măsuri adaptat cerințelor curente și de perspectivă care să asigure:

- responsabilitatea urmăririi fiecărui obiectiv în construcție de către un specialist din centrală, în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități și rezolvarea, împreună cu conducerea unităților, a problemelor ce se ivesc pe parcurs;
- stabilirea de contacte directe între serviciile tehnic și de investiții din centrală cu întreprinderile furnizoare de mașini, utilaje, instalații și echipamente, pentru asigurarea livrării în ordinea necesară la montaj sau punerii în funcțiune, înainte de termen, a unor capacități;
- sprijinirea constructorilor, cu personal de specialitate, la montarea și punerea în funcțiune a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, prin detașări de muncitori din unitățile subordonate centralei la noile obiective. Astfel, la întreprinderea de oțeluri speciale forjate de la Cristuru Secuiesc, o echipă de muncitori electricieni de la întreprinderea de mecanică fină București a lucrat, alături de constructori, la montajul și punerea în funcțiune a unor cuptoare siderurgice, pregătînd, în același timp, muncitorii din noua unitate.

În viziunea noastră, orice obiectiv în construcție, orice extindere de capaci-

■ **Centrala industrială de mecanică fină, constituită în anul 1981 în cadrul Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electronică și Electrotehnică, grupa inițial un număr de 14 întreprinderi, după criteriul omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, al cooperării în producție și integrării fabricației unor produse finite. Centrala s-a constituit pe structura întreprinderii de mecanică fină București, una din cele mai vechi și reprezentative unități de fabricație de instrumente, aparate de măsură și control în domeniul lungimilor și mărimilor termotehnice, scule și accesorii pentru mașini-unelte, cu o pondere, la timpul respectiv, de 27% în volumul producției industriale al centralei. Prin dezvoltări succesive centrala cuprinde astăzi 16 întreprinderi.**

tate este o cauză a tuturor compartimentelor implicate, care trebuie să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor cu care se confruntă noile obiective, favorizează colaborarea celorlalte unități și pregătesc concomitent condițiile ca, odată cu punerea în funcțiune, să fie asigurată intrarea în ritm normal a capacităților pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Rezultatele implicării directe a centralei în punerea în funcțiune a obiectivelor constituie o primă etapă, urmată de măsuri care să asigure noilor unități încărcarea capacităților de producție, realizarea parametrilor tehnico-funcționali și de precizie la produsele fabricate, atingerea și depășirea nivelului productivității muncii obținut în unitățile vechi etc.

Flexibilitate în stabilirea structurilor de producție

O ALTĂ direcție importantă în strategia dezvoltării producției o constituie, așa cum s-a menționat, **definitivarea profilului de fabricație al unităților**, atribuit important al centralei, care implică atât o vedere de perspectivă cit și un calcul al eficienței economice a activității fiecărei unități. Trebuie remarcat că, în momentul înființării centralei, nu toate întreprinderile componente se înscriau în profilul de fabricație al industriei de mecanică fină, iar altele dețineau capacități suplimentare de producție pentru unele produse a căror utilizare în economie a fost înlocuită cu alte soluții mult mai avantajoase.

În aceste condiții, reprofilarea unor întreprinderi și definitivarea profilului, altora au căpătat dimensiunea unui plan de perspectivă care a ținut și ține seama de necesitatea introducerii în fabricație a unor sortimente noi, de condițiile economice de realizare a produsului și de eficiența scontată, asigurându-se realizarea unor cheltuieli de re-

profilare scăzute și diminuarea la minimum a perioadei de reducere a capacității de producție. Pornind de la aceste criterii centrala a abordat, în principal, rezolvarea problemelor de reprofilare a întreprinderii mecanice Bistrița, destinată inițial producției de utilaj textil, și a întreprinderii „Steaua Roșie”-București, producătoare de utilaj de construcții. Un nou profil de fabricație a fost stabilit pentru I. M. Bistrița — fabricația de scule și motoare pneumatice, unelte și scule de mină, pinză pentru fierăstraie, iar pentru „Steaua Roșie” realizarea de servo-direcții și motoare hidraulice. De remarcat că noul profil a asigurat întreprinderilor respective contracte la nivelul sarcinilor de plan, corespunzătoare capacităților de producție puse în funcțiune și posibilităților de export.

Concomitent cu reprofilarea, în preocupările de perspectivă au stat și problemele de **completeare și definitivare a profilului tuturor celorlalte unități**. Aceasta a presupus elaborarea de planuri de transfer de produse de la întreprinderile vechi la întreprinderile noi, ceea ce a impus: asigurarea asistenței tehnice pentru preluarea fabricației noilor produse la nivelul omologat; organizarea colaborărilor între unitățile care predau produsul și cele care-l preiau, astfel ca în economie să nu se creeze lipsuri temporare în domeniul respectiv; completarea nomenclatorului cu noi tipuri de produse în unitățile care au transferat produse către alte unități; elaborarea de planuri de perspectivă pentru cercetare care să asigure cu noi produse necesitățile economiei și respectiv acoperirea capacităților de producție ale industriei de mecanică fină.

Experiența acumulată de centrala noastră în acest domeniu demonstrează că la efectuarea transferurilor de produse s-a întâmpinat o anumită rezistență, atât din partea unității care predă, deoarece cedează o fabricație bine cunoscută, pusă la punct, cit și din

partea celei care preia fabricația, temându-se de implicațiile pe care le aduc noile asimilări de produse. Rolul centralei în această problemă s-a exercitat cu deosebită tărie, rezultatele putând fi ilustrate cu un exemplu edificator: transferul producției de cuțite cu plăcuțe de carburi metalice sinterizate, brazate, de la I.E.H. Focșani la I.S.A.S. Pașcani a avut un dublu efect: a crescut volumul producției la I.S.A.S. Pașcani la nivelul capacităților și, cu sprijinul centralei, s-a realizat și modernizarea liniei de fabricație; pe de altă parte, pe capacitatea disponibilă rămasă la I.E.H. Focșani s-a trecut la fabricația de cuțite cu plăcuțe amovabile, ceea ce a însemnat satisfacerea necesităților economiei cu scule de înaltă tehnicitate, precum și materializarea unor teme de cercetare ale Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule. În prezent, ambele unități dispun de posibilități de export din produsele respective, în condițiile satisfacerii necesităților interne.

Întreaga activitate a centralei începând de la construirea sa a fost subordonată realizării ritmice de către fiecare întreprindere a sarcinilor de plan (tabelul nr. 1), îmbunătățirii calității produselor, creșterii productivității muncii, economisirii materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, înlocuirii materiilor prime deficitare, în primul rând a celor provenite din import. În acest scop, la nivelul centralei s-a acționat îndeosebi pentru: sprijinirea unităților în contractarea producției, la nivelul capacităților puse în funcțiune; transferul unor contracte de la întreprinderile vechi la cele noi; producerea de repere, în paralel, în întreprinderea nouă și cea veche până în momentul cind produsul asimilat este omologat la nivelul standardelor naționale și internaționale de precizie și de calitate; asigurarea cu forță de muncă a noilor întreprinderi, prin calificarea în cadrul școlilor profesionale din sistemul centralei a muncitorilor și prin specializarea în întreprinderile vechi a muncitorilor necesari unităților noi; detașarea unor muncitori din unitățile vechi, fie pentru sprijinirea noilor colective în asimilarea de produse, fie pentru intrajutorarea unităților la montarea, darea în exploatare și asigurarea funcționării unor noi utilaje.

Realizarea planurilor de calificare și specializare a muncitorilor de către întreprinderile cu tradiție din subordine a constituit o preocupare principală a centralei, astfel că în 1981 au fost cuprinși în asemenea acțiuni aproape 3000 de muncitori, iar în 1982—1983 peste 1500 muncitori. Creșterea capacității de rezolvare a sarcinilor de către conducerile întreprinderilor noi din cadrul centralei este reflectată în volumul producției, care înregistrează de la an la an creșteri însemnate (tabelul nr. 2).

În lumina sarcinilor ce ne revin prin plan, centrala își va direcționa activitatea și în viitor spre creșterea și diversificarea producției de mecanică fină în unitățile sale, înscriindu-se astfel în eforturile generale de realizare a unei noi calități a muncii în toate domeniile.

Valeriu MATACHE
director general al Centralei industriale de mecanică fină

Tabelul nr. 2

Dinamica indicilor de creștere a producției industriale

	Cu bază fixă			Cu bază în lanț		
	1982	1983	1984*)	1983	1984*)	
	1981	1981	1981	1982	1983	
I.S.A.S. Pașcani	—	100,0	362,1	595,7	362,1	184,4
F.A.M.C. Drobeta	—	100,0	111,3	158,4	111,3	384,6
I.E.H. Rm. Vilcea	100,0	7,2 ori	15,3 ori	24,4 ori	213,7	157,9
I.A.M.C. Vaslui	100,0	139,2	134,4	197,0	96,5	146,6
I.O.S.F. Cristurul Secuiesc	100,0	147,9	9,6 ori	23,3 ori	6,5 ori	242,2
I.O.I. Arad	—	—	100,0	15,1 ori	—	15,1 ori
I.M. Bistrița	100,0	183,8	253,1	267,7	137,7	105,8
I.A.M. Blaj	100,0	105,2	114,4	117,3	108,7	102,5

*) Plan

Piloni ai creșterii eficienței

REZERVE DE REDUCERE A CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE

RECENT, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat modul în care a fost îndeplinit în 1983 planul normelor și normativelor de consum, stabilind sarcina ca toate ministerele, centralele industriale și întreprinderile să acționeze cu hotărâre pentru a asigura încadrarea strictă în consumurile normate, pentru a nu se permite nici o depășire a nivelului stabilit pentru fiecare normă de consum.

Atenția deosebită acordată acestei probleme este consecința firească a însemnătății economico-sociale a reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, a implicațiilor multiple pe care le determină. Astfel, este evident că, în condițiile resurselor limitate de materii prime de care dispune România, care este obligată să recurgă la importuri mari pentru unele resurse primare ce nu se găsesc în țară sau de care dispune în cantități insuficiente, cu cât pe unitatea de produs finit se consumă mai puține materiale, cu atât se pot obține pe ansamblu cantități sporite de produse. Bunăoară, sarcinile de reducere a normelor de consum pe 1984 la metalele feroase utilizate în construcția de mașini permit ca din economiile obținute să se realizeze (comparativ cu anul 1983) un spor de producție de circa 7%, fără a se consuma metal în plus. Dacă ar fi să ne referim la realizările din 1983, se poate arăta că sporul de producție realizat de construcția de mașini față de anul precedent, de circa 6%, s-a obținut cu un consum mai mic de laminate feroase de peste 330 mii tone. În aceeași ordine de idei trebuie subliniată însemnătatea economisirii resurselor materiale pentru degravarea balanței comerțului exterior de unele importuri și pentru activizarea sa. Acest dublu efect este deosebit de important, nu numai prin posibilitatea de a reduce efectiv unele importuri, dar și prin sporirea competitivității la export a produselor românești, știut fiind că pe plan mondial sînt solicitate tot mai mult produsele care, la masă egală, obțin parametri superiori, sînt suplă și au greutatea proprie redusă.

Desigur că nu pe ultimul loc se situează și rolul pe care reducerea consumurilor materiale și energetice îl joacă în diminuarea cheltuielilor materiale. În sporirea pe această cale a venitului național. În acest an, 60% din sporul producției industriale se va realiza prin valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, iar în industrie, fiecare procent de reducere suplimentară a cheltuielilor materiale de producție va asigura un spor al venitului național de peste 11 miliarde lei.

Consumurile — tendință de scădere

ANUL 1983 a marcat progrese semnificative în direcția reducerii consumurilor. Măsurile stabilite în programele adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-au mate-

rializat în reducerea cu circa 40 mld. lei a cheltuielilor materiale față de prevederile de plan. Au fost obținute economii față de normele planificate la o serie de materii prime și materiale de mare importanță cum sînt: cupru electrolitic, alamă bloc, plumb, ferotitan, feronitobiu, tablă inoxidabilă, oțel calibrat, acid sulfuric, polipropilenă, negru de fum, cauciuc natural și sintetic, bușteni de fag și stejar, fire de lînă și tip lînă, piei brute și altele. Măsurile luate pe linia economisirii combustibililor și energiei au condus la reducerea consumurilor efective de

cestora. În acest sens, în construcția de mașini pot fi date numeroase exemple de produse la care s-au realizat reduceri ale greutății proprii și, în consecință, a consumului de metal: **numai în anul 1983 au fost reproiectate și modernizate în construcția de mașini peste 17% din totalul gamei de produse**, ceea ce a permis alinierea acestora la niveluri calitative și de performanțe competitive (tabelul nr. 1).

De remarcat este faptul că reproiectarea a permis și îmbunătățirea concomitentă a performanțelor produselor, respectiv a performanței pe unitatea de

Tabelul nr. 1
Reducerea greutății prin reproiectare la unele produse

Produsul	Masa proprie (kg)		
	Inițială	după reproiectare	% de reducere
Mașină universală MURF 12,5	2 800	2 544	8,9
Mașină universală MURF 32	2 800	2 000	28,5
Fierăstrău circular FCA 810	4 100	3 500	15,1
Fierăstrău circular FCA 350	1 510	1 380	8,6
Presă hidraulică PHC-6	1 365	1 170	10,2
Presă hidraulică PHC-3	1 150	1 020	9,4

combustibil în industrie, exprimat în combustibil convențional, cu circa 4% față de 1982, în timp ce producția marfă industrială a sporit cu 4,6%, obținându-se reduceri de consum echivalente cu peste 3 mii tce.

Rezervele existente în acest domeniu rămîn însă importante. O atenție deosebită se cere acordată în aceste condiții realizării programului de **înnoire și modernizare a producției** prin reproiectarea și modernizarea produselor. În acest an, peste 700 de produse și tehnologii noi sau perfecționate urmează a intra numai în producția industriei construcțiilor de mașini, ceea ce va influența în dublu sens și în mod favorabil activitatea economică, respectiv atât prin aceea că ele se vor obține cu consumuri materiale mai reduse, cit și prin faptul că asimilarea și livrarea lor va permite unităților beneficiare să obțină, în procesul de utilizare, economii însemnate de resurse materiale și energetice.

Trebuie, în mod special, subliniat aspectul deosebit de important că, în ceea ce privește mașinile și utilajele, care sînt prin excelență complexe mecanice cinetice, cu cit masele aflate în mișcare sînt mai mici, cu atât consumurile de energie sau de combustibili necesare pe toată durata folosirii lor vor fi mai reduse, ceea ce este de o mare importanță pentru utilizatori. Industria noastră dispune efectiv de capacitatea de creație necesară fabricării de produse care se situează la nivel comparabil cu realizările de vîrf pe plan mondial atît din punct de vedere al performanțelor, cit și al consumurilor. Astfel, acționînd în conformitate cu sarcinile stabilite de Conferința Națională a partidului, s-a realizat reproiectarea structurală a unei largi game de mașini și utilaje, obținîndu-se reducerea evidentă a masei proprii a a-

masă care, în cazul, de pildă, al presei PHC-6, a crescut de la 4,5 daN/kg masă proprie la 5,1 daN/kg, iar în cazul presei PHC-3, de la 2,6 daN/kg la 3,9 daN/kg. Și în cazul tractorului SM-800 reproiectarea tehnologică și alegerea unor sorto-tipodimensiuni de materiale mai eficiente a determinat, pe ansamblu, reduceri ale consumurilor specifice de laminate de ordinul a peste 10%, din care, la unele reperi, reducerile obținute sînt semnificative (tabelul nr. 2).

Sînt numai cîteva exemple și prezentarea lor are rolul de a scoate în evidență ce rezerve potențiale mari există în ceea ce privește economia de metal și de alte materiale prin reproiectarea miilor de produse care așteaptă, unele de mulți ani, spre a fi „întinerite”, aduse la zi, la nivelul tehnicii actuale.

Interdependența : calitatea documentațiilor — dimensiunea consumurilor

PRIN ANALIZELE efectuate au fost identificate, în unele întreprinderi, mașini și utilaje a căror documentație nu a mai fost revăzută de 5—10 ani și chiar mai mult, deși între timp au apărut noi sortimente de materiale mai eficiente, iar unitățile respective sînt azi dotate cu mijloace tehnice mult mai perfecționate decît cu cîteva ani în urmă. Sînt însă și situații cînd se introduce în fabricație utilaje pe bază de documentații elaborate cu mulți ani înainte, fără a fi revăzute și actualizate în funcție de progresul tehnic, ceea ce determină, între altele, și depășiri importante ale consumurilor normate. Analizele efectuate la astfel de produse, pornind de la reperate de bază, au evidențiat posibilitățile de redimensionare a unor componente importante.

Tabelul nr. 2

Reducerea greutății prin reproiectarea unor repere componente ale tractorului SM-800

Reperul	Masa proprie (kg)		% reducere
	inițială	reproiectată	
Placă dreapta	23,550	13,853	41,5
Placă stînga	23,550	13,853	41,5
Întăritură dreapta	80,740	53,829	33,5
Întăritură stînga	80,740	53,829	33,5
Bară tracțiune	11,322	8,548	24,5
Lagăr	13,651	10,698	21,5

O abordare complexă, în lumina prevederilor programului privind ridicarea calității produselor și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie se impune să fie generalizată în întreaga activitate de proiectare, întrucît atît beneficiarii interni, cît și cei externi solicită produse cu greutatea propriei reduse și performanțe ridicate. Din păcate, sînt încă situații în care în activitatea de proiectare se manifestă o inerție de neînțeles, o întîrziere față de realizările din producție, în sensul că prin tehnologiile aplicate în fabricație se obțin o serie de produse și repere cu mase specifice și consumuri mai reduse decît cele din documentația de execuție, deci a celor care stau la baza normelor de consum și a planului de aprovizionare (tabelul nr. 3).

Între altele, se impune cu acuitate realizarea unei mai strînse colaborări între activitatea de proiectare și cea de producție, în sensul de a se prelua în toate documentațiile experiența pozitivă acumulată de producție și a o transpune la toate produsele. Desigur că aici trebuie să funcționeze un dublu flux, în sensul că, în același timp, proiectarea trebuie să propulseze în fabricație soluțiile cele mai noi și eficiente cunoscute, să impună prin proiectele de execuție promovarea în producție a progresului tehnic generator de economii de materiale.

Aplicarea corectă a tehnologiilor avansate

PRACTICA a dovedit nu o dată că, la produsele cele mai avansate din punct de vedere tehnic și al consumurilor materiale, realizarea unei eficiențe maxime în domeniul reducerii consumurilor se obține numai prin conectarea în procesul de execuție a unor tehnologii corespunzătoare. Acestea au un rol deosebit de important în reducerea consumurilor materiale, determinînd influențe asupra consumurilor specifice de ordinul a 15—30%. Cu toate realizările obținute, coeficienții de

utilizare a materialelor prezintă, în numeroase cazuri, încă mari rezerve. Astfel, în construcția de mașini, pierderile tehnologice de metal la debitări și prelucrări au reprezentat anul trecut circa 18% față de maximum 10% admis în conformitate cu prevederile de plan, ceea ce a condus la un consum suplimentar față de cel normat de circa 16 000 tone metal.

Tehnologiile de execuție a multor repere din construcția de mașini sînt pasibile de îmbunătățiri. Analizele efectuate asupra unor repere care se execută din oțeluri carbon dar și oțeluri aliate, deci care consumă materii prime din import, au evidențiat că, în unele cazuri, indicii de utilizare a metalului se situează la valori scăzute. Iată, de exemplu, la produsul cardă 4C fabricat de Întreprinderea „Unirea”-Cluj, reperul cilindru canelat se execută din oțel 15 Cro8, la care unei greutăți nete de 1,090 kg/buc. îi corespunde o masă brută de 4,3 kg/buc. Rezultatul este un indice de utilizare de numai 25%. Piesa se execută din material de Ø 45 mm pentru a se ajunge, prin prelucrare, la diametre de 12—40 mm. În acest caz, o tehnologie de prelucrare inițială prin forjare semi-liberă în matriță deschisă ar schimba mult indicii de utilizare, care se poate ridica la cel puțin 0,6.

Și în alte cazuri, aplicarea unor tehnologii adecvate prin utilizarea unor mijloace realizate pe calea autototării poate conduce la efecte economice majore. De exemplu, pentru executarea unor role de transportor din oțel aliat necesare procesului de turnare continuă a fost elaborat, la Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, un dispozitiv de găurire adîncă, înlocuitor al unui utilaj din import, și prin care se obține, din materialul inițial de Ø 400 mm, cu lungime de 2052 mm, rola propriu-zisă și un miez de Ø 100 mm și lungime de 2 000 mm utilizat la alte repere. Acest dispozitiv asigură economii anuale de peste 10 tone oțel 21CrMOV511, cu elemente de aliere din import.

Tabelul nr. 3

Greutatea unor produse realizate de Întreprinderea de mașini-unelte Suceava

Produsul	UM	Greutatea		% reducere
		din documentație	efectivă	
Mașină de găurit manuală MGM Ø23	kg	45	33	23
Freză FCA 810	kg	4 360	3 775	14
Carcasă inferioară FCA 810	kg	280	175	37
Carcasă superioară FCA 810	kg	185	155	16,5
Batiu FA 320	kg	148	130	12

Conducerea partidului nostru a subliniat în repetate rînduri că nu este admisibil să se producă și să se vîndă produse cu consumuri mai mari pe unitatea de produs comparativ cu cele care se fabrică pe plan mondial, deoarece pe piața externă se plătește contravaloarea efectului util obținut prin folosirea bunurilor respective și nu se dă nimic pentru condițiile de fabricație. Aceasta înseamnă că la produsele cu consumuri mai mari se livrează de fapt gratuit din patrimoniul național cantități de materii prime încorporate suplimentar în produsele respective.

Atenție sporită trebuie acordată calității fabricației, care influențează nemijlocit asupra consumurilor. Dacă ne referim, de exemplu, la piesele turnate, sînt situații în care diferiți furnizori livrează asemenea produse cu defecțiuni colaboratorilor. Este limpede că în asemenea situații apare un consum suplimentar important de materii prime, cocs de turnătorie din import, cărămizi refractare precum și de energie electrică, scule, ore-mașină și manoperă irosit atît la producerea, cît și la turnarea pieselor, care scumpește nejustificat produsele. În aceste condiții, se impune ca, în activitatea sectoarelor de producție respective, să se asigure toate măsurile, începînd cu pregătirea formelor de turnare pînă la elaborarea conform tehnologiei prescrise a șarjelor, controlul fiecărei piese finite, spre a elimina cu desăvîrșire risipa.

Tot în sectoarele calde, un obiectiv major îl constituie reducerea adaosurilor de prelucrare la piesele turnate, care sînt, de asemenea, mari. În unele situații se încalcă disciplina tehnologică, nu se respectă desenele de execuție, supraîncărcîndu-se unele repere. La astfel de abateri contribuie și sistemul actual de decontare a pieselor turnate în lei/kg, care nu este de natură să stimuleze reducerea la minimum a consumurilor. Ar fi de luat în considerare instituirea unui sistem de contractare unitară a acestor piese, prin precizarea în contracte a masei brute maxime a fiecărei piese și a clauzei de plată numai a contravalorii acestei greutăți, sistem similar cu cel introdus la laminate și care ar putea conduce la importanta economii de metal, la disponibilizarea de capacități de turnare și de prelucrare, la reducerea cu 20—25% a consumului de manoperă la prelucrarea acestor piese.

ESTE CERT deci că există încă mari rezerve ce pot fi valorificate prin acțiuni de reproiectare, de modernizare a unor procese de fabricație, prin gospodărirea mai bună a resurselor, respectarea strictă a disciplinei tehnologice. Revine întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor, organelor de specialitate din Ministerul Aprovizionării de a stabili și aplica în cel mai scurt termen toate măsurile pentru încadrarea cu strictețe în normele de consum stabilite, pentru îndeplinirea prevederilor programelor de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, pentru identificarea de noi posibilități în vederea reducerii suplimentare a acestor consumuri.

Mircea PÎRJOL

director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice

IN TOTALUL producției valorice a industriei românești, cu toată evoluția rapidă a metalurgiei feroase, ponderea acesteia s-a menținut relativ constantă (7,3—7,4% din total), ceea ce atestă, indirect, rolul important al acestei ramuri în susținerea ritmului de creștere al producției industriale. În prezent, această ramură ocupă o poziție însemnată ca principal furnizor de metal (oțel și produse laminate) pentru celelalte ramuri industriale, consumând mari cantități de resurse minerale și energetice.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din 1982, industriei metalurgice îi revin sarcini importante în asigurarea economiei naționale cu metalul necesar, concomitent cu realizarea unei valorificări superioare a materiei prime. De aceea, sublinia secretarul general al partidului, „...pînă în anul 1985 trebuie să asigurăm economia națională cu toate sortimentele de metal necesare, din producția proprie sau din realizarea unor cooperări cu țările socialiste sau cu alte state, pe baza însă a unor schimburi echivalente, atât cantitativ cit și valoric”.

ROMÂNIA nu dispune de rezerve de minereuri feroase în cantitățile necesare; de aceea, pentru acoperirea consumului mare de resurse minerale, metalurgia feroasă a apelat și apelează în continuare la import. Numai în 1982, de exemplu, s-au importat cantități ce reprezintă 93% din consumul total de minereu de fier, 53% din cel de coals metalurgic precum și cea mai mare parte din feroaliajele necesare. De asemenea, metalurgia feroasă consumă importante resurse energetice, aproximativ 17,5% din totalul consumului energetic al industriei. În condițiile în care economia națională trebuie să se dezvolte cit mai puțin dependentă de piața mondială a resurselor, dezvoltarea viitoare a metalurgiei românești, ca unul din principalii consumatori de resurse minerale și energetice, trebuie să fie făcută în funcție de întregul complex de factori de producție care să-i asigure o eficiență sporită.

Metalurgia feroasă este înzestrată cu capacități de producție la un nivel tehnic ridicat, ceea ce determină un grad avansat de asigurare a economiei naționale cu oțelul și produsele din oțel necesare. În 1982 metalurgia feroasă a asigurat peste 93% din totalul consumului de laminate finite pline, importînd numai acele sortimente cu care să satisfacă cerințele diferiților beneficiari. Totodată, metalurgia feroasă, pentru a-și acoperi o parte din cheltuielile valutare implicate de achiziționarea din import a principalelor resurse minerale, a exportat aproximativ 30% din producția de laminate.

În condițiile unei dotări a metalur-

giei feroase cu capacitățile de producție necesare, la un nivel comparabil cu cel al țărilor industrializate, în ultimii 12 ani s-a înregistrat, în cadrul unei dinamici puternic crescătoare a fondurilor fixe (de 3,8 ori mai mare în 1982 față de 1970), o înzestrare tehnică și electroenergetică a muncii superioară, ceea ce atestă gradul avansat de introducere a dotărilor tehnologice din cadrul acestei ramuri. Utilizarea mai deplină a acestei zestre tehnice și dotarea în continuare cu alte instalații ajutătoare în ridicarea calitatii și diversificarea producției de oțel vor face cu puțință ca în acest an. cit și în viitor industria siderurgică să satisfacă în cit mai mare măsură nevoile economiei, paralel cu sporirea cantităților de metal destinate exportului. Atenție deosebită trebuie acordată, de asemenea, modernizării actualelor tehnologii de elaborare a oțelului, precum și dotării cu instrumentar de control care să contribuie la ridicarea nivelului calitativ al sortimentelor (de exemplu, introducerea în proporție tot mai mare a procedeelelor de vidare a oțelului conduce la o economie de energie electrică în medie de 50 kWh/tona de oțel; pe de altă parte, prin creșterea ponderii turnării continue se poate obține un coeficient mediu de scoatere a metalului îmbunătățit cu 10—15 kg de oțel pe tona de laminate finite).

GRADUL înalt de mecanizare și automatizare a proceselor de producție din metalurgia feroasă determină ocuparea unei părți reduse din forța de muncă care lucrează în industrie (aproximativ 4%). Problema asigurării metalurgiei feroase cu personalul muncitor nu este, din acest punct de vedere, de ordin cantitativ, ci mai ales calitativ. Astfel, cu toate că în metalurgia feroasă nivelul productivității muncii este mai ridicat față de cel înregistrat în celelalte ramuri industriale și are o tendință evolutiv crescătoare (cu 8% mai mare în 1982 față de 1975), sint încă multe posibilități de îmbunătățire a acestui indicator.

Comparativ cu alte țări care dispun de o dotare similară cu cea a României, nivelul productivității muncii este mai scăzut. În același timp, consumul de muncă vie realizat pe unitatea fizică de produs în metalurgia românească este mai mare decit în alte țări, cu toate eforturile făcute în direcția reducerii acestui consum. Iată de ce se impune, în acest sens, acordarea unei atenții deosebite în direcția ridicării calificării întregului personal muncitor, a organizării muncii și producției și a utilizării mai bune a capacităților de producție.

Analiza factorială a producției metalurgiei feroase conduce în mod ne-

mijlocit și la o altă constatare: există însemnate posibilități pentru creșterea gradului de valorificare a produselor românești. Ele constau mai ales în creșterea ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare și care incorporează o cantitate mai mică de resurse minerale, energetice și umane. Astfel, țevile de extracție, prăjinile și burlanele de foraj, cablurile din oțel, cordul mgalic etc. sint produse rentabile la export din punct de vedere al consumurilor, gama sortimentelor acestora putînd fi diversificată continuu.

Pentru creșterea eficienței produselor metalurgice destinate exportului se impune: ● ridicarea nivelului calitativ al sortimentației producției, în sensul creșterii ponderii produselor cu grad superior de prelucrare; ● reducerea consumurilor de resurse materiale și energetice incorporate în aceste produse, în special prin creșterea ponderii celui procedeu de obținere a oțelurilor care se prezintă cel mai economic.

Repartizarea actuală pe procedee de elaborare a oțelurilor (50,1% oțel de convertizor, 36,5% oțel Martin și 13,8% oțel electric în unități aparținînd Ministerului Industriei Metalurgice) ar putea fi mult îmbunătățită. Din acest punct de vedere, considerăm că este de preferat creșterea ponderii oțelului electric în totalul producției de oțel, care prezintă consumuri reduse de resurse minerale și prin care se asigură reciclarea fierului vechi, cu toate că necesită un consum sporit de energie electrică. Inconvenientul principal care împiedică introducerea în producție a acestui procedeu, în proporție mai mare, îl constituie necesitatea asigurării sortării fierului vechi în vederea înlăturării acelor elemente de aliere care influențează negativ calitatea oțelului produs. În acest sens, considerăm că investițiile care sint necesare pentru unitățile de sortare și preparare a fierului vechi devin eficiente dacă luăm în considerare reducerea importurilor de minereu de fier și coals metalurgic ce rezultă din extinderea procedeeului electric.

Documentele programatice adoptate de Conferința Națională a partidului au trasat direcțiile principale de dezvoltare a metalurgiei. În acest mod, la sfîrșitul actualului cincinal, industria metalurgică, prin accentuarea laturilor calitative ale producției de metal, prin intensificarea procesului de modernizare și diversificare sortimentală a produselor, în funcție de necesitățile celorlalte ramuri ale economiei naționale, își va aduce o contribuție substanțială la ridicarea eficienței întregii activități economice.

Viorica RĂDUCANU
Institutul de economie
industrială

Zootehnia — în corelație cu dezvoltarea bazei furajere

CONFORM Directivelor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., pînă în anul 1985 sectorul zootehnic trebuie să ajungă la o pondere de cel puțin 45% din totalul producției agricole. Aceasta presupune alături de sporirea producției medii pe animal și o creștere corespunzătoare (ca număr și structură) a efectivelor de animale, ceea ce implică ridicarea la un nivel calitativ superior a activității zootehnice, valorificarea la maximum a potențialului furajer de care dispune fiecare unitate agricolă sau administrativ-teritorială.

Așa cum menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al partidului din 14—15 noiembrie 1983, în domeniul creșterii animalelor, în anul care s-a încheiat s-au obținut rezultate bune în ceea ce privește creșterea efectivelor și producțiilor. Se menționează faptul că trebuie luate toate măsurile astfel încît să fie realizat programul privind creșterea bovinelor și ovinelor — două specii de animale care valorifică eficient furajele grosiere și fibroase. Atingerea parametrilor tehnico-economici pentru sectorul zootehnic este posibilă numai printr-o valorificare eficientă a tuturor resurselor furajere.

Pentru înlăturarea deficiențelor care s-au manifestat în trecut pe linia valorificării bazei furajere proprii fiecărui județ, apare ca necesară punerea de acord a mărimii și structurii potențialului furajer cu mărimea și structura pe specii a efectivelor de animale. În cadrul unui studiu pe această temă s-au cercetat, pentru fiecare județ și categorie de gospodărie, dependența între cei doi factori, intensitatea acesteia și modul cum a evoluat în perioada 1970—1980. Ca potențial furajer s-au considerat suprafața arabilă + pășuni + finețe pentru bovine și ovine, suprafața arabilă pentru porcine și suprafața cu cereale pentru păsări.

Pornind de la repartizarea pe județe și categorii de gospodărie a mărimii suprafețelor și efectivelor de animale, au fost calculați coeficienții de asociere corespunzători, acceptînd ideea că pentru suprafețe mari trebuie să corespundă și efective de animale mai mari. În anul 1970 cele mai mari și mai omogene valori s-au obținut pentru C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, unde a existat o legătură mai strînsă între mărimea bazei furajere și mărimea efectivelor de animale. În ceea ce privește raportul de mărime a coeficientului în cadrul fiecărei categorii de unități, cele mai mari valori s-au obținut pentru porcine la unitățile agricole de stat, pentru bovine la C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, respectiv pentru păsări la gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.

Analiza comparativă a mărimii coeficienților de asociere a relevat o tendință negativă în evoluția procesului de valorificare a potențialului furajer al județelor. În decursul deceniului a avut loc o scădere a coeficienților de asociere, ceea ce reflectă o dezvoltare neproportională a efectivelor pe județe. Aceasta se explică prin faptul că nu întotdeauna a fost realizat în mod corespunzător procesul de concentrare și specializare a efectivelor de animale cu potențialul furajer. Că primă consecință negativă a acestui fenomen a constituit-o faptul că a crescut foarte mult consumul de furaje achiziționate din alte județe.

Pornind de la realitățile agriculturii noastre și, totodată, în lumina prevederilor Programului de măsuri pentru sporirea producției de furaje pînă în 1985, se poate aprecia că, pe un plan general, eforturile factorilor implicați, la un nivel sau altul, în asigurarea furajelor de volum pentru bovine și ovine trebuie îndreptate, în primul rînd, în direcția dezvoltării activității de creștere a animalelor în strînsă legătură cu resursele furajere existente în fiecare localitate. În acest cadru, o atenție însemnată se impune a fi acordată sporirii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și de munte.

După pajiștile naturale, culturile în ogor propriu — care ocupau în 1982 peste 850 mii ha, iar în anul 1985 vor ajunge la peste 950 mii ha — constituie și ele o sursă importantă de asigurare a furajelor, satisfăcînd în anumite zone, aproape în totalitate, necesarul de masă verde și fin. Problemele de bază care se pun se referă la extinderea speciilor și soiurilor cu potențial ridicat de producție, între care amintim: lucernă, sfeclă furajeră, raigrasul aristat, borceagul de toamnă, rapița, varza furajeră etc. În contextul penuriei de energie, apare ca necesară mărirea ponderii amestecurilor de leguminoase și graminee perene, care asigură producții ridicate de masă verde.

Din studiile făcute a reieșit că în cadrul unor structuri furajere optime, deosebit de eficient s-a dovedit sistemul cu două culturi furajere anuale (tabelul nr. 1).

În zona de cîmpie și colinară raigrasul aristat se poate exploata cu bune rezultate pe tot parcursul anului, realizînd în condiții de irigare producții de 21—22 t s.u./ha, la un cost de 327—346 lei/t s.u. În zona colinară, în condiții de neirigare pot fi exploatare 3—4 coase, realizînd producții de 17—20 s.u./ha, la un cost de 270—280 lei/t.s.u.

Tabelul nr. 1
Eficiența producerii furajelor de volum în culturi succesive

	Variante tehnologice optime		
	Orz pentru fulguit, urmat de porumb siloz	Orz recoltat ca plantă întreagă urmat de porumb siloz	Raigras aristat, exploatat 2 coase, urmat de porumb siloz
Producția medie (t s.u./ha)	16,0	26,4	27,3
Cost de producție (lei/t s.u.)	559	348	370
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u.)	11,2	6,6	7,1

Amestecurile de leguminoase și graminee perene, care ocupă o pondere de peste 50% în structurile furajere, sînt cele mai rentabile. Dintre amestecurile de leguminoase și graminee perene cele mai eficiente s-au dovedit amestecurile semănate la începutul toamnei (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Principalii indicatori tehnico-economici la producerea amestecurilor intensive de leguminoase și graminee perene în funcție de epoca de semănat — zona de cîmpie în condiții de irigare —

	Semănat primăvara		Semănat toamna	
	Lucernă cu golomăt	Trifoi roșu cu golomăt	Lucernă cu golomăt	Trifoi roșu cu golomăt
Producția medie (t s.u./ha)	14,8	14,8	18,5	19
Cost de producție (lei/t s.u.)	466	426	389	377
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u.)	7,4	7,3	6,0	6,7

Generalizarea acestei noi tehnologii asigură o reducere a consumului de îngrășăminte cu 50—60%, producții mai mari cu 25—28% și un cost de producție mai mic cu 6—12%, față de vechea tehnologie cu semănatul la începutul primăverii.

Tabelul nr. 3
Eficiența producerii orzului furajer în funcție de modul de recoltare

	Orz pentru fulguit urmat de porumb siloz	Orz recoltat ca plantă întreagă urmat de porumb siloz
	Producția medie (t s.u./ha)	16,3
Cost de producție (lei/t s.u.)	559	379
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u.)	11,2	9,0

Noua tehnologie de recoltare a orzului furajer sub formă de plantă întreagă (tabelul nr. 3) în faza de lapte ceară se impune să fie generalizată tot mai mult întrucît pe lîngă realizarea unor producții ridicate asigură și o eliberare a terenului mai devreme cu circa 20 zile, lucru deosebit de important pentru culturile succesive.

În structurile furajere, o pondere tot mai mare trebuie să ocupe pajiștile cultivate, care trebuie să fie formate din amestecuri simple de două plante (o leguminoasă și graminee sau din două specii de graminee) sau dintr-o singură graminee.

Produsele „secundare“ furajere din industrie, agricultură și zootehnie constituie la rîndul lor surse de mare însemnătate pentru sporirea cantitativă și calitativă a hranei animalelor. Aplicarea metodelor moderne de preparare a furajelor grosiere reclamă amenajarea în toate fermele de taurine și ovine a unor bucătării utilizate cu instalații corespunzătoare, capabile să asigure pregătirea unor furaje de bună calitate, cu costuri reduse.

dr. Petre SĂBĂDEANU

În podgorii, acum se pun bazele viitoarelor recolte

Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole record în acest an

BENEFICIIND, ca întreaga agricultură, de importante fonduri de investiții pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în scopul realizării unor producții sporite în condiții de eficiență economică ridicată, **Întreprinderea agricolă de stat Dealu Mare** (județul Prahova) a ajuns în prezent la o valoare a fondurilor fixe de peste 350 milioane de lei. În anul trecut, o bună parte din investițiile realizate au fost destinate modernizării plantațiilor de vii și pomi, lucrărilor de combatere a eroziunii solului și de irigații, aplicării unor rezultate ale cercetării științifice.

O pondere însemnată în activitatea de producție a întreprinderii o deține viticultura. Vița de vie a ocupat în anul 1983 1 476 hectare, din totalul de 5 891 hectare de suprafață agricolă. Modernizările aduse plantațiilor și tehnologiilor au permis, în condiții climatice nefavorabile, o depășire a producției planificate cu peste 677 tone de struguri. Acțiunile realizate — ridicarea „scaunului” butucului, asigurarea rețelei de alimentare cu apă, completarea gurilor, definitivarea lucrărilor de organizare a teritoriului și de îmbunătățiri funciare, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice în funcție de starea calitativă a solului, afinarea profundă a acestuia (subsolajul), distrugerea buruienilor — au fost concepute ca un complex unitar de măsuri ce au condus la creșterea potențialului productiv al viilor și a eficienței exploatarii lor. Dacă în toate fermele viticole ale unității aceste măsuri ar fi fost la fel de rigurose aplicate, rezultatele globale ar fi fost și mai bune: la fermele Valea Gardului, Valea Seman, Via Domnească și Urlați, de exemplu, unde nu s-a realizat o încărcătură optimă de struguri

pe butuc și nu s-a acordat atenția cuvenită completării gurilor cu vițe la ghiveci, iar lucrările de întreținere și cele de combatere a bolilor și dăunătorilor nu s-au încadrat la nivelul optim al parametrilor tehnici, randamentele au fost mai reduse decât cele potențiale (tabelul).

Întreaga activitate din fermele viticole ale întreprinderii s-a încheiat în anul 1983 cu un beneficiu de peste 3,8 milioane de lei, ceea ce înseamnă aproximativ 2 600 lei la hectar (de 2,08 ori mai mare decât cel planificat). Rezultate deosebite în acest sens au obținut fermele Ceptura și Urlați, la care beneficiile au depășit indicatorul de plan cu valori cuprinse între 1 400 și 3 000 lei/hectar.

O atenție deosebită s-a acordat și pepinierelor viticole, ținând seama că un material viticol valoros reprezintă o premisă sigură a unor randamente superioare și a eficienței. Astfel, școala de viță cultivată pe o suprafață de 11 hectare (10 ha în cimp și 1 ha în solariu) are o stare fitosanitară bună. Specialiștii apreciază un spor de producție, în acest domeniu, de 70 mii butuci vițe înrădăcinate de calitate I, ceea ce depășește cu mult sarcinile planificate.

Pentru pregătirea producției anului 1984 se fac intense pregătiri prin fertilizare cu îngrășăminte organice (1 000 tone) și chimice (10 tone de superfosfat) și executarea lucrărilor de desfundare la o adâncime de 60 cm.

O parte însemnată din producția de struguri este prelucrată în propria stație de vinificație, nou înființată. Colectivul acesteia și-a îndeplinit toți indicatorii de plan pe anul trecut, depășind cu 30% veniturile, cu 24% la producția marfă, cu 20% la beneficiul recalculat. Fizic, au fost condiționate și

livrate peste plan 15 vagoane de vin imbuteliat și 27 mii grade de țuică și rachiu. În prezent, paralel cu impulsivizarea livrărilor de vinuri pentru export și pentru piața internă, se trece la pregătirea centrelor (în special a celui de la Sfetescu) pentru viitoarea campanie de vinificație.

Eforturi susținute se depun în vederea unei mai eficiente valorificări a tuturor categoriilor de teren; în primăvară se va planta cu viță de vie în terase late o suprafață de 30 hectare și vor continua lucrările de amenajare a suprafețelor din zona Valea Nucetului (soiurile Fetească neagră și Cabernet Sauvignon). Aceste extinderi de plantații se vor face în locul unei pășuni slab productive, pe teren în pantă, care aducea un venit de numai 200—400 lei/ha; eficiența economică a plantațiilor moderne va fi mai mare de aproximativ 15—20 de ori. Se vor planta, de asemenea, cu viță de vie o suprafață de circa 12 hectare de teren alunecat și cu pomi fructiferi (în sistem superintensiv) circa 5 hectare de teren nisipos.

Creșterea potențialului productiv al unor terenuri joase, cu fenomene de bălțiri, presupune efectuarea unui sistem de lucrări de afinare prin scarificare (400 ha), amendare (150 ha) și fertilizare cu îngrășăminte organice (400 ha) pentru îmbunătățirea însușirilor fizico-chimice, în special în zona fermelor Cioceni și Albești.

Tot pe linia folosirii eficiente a pământului, urmează să se continue în acest an acțiunea de completare a gurilor în plantațiile vitipomicole, ajungând ca la finele anului să se poată înregistra o densitate de 92—94% la viile pe rod și de 98—100% la viile tinere (în al IV-lea an). Respectarea întocmai a tehnologiilor de tăiere în uscat și în mod deosebit încărcătura corectă în funcție de soi, expoziție, fertilitatea naturală a terenului presupun o calificare și specializare profesională adecvată, precum și disciplină organizatorică. Executarea de calitate a lucrărilor de tăieri condiționează în mare parte randamentele de struguri pe butuc și durata productivă a plantațiilor viticole.

dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 19)

Gradul de îndeplinire a planului în sectorul viticol al Întreprinderii agricole de stat Dealu Mare, în 1983

Ferma	Suprafața ha	Producția medie (kg/ha)		% de îndeplinire a planului
		planificată	realizată	
Ceptura	245	7 700	8 340	108
Valea Gardului	155	8 000	8 540	107
Valea Seman	171	7 600	8 310	110
Valea Urloi	181	6 600	7 670	116
Via Domnească	203	6 300	6 520	103
Urlați	219	7 831	8 050	103
Valea Bobului	163	7 325	7 360	101
Mocești	139	6 470	6 580	102
Total I.A.S.	1 476	7 260	7 710	106

Notă: La articolul „Creșterea producției și a eficienței economice la cultura de soia”, publicat în nr. 8 din acest an al revistei, au mai colaborat: lector Emilia Parpală și lector Victor Manole.

Coordonatele unui program de marketing pentru exportul de produse chimice

CONTINUAM DEZBATERICA organizată de Revista economică cu privire la modul de înlăptuire concretă a sarcinilor de restructurare a producției și ofertei de export într-o serie de subramuri și domenii industriale, potrivit exigențelor actuale de pe piețele internaționale și poziției specifice față de factorii de producție pe care o au producătorii noștri.

Pornind de la obiectivele „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitatii al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și până în 1990” au fost analizate strategiile de dezvoltare a exporturilor în industria de mașini-unelte, industria electronică, industria confecțiilor (R.E. nr. 44, 50/1983 și 7/1984). În acest număr prezentăm direcțiile de restructurare pe care diagnoza de marketing le indică pentru exportul de produse chimice.

POTRIVIT sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, industria chimică va continua, în continuare, o dezvoltare și o diversificare accelerată, de natură să contribuie în măsură crescândă atât la satisfacerea necesarului de consum intern, cât și la intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii.

Succesele obținute până în prezent de chimia românească, atât pe plan intern cât și pe plan extern, au avut la bază contribuția esențială a cercetării științifice naționale, care a reușit să pună la dispoziția industriei o gamă largă de tehnologii și procedee originale de fabricație. Totodată, se poate aprecia că în continuare, în procesul extinderii și diversificării producției și exportului, cercetarea științifică românească va avea o contribuție decisivă. Angrenarea din ce în ce mai intensă a chimiei românești în circuitul schimburilor economice internaționale va trebui să țină seama de mutațiile complexe care se petrec în industria chimică mondială, de amplul proces de restructurare și relocalizare ce are loc în acest domeniu

Proгноza tehnologică și de marketing

PE PLAN MONDIAL, industria chimică a fost, fără îndoială, una dintre ramurile industriale cele mai influențate de creșterea explozivă, în ultimul deceniu, a prețurilor țițeiului, ale energiei în general; impactul a fost dublu, întrucât pe de o parte țițeiul reprezintă principala bază de materii prime pentru obținerea produselor petrochimice, iar pe de altă parte, multe din subramurile chimiei sînt mari consumatoare de energie. Majorarea prețurilor țițeiului a antrenat, de asemenea, creșteri de preț și la alte materii prime necesare industriei chimice, determinînd, astfel, importante modificări ale costurilor de producție. Dacă pînă la mijlocul anilor '70 costurile fixe erau preponderente în structura cheltuielilor de producție pe ansamblul industriei chimice, după 1975 costurile variabile încep să dețină ponderea majoritară. După aprecierile președintelui firmei Dow Chemical Europe, raportul costuri fixe/costuri variabile în structura cheltuielilor de producție în industria chimică a evoluat astfel:

	1960—1970	1970—1975	1975—1980
Costuri fixe	75%	60%	40%
Costuri variabile	25%	40%	60%

Pentru produsele aflate pe primele trepte de prelucrare această inversare de tendință a fost și mai dramatică. Exemplul etilenei, este, din acest punct de vedere, deosebit de sugestiv. Ponderea materiilor prime și energiei în totalul costurilor de producție ale etilenei a crescut de la circa 45% în 1973 la peste 80% în 1980. De asemenea, este semnificativ faptul că în prezent materiile prime și energia reprezintă, în totalul costurilor de producție, 60—80% la principalele tipuri de îngrășăminte, 45—75% la materiale plastice și peste 50% la fibre sintetice.

Locul pe care au ajuns să-l dețină materiile prime și energia în structura costurilor de producție determină ca gradul de accesibilitate, precum și prețul la care acestea sînt obținute să devină factori decisivi ai competitivității și deci ai dezvoltării, în special pentru produsele petrochimice de bază, precum și pentru produsele chimice de mare tonaj.

Pe de altă parte, ca urmare a majorării explozive a prețurilor energiei și materiilor prime, precum și datorită încetinirii ritmului de creștere economică, în țările capitaliste marea majoritate a subramurilor chimiei — și îndeosebi cele producătoare de intermediari și produse de bază de mare tonaj — cunosc o situație dificilă. Pentru multe produse chimice se înregistrează o reducere notabilă a ritmului de creștere a cererii sau chiar o reducere absolută a acesteia. Din această cauză, în multe din subramurile chimiei, gradul de utilizare a capacităților de producție a scăzut sub limita optimă; spre exemplu, în 1982, în Europa occidentală, indicele de utilizare a capacităților de producție se situa la circa 65% pentru materialele plastice și la circa 70% pentru fibrele sintetice și cauciucul sintetic.

În aceste condiții, în industria chimică mondială se înregistrează un amplu proces de restructurare și relocalizare, de natură să conducă la o nouă diviziune internațională a muncii în acest domeniu. El se caracterizează prin accelerarea specializării țărilor industrializate în produse cu grad înalt de pre-

lucrare și prin creșterea treptată a ponderii pe care țările producătoare și exportatoare de țiței o dețin în producția și exportul unor produse de bază de mare tonaj, mari consumatoare de energie și materii prime, cum ar fi: intermediari petrochimici, îngrășăminte, materiale plastice, fire și fibre sintetice.

Specializarea în subramurile chimiei fine de mic tonaj îmbracă forme diferite de la o țară la alta, în funcție de tradițiile dezvoltării unora din aceste

subramuri, de disponibilitatea de tehnologii și materii prime, de potențialul de cercetare științifică etc. Astfel, în 1982, în exportul total de produse chimice al Angliei dețineau ponderi însemnate medicamentele (15%), materialele radioactive (5%), produsele fotosensibile (5%), antidăunătorii (4,3%); în exportul Franței remarcăm subgrupele de medicamente (10,6%), produse cosmetice (7,4%), materialele radioactive (8,3%), iar pentru exportul R. F. Germania sînt reprezentative subgrupele de medicamente (8%), lacuri și vopsele (4%), coloranți (3,7%), antidăunătorii (3%). Totodată, trebuie subliniat că produsele cu grad ridicat de prelucrare dețin, deja, în exportul de produse chimice al țărilor vest-europene o pondere cumulată de peste 20%, ajungînd la 25,5% în cazul R. F. Germania, 37% în cazul Franței și 40,2% în cazul Angliei.

Este de prevăzut ca, odată cu această adîncire a specializării, în comerțul internațional cu produse chimice să se accentueze concurența, ca urmare a creșterii disponibilității într-un număr sporit de țări. Acest fenomen va fi specific cu deosebire pentru produsele cu grad redus și mediu de prelucrare, atît datorită faptului că pentru acestea există deja însemnate excedente de capacități de producție în țările dezvoltate, cît și ca efect al construirii, în anii următori, a noi capacități de producție în țările producătoare și exportatoare de țiței. Prognosele O.N.U.D.I., prezentate în tabel, sînt, în acest sens, deosebit de sugestive.

Amplul proces de diversificare și înnoire a producției industriei chimice impune alocarea unor însemnate resurse materiale și umane în domeniul cercetării. Spre exemplu, marile companii vest-germane (Bayer, Hoechst, BASF) alocă, de regulă, pentru cercetare fonduri reprezentînd 4—6% din cifra de afaceri și utilizează în această activitate 7—8% din numărul total de angajați. În cazul firmelor specializate în chimia de mic tonaj (cum ar fi cele elvețiene) cheltuielile de cercetare sînt și mai mari, depășind, de obicei, 10% din cifra de afaceri. De altfel, în ultimii ani se constată o creștere

Evoluția pe plan mondial a repartiției producției realizate în industria petrochimică

— % —

	Țări industrializate			Țări în curs de dezvoltare		
	1975	1979	1990	1975	1979	1990
PRODUSE PETROCHIMICE DE BAZĂ						
— etilenă	95,3	92,7	80,1	4,7	7,3	19,9
— propilenă	96,3	94,0	87,9	3,7	6,0	12,1
— butadienă	94,2	92,0	80,7	5,8	8,0	19,3
— benzen	94,0	93,1	83,8	6,0	6,9	16,2
— xileni	95,8	89,2	74,8	4,2	10,8	25,4
— metanol	96,7	89,7	87,1	3,3	10,3	12,9
TERMOPLASTE						
— polietilenă de joasă densitate	93,9	91,0	68,6	6,1	9,0	31,4
— polietilenă de înaltă densitate	97,4	94,8	75,9	2,6	5,2	24,1
— polipropilenă	94,9	94,0	76,2	2,1	6,0	23,8
— P.V.C.	91,2	86,9	69,5	8,8	13,1	30,5
— polistiren	95,0	93,2	80,7	5,0	6,8	19,3
Total	94,0	91,0	72,7	6,0	9,0	27,3
FIBRE SINTETICE						
— Fibre PNA	87,0	84,2	70,0	13,0	15,8	30,0
— Fire poliamidice	87,7	86,2	73,9	12,3	13,8	26,1
— Fibre poliesterice	80,9	78,4	60,2	20,0	21,6	39,8
Total	83,9	82,0	66,0	16,1	18,0	34,0
CAUCIUC SINTETIC						
— SBR	93,4	92,3	79,6	6,6	7,7	20,4
— polibutadienic	93,0	91,7	82,5	7,0	8,3	17,5
Total	93,1	92,2	80,2	6,9	7,8	19,8

Sursa : UNIDO, World-wide Study on the Petrochemical Industry Process of Restructuring, 19 mai 1981
Chemical Economy and Engineering Review, septembrie 1981

rapidă a cheltuielilor de cercetare (la primele 15 companii chimice americane ele au crescut în intervalul 1977-1982 de circa două ori, de la 986 milioane dolari la 1 900 milioane de dolari).

Ca obiective ale cercetării, în afara preocupărilor pentru lărgirea nomenclatorului de produse și pentru îmbunătățirea calității acestora, rețin atenția investigațiile de perspectivă ale firmelor occidentale, orientate spre diversificarea bazei de materii prime, cit și spre introducerea de noi tehnologii, cu randamente superioare și cu consumuri scăzute de energie și materii prime. Cercetările urmăresc creșterea flexibilității și complexității procedeelelor, pe calea perfecționării echipamentelor, a metodelor de construcție a acestora, a controlului computerizat al procesului de fabricație. Se consideră că microelectronica oferă industriei chimice un potențial de dezvoltare însemnat, comparabil ca efecte cu cel asigurat, în urmă cu câteva decenii, de trecerea la utilizarea țigăiului în locul cărbunilor ca materie primă în această ramură. Totodată, se întrevede creșterea spectaculoasă a rolului biotehnologiei și ingineriei genetice, în special în fabricarea unor produse complexe din domeniul chimiei fine. Astfel, se estimează că la sfârșitul secolului aceste tehnici vor avea un rol determinant în fabricarea unei game largi de medicamente. De asemenea, rețin atenția cercetările vizând realizarea unor mutații genetice care să permită retenția de către plante a azotului atmosferic.

În perspectiva realizării fuziunii nucleare și, deci, a obținerii unei abundențe de energie electrică, firmele occidentale desfășoară intense cercetări fundamentale în domeniul electrochimiei. În acest sens, rețin atenția realizările din domeniul obținerii acetilenei din cărbune prin procedeul arcului electric, precum și cercetările vizând perfecționarea procesului de electroliză a apei în vederea producerii hidrogenului.

Strategia produsului

DEZVOLTAREA și diversificarea producției în industria noastră chimică, așa cum am arătat, s-au reflectat în mod corespunzător și asupra comerțului nostru exterior cu produse chimice, făcând posibilă majorarea constantă a exporturilor și reducerea importurilor. Începând din 1970, balanța schimburilor noastre externe cu produse chimice a devenit stabil excedentară, situație înfățișată numai în cazul unor țări cu potențial economic superior.

În elaborarea strategiei de dezvoltare în continuare a producției pentru export va trebui să se țină seamă de situația actuală a producției și exportului, de potențialul de cercetare, precum și de tendințele ce se prefigurează în comerțul internațional cu produse chimice în următorii ani.

În acest sens, se impune în primul rând **îmbunătățirea macrostructurii exporturilor, prin dezvoltarea cu precădere a producției subramurilor chimiei fine de mic tonaj, în așa fel încât să se asigure majorarea continuă la export a ponderii subgrupelor cu grad ridicat de prelucrare și să se diminueze progresiv ponderea produselor de bază de mare tonaj, energointensive (îngrășăminte, produse sodice, carbid etc.).** Această orientare este impusă, pe de o parte, de faptul că țara noastră importă o anumită cantitate din necesarul de țigăi (principala materie primă), iar pe de altă parte, de faptul că potrivit prognozelor de specialitate ritmurile de creștere cele mai înalte ale importurilor mondiale vor fi înregistrate tocmai de produsele cu grad superior de prelucrare.

În al doilea rând se impune **îmbunătățirea microstructurii exporturilor, în cadrul fiecărei subgrupe de produse chimice urmând să fie dezvoltată producția pentru export a produselor și**

sortimentelor la care se obțin prețuri ridicate și care valorifică superior materiile prime și energia. Pentru a sublinia importanța acestui aspect menționăm un singur exemplu. Prețurile materialelor plastice de mare tonaj de uz general (polietilenă, polistiren, PVC) sînt de 2-4 ori mai scăzute decît prețurile materiilor plastice speciale, de uz tehnic. Prin includerea acestor sortimente în nomenclatorul nostru de export și, deci, prin realizarea unei structuri a exportului nostru de materiale plastice apropiată de cea din țări dezvoltate s-ar putea obține o creștere de aproape 2 ori a prețului mediu de export. Exemple similare se pot cita și pentru alte subgrupe de produse chimice anorganice și organice, printre care fire și fibre sintetice, medicamente, cosmetice, antidaunători s.a.

În procesul realizării practice a strategiei de îmbunătățire a structurii producției este necesar, totodată, să se asigure stabilitatea exporturilor la acele grupe și subgrupe în care România se specializează în diviziunea internațională a muncii. În condițiile diversificării produselor și ale accentuării ritmului de înnoire a acestora în marile țări exportatoare, eforturile de cercetare, proiectare și investiționale se concentrează, de regulă, pe un nomenclator bine determinat de produse chimice, ceea ce permite statornicirea de relații cu un număr mare de clienți permanenți, care se obișnuiesc cu produse avînd proprietăți specifice; în acest fel mărcile de fabrică dobîndesc prestigiu internațional în domeniile respective, deci o mare capacitate de penetrare și o accentuată stabilitate pe piețele externe.

Strategia de comercializare

CONCOMITENT cu îmbunătățirea structurii exportului pe grupe și subgrupe de produse, precum și cu definirea nomenclatorului de produse specifice, ce urmează să fie promovate cu precădere la export, este necesar ca, ținînd seama de practica comercială internațională, să se acorde o atenție specială problemelor legate de ambalarea și prezentarea cit mai atrăgătoare a acelor produse chimice care constituie bunuri de consum.

În al doilea rînd, promovarea la export a acestor produse trebuie să fie precedată de **omologarea lor tehnică pe piețele potențiale**, deoarece accesul acestor produse pe majoritatea piețelor externe este reglementat de legislații extrem de precise și severe.

Îmbunătățirea eficienței exporturilor unor produse chimice este influențată în mod direct de calitatea **asistenței tehnice după vânzare**. (Marile firme occidentale producătoare de cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice, lacuri și vopsele, coloranți etc. acordă clienților un service calificat în ce privește parametrii optimi de prelucrare, rețetele pentru obținerea diferitelor produse etc.).

Totodată, succesul comercializării pe piețele externe, mai ales a produselor cu grad superior de prelucrare, care se adresează consumului individual, este condiționat de o judicioasă activitate de **publicitate și reclamă** prin intermediul mass-media.

dr. Constantin LAZĂR
Institutul de economie mondială

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

SPORIREA ROLULUI SISTEMULUI BANCAR ÎN UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDULUI DE RETRIBUIRE

PROGRAMUL, privind aplicarea termă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiei, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în actualul cincinal a stabilit principiile și măsurile de îmbunătățire a repartitiei veniturilor oamenilor muncii în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea și depășirea producției fizice, cu prioritate a celei destinate exportului, în strânsă corelare cu creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie și realizarea unei eficiențe economice sporite în unitățile respective. În cadrul acestor măsuri, generalizarea acordului global — ca formă principală de organizare și retribuire a muncii — asigură în cel mai înalt grad cointeresarea și stimularea colectivelor din unități pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, valorificarea în grad înalt și dezvoltarea patrimoniului încredințat, astfel că elementele de bază ale sistemului de retribuire dobîndesc un rol deosebit de activ în dezvoltarea producției materiale și, pe această bază, a resurselor pentru sporirea veniturilor și a fondurilor necesare dezvoltării, în continuare, a economiei naționale, îmbunătățirii nivelului de trai al oamenilor muncii.

Ansamblul de măsuri inițiat — în cadrul preocupărilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar — pe linia retribuiri muncii reflectă concepția economică științifică, originală, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui permanentă și nemijlocită îndrumare au fost fundamentate principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii și au fost elaborate mijloacele concrete, menite să asigure punerea lui în aplicare.

În transpunerea în practică a acestui ansamblu de măsuri, un rol sporit trebuie să-l joace, alături de compartimentele de specialitate din întreprinderi, centrale, ministere, întreg sistemul bancar din economie care trebuie să se implice în măsură sporită în asigurarea condițiilor de realizare exemplară a tuturor indicatorilor de plan, baza asigurării fondurilor necesare dezvoltării economiei și sporirii veniturilor celor ce muncesc. Ca urmare, Banca Națională a desfășurat și desfășoară o amplă activitate pentru cunoașterea, însușirea și aplicarea unitară de către organele bancare a sarcinilor și responsabilităților sporite, de mare însemnătate, care le revin în a-

plicarea cu eficiență sporită a sistemului de retribuire, în special privind calcularea, eliberarea și utilizarea fondului de retribuire.

1 Pe lângă măsurile luate pentru elaborarea de norme de lucru unitare și efectuarea unor instrumti cu conducerile și aparatul unităților bancare operative, specialiștii din cadrul Centralei Băncii Naționale s-au deplasat în majoritatea județelor ajutînd efectiv la clarificarea problemelor care s-au ridicat cu ocazia calculării și eliberării fondului de retribuire în noile condiții.

Concomitent cu aceste preocupări, unităților economice productive le-a fost acordat un sprijin substanțial de către organele bancare pentru luarea măsurilor tehnico-organizatorice necesare aplicării acordului global generalizat, care, în principal, a vizat: ● nominalizarea producției fizice, ● defalcarea sarcinilor cantitative și calitative pe subunități, ● stabilirea tarifelor pe unitate de produs și pe categorii de personal, ● defalcarea fondului de retribuire pe structurile prevăzute de lege și ● fundamentarea fondului de retribuire, corespunzător producției fizice planificate. Unele acțiuni efectuate de aparatul propriu al Băncii Naționale sau împreună cu alte organe din economie, precum și informările periodice primite de la unitățile bancare din teritoriu ne-au dat posibilitatea sesizării operative a tuturor problemelor apărute, astfel că am reușit ca, împreună cu organele centrale de sinteză și cu ministerele economice, să luăm măsuri operative pentru eliminarea unor imperfecțiuni în aplicarea acordului global de către unitățile economice, în calcularea și utilizarea fondului de retribuire.

2 Totodată, sistemul bancar urmărește și sprijină cu o atenție deosebită realizarea unei fundamentări temeinice a fondului de retribuire în unitățile economice în raport cu producția planificată și normele de consum de muncă stabilite pe fiecare produs sau lucrare, potrivit tehnologiilor folosite, în corelare cu ceilalți indicatori de muncă și retribuire, în principal, cu sarcina de creștere mai accelerată a productivității muncii. În această etapă, controlul bancar trebuie să sesizeze eventualele neconcordanțe, să colaboreze cu conducerile colective ale întreprinderilor pentru ca să se ia măsurile necesare în astfel de cazuri pentru revizuirea normelor de muncă în raport cu tehnologiile de fabricație

existente în întreprindere și, pe această bază, să se asigure o reducere a consumului de muncă vie și materializată.

În acest cadru, trebuie acționat cu înaltă responsabilitate pentru a se asigura fundamentarea fondului de retribuire destinat calculării în raport cu gradul de realizare a indicatorilor și cu sumele prevăzute în contractele de acord global încheiate între conducerea unității și secțiile, atelierele, formațiile de lucru, stabilite pe baza cantităților fizice prevăzute a se realiza și a tarifului de manoperă pe unitate de produs. Pornind de la constatările făcute în cursul trimestrului IV 1983 în unele unități productive, referitoare la necorelările existente uneori între sarcinile de producție fizică și valoarea producției marfă, apare necesară, în cursul anului 1984, o intensificare a acțiunii organelor bancare, pe lângă centralele industriale și ministerele economice, pentru nominalizarea în unități fizice a întregii producții marfă, precum și pentru sporirea eforturilor de mobilizare superioară a rezervelor interne în vederea asigurării corelațiilor corespunzătoare între creșterea prioritară a producției față de fondul de retribuire, creșterii mai accelerate a productivității muncii potrivit programului aprobat. De asemenea, pentru asigurarea aplicării în condiții bune a sistemului de calculare și eliberare a fondului de retribuire, organele bancare vor solicita unităților economice o mai mare stabilitate a tarifelor de manoperă pe produs, pentru a se evita refacerea fundamentării fondului și a contractelor de acord global.

3 Mai multă atenție este și va fi în continuare acordată de către organele bancare eliberării, în condiții cât mai bune, a fondului de retribuire în raport cu realizarea indicatorilor stabiliți. Îndeplinirea acestui obiectiv face necesară exercitarea unui control permanent și aprofundat asupra determinării gradului de realizare a indicatorilor în raport de care se calculează și eliberează fondul de retribuire, respectiv producția fizică exprimată prin tariful de manoperă pe unitate de produs, planul de export, valoarea producției nete, producției marfă vîndută și încasată și a celorlalți indicatori. În acest context, la eliberarea fondului de retribuire, organele bancare vor urmări verificarea atentă a conținutului indicatorilor în funcție de care se calculează și se eliberează fondul de retribuire, pentru ca în unitățile economice să nu se cuprindă în calculul gradului de realizare a producției fizi-

ce și valorii producției nete acele produse care sînt fabricate fără a avea desfacere asigurată, sînt necorespunzătoare calitativ sau au fost fabricate în vederea livrării în perioada următoare celei pentru care se eliberează retribuțiile.

De asemenea, se cere aprofundat controlul preventiv al organelor bancare la solicitarea retribuițiilor tarifare, orelor suplimentare, a fondurilor de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor și a altor drepturi de retribuție, eliberarea urmînd a se face numai după ce se va constata că au fost îndeplinite în totalitate sarcinile de plan, conform prevederilor legale.

4 Utilizarea cu maximum de eficiență a fondului de retribuție de către unitățile economice constituie unul dintre cele mai importante obiective ale controlului bancar. În acest sens, trebuie efectuate, la nivelul întreprinderilor, fabricilor, uzinelor, secțiilor, atelierelor și formațiilor de lucru analize temeinice asupra modului în care rezultatele economice efectiv obținute justifică nivelul retribuițiilor a-

cordate. Cu această ocazie, controlul bancar are în vedere nu numai recuperarea eventualelor sume plătite prin nerespectarea dispozițiilor legale, ci și efectuarea, împreună cu conducerile unităților economice, a analizei cauzelor eventualelor nerealizări în îndeplinirea indicatorilor economici și stabilirea măsurilor pentru recuperarea restanțelor și realizarea planului. De asemenea, problemele legate de utilizarea forței de muncă, între care respectarea numărului și a normativelor maxime de personal, folosirea timpului de muncă și, în acest context, realizarea măsurilor stabilite pentru creșterea productivității muncii, constituie, la acest capitol, obiective prioritare ale controlului bancar.

Desigur, băncile, sistemul financiar, organele de control financiar intern din ministere, celelalte organe centrale, consiliile populare județene și al municipiului București și din centrale industriale au obligații clare, prevăzute prin lege, în legătură cu controlul asupra utilizării fondului de retribuție. Dar controlul, oricît de exigent ar fi, pentru a fi acel element activ pe care-l dorim în obținerea unei eficiențe sporite, face absolut necesară o contribu-

ție mai activă și a celorlalți factori implicați din cadrul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor în asigurarea bazei materiale a fabricației, folosirea deplină a capacităților de producție existente, reducerea costurilor și creșterea mai accelerată a productivității muncii, desfășurarea ritmică a activității de producție, de export, realizarea și livrarea la termen în condiții de calitate superioară a producției, sporirea beneficiilor și a rentabilității, precum și în asigurarea realității și legalității calculării drepturilor de retribuție și în corecta raportare a îndeplinirii sarcinilor și indicatorilor de plan. Realizînd în acest fel, prin eforturi conjugate sporite, legarea directă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute în producție, de rezultatele de ansamblu ale întreprinderii, asigurînd toate condițiile pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan, se creează premisele obținerii unor rezultate superioare în acest an în dezvoltarea economiei naționale, în creșterea venitului național și a nivelului de trai.

Vasile RĂUȚĂ

governatorul Băncii Naționale a R.S. României

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

O experiență de larg interes (II)

COLECTAREA, prelucrarea și transmiterea informațiilor necesare funcționării subsistemului de gestiune a calității produselor a impus, în cadrul întreprinderii „Tractorul” — Brașov, conceperea unor situații informaționale specifice. Astfel, Programul anual de creștere a calității produselor îndeplinește rolul de instrument de coordonare al acțiunilor de creștere a calității produselor la nivelul întregii unități. Centralizînd la nivelul unității măsurile adoptate în acest scop la nivelul secțiilor, programul anual prevede în același timp resursele necesare, termenele de realizare în acest scop și efectele estimate a se obține prin aplicarea lor.

În strînsă corelație cu Programul anual se elaborează **Bugetul previzional**. Acesta constituie „oglinda” financiară a eforturilor de creștere sau menținere a calității cu menținerea sau scăderea costului aferent. În acest scop, asupra celor trei categorii de costuri — de prevenire a apariției defectelor, de identificare a defectelor și de noncalitate — operează efectul implementării deciziilor de creștere a calității. Bugetul previzional conține deci modificările valorice ale celor trei categorii de costuri pentru perioada planificată în comparație cu valorile anului luat ca bază, determinate fie de necesarul suplimentar de resurse de creștere a calității, fie de modificarea unor elemente de cheltuieli ale

costului noncalității. Beneficiarii bugetului previzional sînt componenții nivelurilor ierarhice 3—5 din unitate.

Față de bugetul previzional care urmărește și prezintă anual și semestrial în detaliu eforturile de creștere a calității, **bilanțul calității** ilustrează sintetic eficiența gestiunii calității. Conceput ca un bilanț contabil, bilanțul calității cuprinde în partea de activ patru informații — costul total al calității, din care costul prevenirii apariției defectelor, costul identificării defectelor și costul noncalității; în pasiv el oglindește costurile evitabile, calculate ca diferențe între costul calității din anul anterior și cel din anul pentru care se întocmește bilanțul calității. Fiind foarte sintetică, această situație informațională este destinată aceluiași persoane ca și bugetul previzional.

Sinteza decizională este situația informațională cu cel mai ridicat grad de complexitate și în același timp de comprimare, de sintetizare a informațiilor destinate conducerii unității. Ea cuprinde:

- Situația sintetică a calității produselor prin care se ilustrează nivelul indicatorilor de bază ai calității produselor la un moment dat în comparație cu planul în perioada precedentă. În scopul măririi expresivității și posibilităților de analiză, a detectării unor factori de influență cu acțiune periodică se urmăresc și variațiile indicatorilor menționați față de luna similară din anul precedent.

- Diagnosticul sintetic privind calitatea produselor ce se elaborează pe baza analizei informațiilor din situația sintetică a calității produselor în comparație cu planul și perioada precedentă, sistematizate astfel încît să scoată în evidență principalele deficiențe și puncte forte ale situației calității produselor.

● Situația realizării deciziilor cu termen de finalizare în perioada precedentă, care are rolul de a informa conducerea asupra modului și stadiului de implementare a deciziilor perioadei precedente. În acest scop se analizează Programul anual al creșterii calității produselor elaborat pentru perioada precedentă, sub aspectul termenelor de realizare a deciziilor, stadiului de execuție, responsabililor etc.

● Diagnosticul sintetic privind implementarea deciziilor în perioada precedentă. Din analiza informațiilor cuprinse în situațiile anterioare rezultă aspectele pozitive dar și deficiențele în aplicarea deciziilor. Acestea se prezintă sintetic conducerii unității sub forma principalelor deficiențe și puncte forte și a cauzelor pe care le-au generat. Evidențierea acestor aspecte oferă conducerii posibilitatea eliminării factorilor generatori de dificultăți și lărgirea impactului cauzelor care au contribuit la obținerea aspectelor pozitive.

● Situația sintetică a deciziilor privind creșterea calității produselor, menită să ofere conducerii întreprinderii o imagine de ansamblu asupra implementării Programului anual de creștere a calității produselor, asupra Bugetului previzional și a Bilanțului calității.

De reținut că aceste situații sînt concise, implicînd un volum redus de muncă pentru cunoașterea și utilizarea lor.

dr. O. NICOLESCU, Gh. CĂPRĂ-RESCU, I. RADU, I. COCHINA

De la 1 martie a.c.

Majorarea retribuițiilor unor noi categorii de oameni ai muncii

CA EXPRESIE a politicii consecvente a partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor, de la 1 martie 1984 se vor majora retribuițiile unui număr de peste 890 mii de oameni ai muncii din agricultură (I.A.S., S.M.A., C.A.P. — pentru personalul muncitor retribuit de către stat, I.L.F., I.P.I.L.F., D.G.A.I.A. ș.a.) și din unități de industrie alimentară, aflate în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Aceste categorii de personal ce activează într-un domeniu de maximă importanță pentru dezvoltarea generală a economiei și societății românești se vor adăuga astfel numărului de oameni ai muncii care au beneficiat deja de majorarea retribuițiilor, ca urmare a Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestivității, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuiției în actualul cincinal. Or, după cum se cunoaște, în conformitate cu acest program, în perioada 1 septembrie 1983 — 1 august 1984 are loc majorarea retribuiției tarifare și a sporului de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate pentru toate categoriile de personal muncitor, în mod egalizat, pe ramuri și sectoare de activitate.

Veniturile suplimentare lunare și anuale obținute de diferite categorii de personal muncitor (muncitori, maștri,

personal de specialitate) ca efect al majorării retribuițiilor, modul lor de defalcare și detalieri în funcție de profesie, vechime în muncă etc. sînt evidențiate sintetic în tabel.

În legătură cu datele prezentate în tabel se impune a fi făcută următoarea precizare: ilustrarea veniturilor suplimentare realizate de un mecanic agricol corespunde timpului cît acesta lucrează în atelier, el fiind retribuit în acest caz după rețeaua tarifară construcției de mașini A-regie. Dar, mecanicii agricoli beneficiază și de majorarea tarifelor (lei/zi) pentru lucrările executate în cîmp și alte lucrări executate mecanic, creșterea tarifelor pe categorii de lucrări situîndu-se între 5,1% și 5,8%.

Prin majorarea retribuiției tarifare și a sporului de vechime, venitul suplimentar anual va fi cel puțin egal cu retribuiția tarifară însumată cu sporul de vechime, obținută lunar înainte de majorare. Astfel, comparativ cu venitul lunar dobîndit înainte de aplicarea majorărilor, venitul suplimentar anual va fi mai mare în proporție de 127,3% pentru un îngrijitor de porci (în complexe industriale de categoria a IV-a, treapta a II-a și 16 ani vechime în muncă), 124,6% pentru un inginer agronom principal (clasa 28, gradația a 5-a și 21 ani vechime în muncă), 121% pentru un economist principal în I.A.S. (clasa 24, gradația a 4-a și 18 ani vechime în muncă), 123,8% pentru un brutar (categoria a 5-a, treapta I și 17

ani vechime în muncă), 123,7% pentru un inginer principal (activitatea de fabricare a berii, clasa 27, gradația a 4-a și 22 de ani vechime în muncă).

Dacă avem în vedere că prin ansamblul de măsuri adoptate pentru generalizarea acordului global s-a creat un cadru favorabil creșterii retribuiției întregului personal muncitor, în condițiile realizării și depășirii producției fizice planificate, a indicatorilor de calitate și eficiență economică și dacă mai ținem cont și de faptul că, în actualul cincinal, ponderea părții variabile (premier, sporuri, adaos de acord global, participarea la beneficii) în totalul veniturilor obținute din muncă urmează să ajungă la circa 25%, atunci vom obține o imagine mai completă cu privire la contextul general, deosebit de stimulat, în care are loc majorarea retribuițiilor la nivelul economiei naționale.

Un fapt deosebit de important este că, așa cum de altfel se prevede în Decretul nr. 325/1983 al Consiliului de Stat, majorarea retribuițiilor tarifare în medie cu 5,5% pentru muncitori, iar pentru celelalte categorii de oameni ai muncii în medie cu 5%, precum și mărirea sporului de vechime nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii, chirii pentru locuințe, stabilite legal pînă la data majorării retribuiției, compensațiile pentru majorarea prețurilor la energie și altele; de asemenea, începînd cu 1 septembrie 1983 sporul pentru vechime neîntreruptă în muncă constituie element component al bazei de calcul a pensiilor, pentru pensiile stabilite după 1 septembrie 1983.

Deoarece majorarea retribuițiilor personalului muncitor nu poate fi judecată în afara eforturilor și rezultatelor obținute la scara întregii economii naționale, ci în strînsă interconecționare cu acestea, este imperios necesar ca fiecare om al muncii din agricultură și industria alimentară, asemenea tuturor oamenilor muncii din țara noastră, să-și amplifice preocupările pentru descoperirea și valorificarea la maxim a tuturor rezervelor interne existente în fiecare unitate economică, în vederea ridicării nivelului eficienței economice. În acest fel, se poate asigura trecerea la o nouă calitate, superioară, a muncii și vieții — obiectiv fundamental al actualului cincinal, trasat la Congresul al XII-lea al partidului nostru.

Majorarea retribuițiilor personalului muncitor din agricultură și industria alimentară este concepută să conducă la exercitarea cît mai deplină a funcțiilor complexe pe care le au aceste sectoare de activitate în cadrul economiei naționale.

Tudor MIHALCEA

Institutul de Economie Socialistă

Veniturile suplimentare obținute prin majorarea retribuițiilor, pe exemplul unor meserii și specialități din agricultură și industria alimentară — lei —

Meseria specialitatea	Categ./treapta clasa/gradația	Vechimea în muncă (ani)	Creșterea :		Venituri su- plimentare :	
			retribuiției tarifare	sporului de vechime	lunare	anuale
a) Agricultură						
Mechanic agricol	IV/II	11	129	103	232	2 784
Muncitor la cultura mare	III/I	6	111	65	176	2 112
Îngrijitor de porci în complexe industriale	IV/II	16	130	134	264	3 168
Inginer agronom principal	28/5	21	180	202	382	4 584
Medic veterinar	24/3	11	150	130	280	3 360
Economist principal în I.A.S.	26/4	18	160	179	339	4 068
Tehnician agronom principal	21/4	16	130	144	274	3 288
b) Industrie alimentară						
Preparator produse din carne	3/II	12	103	88	191	2 292
Brutar	5/I	17	114	123	237	2 844
Muncitor operator (industrializarea sfecliei de zahăr)	3/II	6	112	67	179	2 148
Maistru (industrializarea uleiului)	21/3	13	130	114	244	2 928
Inginer principal (fabricarea berii)	27/4	22	170	193	363	4 356

ENERGIA SOLARĂ

în ansamblul noilor surse energetice (I)

Mihail FLORESCU

PROIECTATA pe scena internațională simultan cu criza economică și monetară, criza energiei a pus în lumină, o dată în plus, puternica interdependență pe plan economic și politic a tuturor națiunilor lumii în materie de resurse și necesitatea ca, prin acțiuni conjugate, să se adopte soluții imediate și orientări de durată. O analiză a consumurilor energetice pe plan mondial — a fluxului energetic cum îl numesc specialiștii — a condus la concluzia că 20—30% din energia primară se utilizează pentru a produce energie electrică, 50—60% pentru energie termică și 20—30% pentru carburanți pentru sistemele de transport. Energia termică se produce în părți aproape egale pentru zona temperaturilor joase, corespunzător ramurilor industriilor ușoare (de prelucrare a lemnului, a produselor agrozootehnice, țesături ș.a.) și pentru zona temperaturilor înalte, corespunzător ramurilor industriei grele (metalurgie, construcții de mașini ș.a.). În procesul de conversie și transport, din energia primară se utilizează efectiv doar 35—40%, în timp ce 55—60% sînt pierderi, în principal sub formă de căldură, din care aproximativ jumătate pot fi recuperate.

Pornind de la aceste observații, oamenii de știință au propus ca soluție imediată realizarea unui program sever de gospodărire rațională a energiei, incluzind recuperarea pierderilor de energie pe fluxurile tehnologice și în circuitele de răcire ale centralelor electrice. Dar această „nouă sursă” — economia de energie — este și ea finită; or, necesitățile în continuă creștere ale omenirii impun găsirea în timp a unei resurse care să creeze sectorului energetic mai multă siguranță, chiar decît cea dată de era nucleară. Pe această cale căminii de știință s-au reîntors la resursele inepuizabile ale naturii, dintre care soarele este cel mai promițător.

Un sistem perfect integrat

PRIVIT ca resursă energetică, Soarele transmite anual Pămîntului o energie considerabilă, de circa 450 000 mld. tcc. Din aceasta: 180 000 mld. tcc. se reflectă la nivelul straturilor superioare ale atmosferei și norilor; 45 000 mld. tcc. se reflectă la nivelul solului; 75 000 mld. tcc. se absoarbe de către atmosferă (din care circa 20 000 mld. tcc. generează vînt); 80 000 mld. tcc. produc evaporarea apelor; 75 000 mld. tcc. reprezintă energia solară incidentă la suprafața pămîntului (incluzind și procesele de fotosinteză) adică de 3 000 ori consumul energetic al omenirii în anul 2 000.

Energia solară incidentă la suprafața pămîntului se regăsește sub formă de energie luminoasă, posibil de transformat în energie termică sau în energie electrică. Astfel, pe 1 m² de suprafață, la nivelul solului, în jurul paralelei 45°, se pot capta anuai 500—700×10⁶ kcal, ceea ce reprezintă circa 75—100 kg cc (combustibil convențional considerat cu 7 000 kcal/kg), echivalent cu 75—100 kg cărbune de calitate superioară sau 200—250 kg lignit sau 50—80 mc gaze naturale sau 45—70 kg petrol.

În cazul conversiei în energie electrică, din energia medie anuală disponibilă la suprafața solului de 800—1 500 kWh/m²/an, funcție de soluțiile tehnice utilizate se pot capta 80—150 kWh/m²/an. Astfel, tot necesarul de energie primară al omenirii este echivalent cu energia ce se poate capta de la Soare în condițiile de randament actual, pe o suprafață de circa 1 000 000 km² (pentru comparație, suprafața totală folosită pentru agricultură este de 13 mil. km²).

La aceste dimensiuni ale problemei exploatarea resursei solare apare ca „Marele obiectiv al secolului XX”, de care ne mai despart doar puțini ani. Energia solară prezintă însă și o serie de dezavantaje, din care cele mai importante sînt legate de densitatea ei mică și caracterul ei aleator, cu variații diurne și sezoniere, dezavantaje care vor fi diminuate considerabil odată cu soluționarea stocării de mare capacitate și termen lung, atît pentru energia termică cît și electrică.

Cu toate acestea, țările industriale au investit în ultimii 10 ani și continuă să investească sume importante (S.U.A. — 1 mld. dolari în 1980, R.F.G. — 450 mil. DM în același an ș.a.) pentru realizarea de echipamente și sisteme cît mai eficiente din punct de vedere tehnico-economic, pentru piloți de demonstrare la

scară industrială și pentru educarea publicului în ce privește utilizarea energiei solare sub toate formele: energie solară directă, sub formă de vînt, biomasă, gradient termic al mărilor și oceanelor ș.a. (schema). Totodată, prognozele energetice estimează pentru anul 2000 un aport solar de 2—10% din necesarul de energie primară al omenirii, cifrele variînd de la o țară la alta în funcție de posibilitățile tehnologice și financiare, de poziția geografică și disponibilitățile de combustibili clasici.

Țările industrializate au în prezent următoarele orientări în domeniul utilizării energiei solare, la nivelul anului 2 000: S.U.A. — 10% din energia primară; Japonia — mai mult de 10%; R.F.G. — 9.5%; Franța — 10%; Italia — 7%. Se estimează că, în perioada 2000—2020, principalele utilizări ale energiei solare vor fi: energie solară directă 50% (30% pentru producerea de energie electrică și 20% pentru producerea de energie termică); energia vîntului 20%; biomasă 28%; energia valurilor, mareelor, gradient termic 2%.

Principalele rezultate obținute pînă în prezent pe plan mondial în domeniul utilizării energiei solare pe filiera termică au condus la producții curente de captatoare solare plane și cilindro-parabolice, în țările industrializate, cu ajutorul cărora se produce apă și aer cald, precum și aer rece și gheață destinate atît uzului menajer cît și proceselor tehnologice specifice industriei agroalimentare: uscarea cerealelor și plantelor tehnice, conservarea prin frig a alimentelor ș.a.

Gigacaloria solară este în prezent comparabilă — sub aspectul costurilor — cu cea produsă din combustibili clasici, motiv pentru care în S.U.A. sînt în prezent peste 1 milion de locuințe solarizate și se va ajunge pînă în anul 1985 la un număr de 2,5 milioane locuințe individuale solarizate, estimîndu-se că, pînă la finele secolului, prepararea apei calde menajere și climatizarea spațiilor se va generaliza la toate construcțiile noi de tip individual. În Japonia, în cadrul programului Sunshine, este prevăzută realizarea unor așezări rurale alimentate integral cu energie solară. În Franța experimentul Odeillo, în care funcționează circa 100 locuințe alimentate în totalitate cu energie solară, a condus de asemenea la acțiuni de amplasare — mii de locuințe individuale în curs de solarizare. În Israel, prin lege, apa caldă menajeră se produce numai pe filiera solară — circa 9 luni pe an, iar serele se climatizează (se răcoresc) numai cu energie solară.

În domeniul conversiei energiei solare în energie electrică în prezent se folosesc două filiere principale: conversia termodinamică — indirectă a energiei solare; conversia fotovoltaică — directă a energiei solare. Primul procedeu realizează conversia în două trepte: întîi conversia energiei solare în căldură, prin intermediul diferitelor sisteme de captatoare — captatoare fără concentrare (de joasă temperatură), captatoare cu concentrare lineară sau punctiformă (temperaturi medii și înalte), urmată de conversia căldurii în energie electrică prin intermediul unui ciclu termodinamic clasic. În prezent, funcționează în lume circa 80 centrale cu captatoare solare plane, caracterizate printr-o mare simplitate constructivă, eficiență globală scăzută — randament circa 2,5—3% și prezentînd interes în special pentru zonele de insolare mare.

Pentru creșterea randamentului s-a trecut la realizarea centralelor cu sisteme de concentrare, captatoare cu concentrare individuală, lineară sau punctiformă, sau cu concentrare colectivă — așa numitele centrale turn. Funcție de soluția constructivă aleasă, randamentul global al centralei crește la circa 10% la centralele cu factor de concentrare de pînă la 50 de ori și depășește 15% la cele de tip turn cu factor de concentrare de ordinul sutelor. Din categoria centralelor solaro-electrice tip turn aflate în funcțiune din 1981 în S.U.A. enumerăm: Solar-one de 10 MWe, cu o suprafață de captare de 66 860 m², în Franța — Themis, de 2 MWe, cu o suprafață de captare de 17 500 m², în Sicilia — Eureka, o centrală de 1 MWe (proiect al țărilor Pieței comune), cu o suprafață de captare de 6 860 m², în Spania — Ceso 1 și Nio în Japonia, de aceeași putere — 1 MWe (vezi și tabelul). Pe planșetele proiectanților prind însă contur centrale solaro-electrice și mai mari: 1 000 MWe în S.U.A., 300 MWe în U.R.S.S. ș.a. operante din anii 1990, care vin să demonstreze că la scară industrială investițiile specifice, suprafețele de teren ocupate, apa necesară și costul energiei electrice livrate de centralele

solaro-electrice sînt comparabile cu cele ale centralelor clasice.

De remarcat că tehnologiile utilizate într-o centrală solaro-electrică sînt dintre cele mai pretențioase și trebuie să asigure o fiabilitate foarte ridicată. Spre exemplu, orientarea necorespunzătoare a oglinzilor, care în mod normal produc în focar o temperatură de până la 3000  C, poate scădea această cifră și deci puterea centralei la jumătate, sau întreruperea circuitului de răcire a cazanului din focar produce topirea acestuia în c teva secunde. Din această cauză, aproximativ jumătate din costurile de investiții ale unei centrale solaro-electrice tip turn o constituie partea de automatizare și tehnică de calcul, restul fiind alocată unor materiale cu o transparență apropiată de cea ideală, de materiale termoizolante, termorezistente ș.a.

Problema stocării căldurii și a energiei electrice r m ne deschisă — odată cu rezolvarea ei actualele rețineri referitoare la conversia solaro-electrică fiind complet înlăturate. P nă atunci însă centralele solaro-electrice sînt prevăzute să funcționeze în sistem hibrid, ad ug nd un cazan suplimentar alimentat cu cărbune, gaz, biomasă sau combustibil lichid. Această soluție prezintă avantajul de a garanta furnizarea energiei electrice indiferent de condițiile meteorologice, știut fiind că în prezent aut onomia unei centrale solaro-electrice nu depășește 3 ore în cazul unei „pane de soare”.

Conversia fotovoltaică (directă) a energiei solare a fost folosită la scară industrială în zborurile cosmice unde se utilizează celule cu Si — este asigurat un randament de 12—15%, și cu GaAs, care asigură randamente de până la 25%. Utilizarea în scopuri comerciale a fost într-o întrerupere din cauza costurilor ridicate:  n 1970 costul kWatt-ului obținut cu celule fotovoltaice era de circa 20—100 ori mai ridicat decit cel obținut în centralele clasice.  n prezent el nedepășind de 5 ori costul kWatt-ului clasic. Această scădere a costurilor a dat posibilitatea aplicării conversiei fotovoltaice în numeroase scopuri, în special pentru alimentarea retransmițătorilor de Radio și Tv situate în locuri izolate, a balizelor și farurilor marine, a locurilor care trebuie să aibă autonomie energetică față de rețeaua electrică (spitale, vămi etc.).

Cercetările sînt însă dirijate spre unități de puteri mari:  n S.U.A. s-a dat în funcțiune o centrală experimentală de 1 MW (Hesperia — California), se află în curs de realizare primul bloc de 6 MW al unei centrale de 16,5 MW (Carrisa Plain — California) și cel de 1 MW al centralei de 10 MW (Sacramento — California). Se estimează că, spre deosebire de centralele cu ciclul termic clasic, la care scăderea costurilor este limitată da-

torită complexității echipamentelor, la centralele fotovoltaice costurile pot scădea încă mult, rentabilitatea acestora cresc nd și datorită duratei de viață potențial mari, între 25 și 40 de ani.

Revoluția în domeniul acesta o formează însă proiectele unor imense centrale solaro-electrice, plasate pe sateliți geostaționari și care ar transmite energie pe p m nt sub formă de microunde. Se estimează că, în jurul anului 2010, fluturi giganti plasați pe orbite extraterestre ar putea furniza fiecare 5 000—10 000 MW, aliment nd orașe sau obiective industriale. Vom asista fără îndoială la o bătălie acerbă între centralele solare cu ciclul termodinamic — care pot fi numai „terestre” și ale căror costuri se pare că au atins în prezent aproape limita  nferioară și centralele solare fotovoltaice „extraterestre”, pentru care cimpul de inovații generatoare de soluții elegante și ieftine este în prezent nelimitat.

Posibilități multiple de utilizare

VINTUL REPREZINTĂ și el o sursă nepuizabilă și considerabil de energie cu o distribuție neuniformă pe glob, atit în plan orizontal cit mai ales pe verticală. Spre deosebire de soare, care este distribuit cvasiuniform — latitudinea locului  nfluencind în principal durata insolierii și nu atit intensitatea ei — multitudine de forme geografice a creat zone cu vinturi intense (uragane), medii, ca și zone lipsite de vint. La nivelul actualelor posibilități tehnologice se poate afirma că potențialul energetic amenajabil este cel al zonelor cu vint mediu sub 40 m/s și al primilor 100 m deasupra solului care reprezintă circa 2 500 mld. tce/an.

Experiența de sute de ani în domeniul utilizării energiei vintului se referă la aeroagregate de puteri mici, destinate în special pentru obținerea de energie mecanică, pentru mica industrie și mica mecanizare a agriculturii — pomparea apei, antrenarea morilor, pivelor, ca și pentru propulsarea ambarcaunilor mici și medii. Criza energiei a pus însă problema agregatelor mari, capabile să interveni sensibil în sistemele electroenergetice și în balanța de energie primară a țărilor, pe toate filierele de producere a energiei: calorice, mecanice și electrice. Ca urmare a acestor imperative, s-au realizat p nă în prezent aero-generatoare electrice de puteri între 1—10 MWe. Concurența se dă între turbinele cu ax vertical de tip Darieux și cele cu ax orizontal bi sau tri-pale, fără că în prezent să fie făcută vre-o opțiune definitivă. Dintre realizările cele mai promițătoare menționăm: Growian-1, o turbină cu ax orizontal — bipală — de 3 MWe  n R.F.G., una similară de 2 MWe pusă în funcțiune în Suedia, turbina Darieux, de 0,5 MWe, pusă în funcțiune în Canada și stația aeroelectrică de 7,5 MWe (3 × 2,5 MWe), construită în S.U.A.

Pentru a crea o imagine asupra acestor aerogeneratoare trebuie să menționăm că, de exemplu, Growian-ul de 3 MWe are un diametru al elicei de 100 m, că axul acestuia este montat în vîrfurile unui turn de 96,6 m și că greutatea totală a instalației,  ncluzind și turnul de susținere, depășește 750 tone. Perspectiva este a turbinelor și mai mari, la care costul energiei electrice livrate se apropie de cel al soluțiilor clasice, astfel că în prezent în Suedia se proiectează aerogeneratoare electrice de 15—20 MWe cu ax orizontal, cu un diametru al palelor de 180 m și o înălțime a turnului de susținere de 210 m, iar Canada experimentează baterii de 10—20 turbine de puteri p nă la 1 MWe de tip Darieux, pentru a determina mecanismul interconectării lor.

Marele pas în domeniul utilizării energiei vintului s-a făcut însă prin construirea de către U.R.S.S. și R.F.G. a primelor nave maritime mari cu pinze ale secolului XX, comandate evident prin calculator. Dincolo de imaginea lor pitorească, navele de mare tonaj pot face rentabil transportul cărbunelui în diferite puncte ale globului, acțiune în prezent limitată din cauza consumului de carburanți.

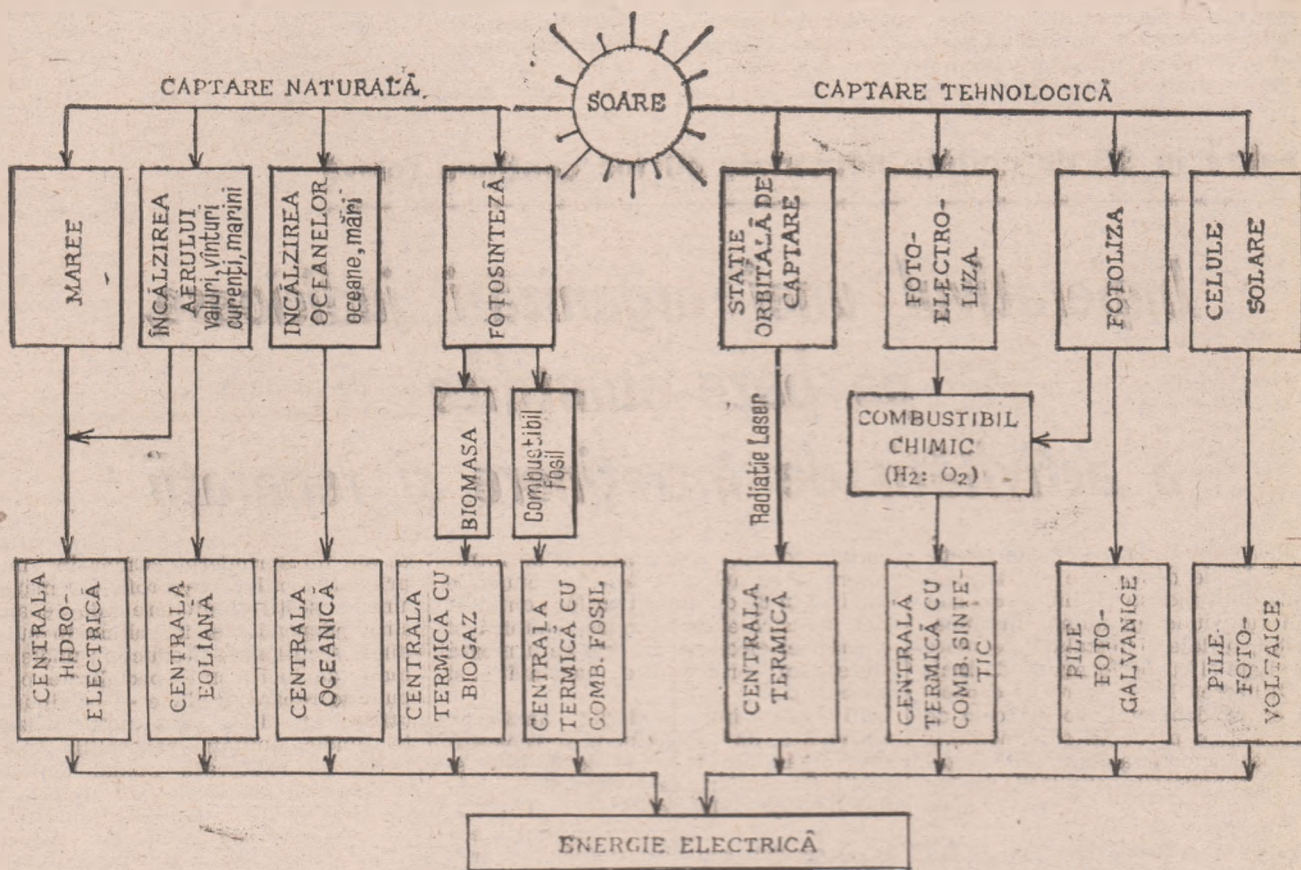
Biomasa — suport energetic al viitorului

UN ULTIM SECTOR, care nu e mai puțin pasionant, privește utilizarea reacțiilor chimice și biochimice pe care le produc radiațiile solare. Astfel,  n S.U.A., studii aprofundate au condus la proiectarea unei mari instalații de hidrocracare acționată cu energie solară capabilă să producă hidrogen la un cost comparabil cu cel al petrolului, hidrogenul reprezentind din punct de vedere energetic un important mijloc de stocare a energiei și chiar un purtător de energie primară. Într-o economie a gazelor dominată de hidrogen, produsul secundar cel mai abundent al consumului de gaze il constituie apa, asimilată în mod firesc în mediul înconjurător. Ciclul energetic și ecologic al apei este nepoluant și rapid (cu durată de ordinul zilelor sau

Date comparative privind tehnologiile alternative de generare a energiei electrice

Soluția tehnologică	Suprafața necesară pentru uzină și anexe	Apa necesară pentru uzină și anexe	Costul energiei livrate în 1979	Prima perioadă de utilizare comercială
Centrală pe:				
— păcură	1,2	2,66	9,1	curent
— nucleară LWR	0,8	3,84	3,9	curent
— cărbune F.G.D.	1,6	3,04	5,1	curent
— cărbune: procedeul umed/uscăt	0,8	1,14	5,4	1987—1998
Gazeificare cu ciclu combinat	0,8	1,52	4,9	1992—1997
Ardere în pat fluidizat	1,6	2,66	5,3	1992—1997
Ciclu combinat (MeOH)	1,6	3,8	9,7	1984—1994
Pile de combustie (MeOH)	1,2	2,28	11,0	1989—1994
Geotermală	1,8	13,7	7,4	1989—1994
Vint	32	—	4,8	1989—1994
Biomasă	262	18,2	9,5	
Solar-centrală tip turn	8	3,42	9,0	1995—2000
Solar soluție hibridă	4	—	9,0	1995—2000
Solar fotovoltaic	8	—	11,5	1995—2000

Sursa: A 11-a Conferință Mondială a Energiei, vol. 1A p. 876—894; Raportul: Evaluarea opțiunilor tehnologice în domeniul producției de energie electrică, autori: C. Starr — vicepreședinte, Institutul de cercetări pentru centrale electrice — EPRI, S.U.A., R. Balziser — vicepreședinte, EPRI, S.U.A.

săptămânilor), prin contrast cu ciclul combustibililor fosili arși în termocentrale — poluant și lent (cu durată de ordinul milioane de ani). În perspectivă, hidrogenul este și virtualul înlocuitor al hidrocarburilor utilizate azi la propulsarea mijloacelor de transport terestre, aeriene și maritime.

Maturizarea și comercializarea tehnologiilor acestui versatil combustibil al viitorului necesită încă ani de muncă în toate etapele de producere, stocare, transport și distribuție. Se estimează însă că în perspectivă costul global al energiei bazate pe circulația hidrogenului va fi considerabil mai mic decât al energiei produse, transmise și distribuite sub formă de energie electrică. Deși prețul hidrogenului produs din electricitate trebuie să fie totdeauna mai mare decât costul electricității — chiar atunci când ea provine din surse noi — costurile mai reduse pentru transport și distribuție fac posibilă furnizarea hidrogenului la beneficiari la un preț de livrare mai mic decât acela plătit în prezent pentru electricitate.

În fine, creșterea pădurilor și în general a plantelor este tot o formă de conversie a energiei solare prin procesul de fotosinteză. Deși randamentul de conversie al energiei solare în plante — biomasă sau fitomasă în terminologie științifică — este foarte scăzut, abia 0.1%, datorită ciclurilor anuale de înnoire a masei verzi a pădurilor și culturilor agricole, ca și speciilor de plante și alge rapid crescătoare, se estimează să se obțină prin intermediul biomasei un echivalent energetic de 6 ori mai mare decât cel obținut cu captatoarele solare plane pe aceeași suprafață.

Biomasa se utilizează pe diferite filiere — fie pe filiera termică: brichetind frunze, așchii și alte deșeuri lemnoase și arzându-le ca atare, fie pe filiera producerii de înlocuitori ai benzinei sau motorinei, în principal etanol. Etanolul (alcooolul etilic) este principalul produs al prelucrării biomasei în scopuri energetice. El a fost folosit drept carburant pentru automobile încă de la începutul acestui secol de către Henry Ford, dar a fost înlocuit repede de benzină, al cărei cost de producție și de desfacere ajunsese mult mai mic decât cel al etanolului. Exceptând însă prețul, etanolul prezintă o serie de avantaje.

În S.U.A. se preconizează ca pînă la mijlocul acestui deceniu să se ajungă la o producție de circa 10 milioane tone etanol (provenit din fitomasă), ceea ce reprezintă, prin amestec (10% cu benzină („gasohol“) aproximativ 20% din consumul înregistrat în 1979 (500 milioane tone carburanți). Bugetul pentru fitomasă (CS și IPT) în 1980 a fost de 57 milioane de dolari. Exemple asemănătoare pot fi aduse și cu privire la alte țări (Brazilia, Noua Zeelandă, Austria, Africa de Sud, Suedia, R.F.G.).

Mai rentabilă apare calea folosirii unor alge care furnizează direct metan, putînd produce pînă la 75 tone metan la hectar. Acest gen de alge — de origine tropicală — deține recorduri de creștere de 30 cm/zi, putînd atinge 50 m lungime în mai puțin de un trimestru, deci putînd asigura mai multe recolte pe sezon chiar în țările cu climat temperat.

La nivel mondial, problema biomasei energetice comportă însă și o serie de aspecte politice deosebit de importante și unele foarte critice chiar. Pe primul loc se situează cele generate de poziția diametral opusă a țărilor cu surplus de produse alimentare și care importă petrol și a celor cu deficit de produse alimentare și care exportă petrol. Deja se discută intens, la nivel internațional și la nivel național, despre alternativa alimentație-energie, despre noile politici alimentare, demografice etc. și trebuie subliniat că unele au implicații chiar pentru acest deceniu. Totodată, merită însă evidențiat și faptul că utilizarea carburanților produși din fitomasă poate conduce la stabilizarea asigurării carburanților pentru transporturi și agricultură. În plus, acești carburanți, prin calitățile pe care le posedă se apropie de „combustibilul ideal“ al viitorului: au o distribuție globală care reflectă repartiția populației pe glob, sunt reînnoibili (ceea ce constituie, probabil, cea mai importantă caracteristică a lor); producerea lor se face pe baza unor tehnologii în general nepretențioase; economia lor poate promova o sporire a rezervelor globale de materie organică pe Terra și poate diminua amenințarea efectelor nedorite ale creșterii conținutului de dioxid de carbon în atmosfera terestră. Totodată s-ar ameliora condițiile de umereală ale climatului local și s-a creia posibilitatea unei lupte mai eficiente împotriva extinderii deșerturilor și a poluării mediului ambiant. Sub forme diverse biomasa pare a constitui pentru sec. XXI filiera numărul 1 de exploatare a energiei solare — la nivel de sisteme energetice de mică și medie centralizare — putînd reprezenta un concurent serios al celorlalte tehnologii, sub aspectul simplității și al costurilor foarte reduse de exploatare.

Fără a fi epuizat toate căile de utilizare a energiei solare — considerăm de mai lungă perspectivă exploatarea gradientului geotermic al mărilor și oceanelor sau energia mareelor și valurilor — trebuie să acceptăm totuși, că civilizația sec. XXI — purta puternic amprenta energiei solare, fiecare din filierele descrise avînd șanse egale în fața viitorului, folosind tehnologiile tuturor ramurilor, de la metalurgie la construcții de mașini, de la electronică-aeronautică — chimie și biologie și influențînd același timp dezvoltarea lor și a întregii omeniri.

O analiza in 35 de unitati industriale cu foc continuu releva

Imperativul unei organizări judicioase, pe baze științifice a activității de întreținere și reparații

Prin înzăbărirea politicii partidului de dezvoltare și modernizare a industriei, an de an sînt puse în funcțiune un număr însemnat de mașini, utilaje și instalații de mare complexitate și cu performanțe de înalt nivel. Utilizarea lor la întreaga capacitate și cu randamente sporite, cale de obținere a unor producții suplimentare, impune perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității de întreținere și reparații, utilizarea unor tehnologii superioare la efectuarea intervențiilor, executarea la timp a pieselor de schimb, pregătirea și perfecționarea personalului muncitor.

În ultimii ani au fost aprobate noi reglementări privind îmbunătățirea activității de întreținere și reparații, întărirea controlului gospodăririi fondurilor fixe, extinderea reconstrucțiilor și reînnoirii subansamblelor și pieselor de schimb.

Necesitatea de a se acorda o atenție sporită reparațiilor la timp și în perioade scurte a mașinilor, utilajelor și instalațiilor a fost din nou subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții.

Planul de reparații capitale pe anul 1984, înscris în conformitate cu indicațiile conducerii partidului și statului, cuprinde prevederi menite să asigure utilizarea eficientă și în condiții de maximă siguranță în exploatare a capacităților de producție și a celorlalte utilaje și instalații existente în economie. Dezbătînd și aprobînd acest plan în ședința din 28 ianuarie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat necesitatea de a se acționa în continuare în vederea perfecționării activității de reparații, de a se elabora norme precise de executare a acestora în toate ramurile economiei naționale.

De asemenea, în ședința din 24 februarie a.c., Comitetul Politic Executiv a indicat să se acționeze cu toată energia pentru realizarea la timp a reparațiilor curente și capitale, respectarea graficelor de revizie și întreținere.

Necesitatea unei concepții unitare

PENTRU CUNOAȘTEREA situației existente și găsirea unor elemente de comparație care să contribuie la stabilirea unor măsuri eficiente de organi-

zare și conducere a activității de întreținere și reparații, a fost efectuată o analiză în 35 de unități cu foc continuu din industriile metalurgică, chimică și a energiei electrice. În cele ce urmează sintetizăm principalele constatări și concluzii.

În toate întreprinderile analizate, activitatea de întreținere și reparații este organizată la nivelul de ateliere și secții (în conformitate cu normativele aprobate prin Decretul nr. 162/1973), precum și în compartimente funcționale — servicii sau birouri (potrivit prevederilor Decretului nr. 135/1977). Coordonarea compartimentelor de reparații se asigură, după caz, de către inginerul șef mecano-energetic și de investiții sau directorul adjunct tehnic și de producție. În întreprinderile industriei chimice sînt constituite, de asemenea, compartimente distincte (servicii sau birouri, cu unul sau mai multe laboratoare în subordine) de control preventiv, coordonate de către director, sarcina lor fiind de a acționa pentru creșterea gradului de siguranță în exploatare a utilajelor și instalațiilor, prevenirea opririlor accidentale și prelungirea duratei de funcționare între reparații. O formă de organizare întîlnită mai ales la întreprinderile mari și la combinatele metalurgice și chimice este uzina mecanică de întreținere și reparații, condusă de un director sau inginer-șef de uzină și avînd în componența sa secții, ateliere, unele compartimente funcționale.

Deși cadrul normativ este clar delimitat, activitatea nu este organizată și condusă în mod unitar, fiecare întreprindere avînd, într-o măsură sau alta, propria sa concepție de organizare. Fără a pleda pentru un șablon care ar face dificilă adaptarea organizării la condițiile și necesitățile reale ale fiecărei unități, trebuie totuși să subliniem că orice formulă ce se adoptă trebuie să asigure delimitarea strictă a responsabilităților și a relațiilor. Astfel, în multe cazuri atribuțiile, sarcinile și lucrările stabilite pe compartimente nu sînt diferențiate pe verigi organizatorice (uzină, secție, atelier, formație); nu sînt precizate răspunderile în funcție de specificul activității (întreținere, reparații, lubrifierea utilajelor, gospodărirea energiei, fabricația de piese de schimb, recondiționarea pieselor uzate, elaborarea documentației tehnice etc.) și nici principalele relații între compartimentele mecano-energetice, precum și între acestea și celelalte compartimen-

te ale întreprinderii. Chiar în întreprinderi similare ca profil și mărime, unele secții și ateliere de reparații sînt independente, iar altele în subordinea secțiilor de producție; unele formații de lucru sînt specializate pe tipuri de reparații, altele — pe tipuri de utilaje și altele sînt nespecializate; în unele unități reparațiile planificate se realizează numai de către secțiile și atelierele de profil, iar în altele de către compartimentele secțiilor de producție. Nici uzinele de reparații nu sînt specializate pe anumite tipuri de lucrări (fiecare uzină execută lucrări similare, beneficiarul fiind, cu precădere, întreprinderea în cadrul căreia ea este constituită), iar activitatea lor nu este coordonată centralizat, pentru a se diferenția atribuțiile și sarcinile. De asemenea, chiar compartimentele funcționale sau de proiectare ale uzinelor desfășoară activități diferite de la o unitate la alta.

● În industria energiei electrice, în afara subunităților de profil fără personalitate juridică, există o unitate specializată — întreprinderea „Energoreparații” București, care desfășoară doar circa 15 la sută din activitate pentru reparații, 40 la sută pentru fabricarea de piese de schimb și 45 la sută pentru fabricarea de produse de mecanizare și agregate energetice. Organizarea descentralizată a activității de reparații în această ramură, limitată la formațiile existente în centralele electrice și parțial la întreprinderea „Energoreparații” nu asigură condiții pentru executarea la timp a lucrărilor de volum mare (înlocuirea de conducte de abur, reparații capitale de cazane, turbine și agregate rotative, instalații din sistemul de preparare a prafului de cărbune etc.), ceea ce conduce la nerealizări față de volumul de lucrări rezultat din prevederile normativelor existente, la apariția de avarii, la rezolvări doar parțiale ale asigurării cu piese de schimb și la necorelări cu programele de reparații.

● În industria metalurgică, în afară de compartimentele de reparații din întreprinderi și combinate, este organizată întreprinderea metalurgică Aiud — specializată în executarea de piese și subansamble de schimb, iar un important volum de reparații capitale și curente se execută în antrepriza unităților de construcții și montaje siderurgice din Galați, Hunedoara, Tîrgoviște, Reșița. Volumele de reparații realizate nu sînt însă întotdeauna la nivelul nevoilor reale, nu se asigură integral pie-

sele și subansamblele de schimb, iar forța de muncă fiind dispersată, nu se pot concentra eforturile la lucrările mai importante.

● În industria chimică funcționează Centrala de utilaje și piese de schimb (cu 9 întreprinderi în subordine) și Trustul de construcții, montaje și reparații pentru industria chimică (cu răspundere în întreg teritoriul) — antrepriză generală specializată în lucrări de construcții-montaj și reparații curente și capitale de utilaje și instalații. Prin această organizare complexă, peste 95 la sută din necesarul de piese de schimb și reparații se asigură chiar de către unitățile proprii ale ministerului respectiv, putându-se astfel realiza o coordonare mult mai unitară.

Importanța elaborării unei documentații complete

ESTE CUNOSCUT că reducerea duratei de intervenție pentru lucrări de întreținere și reparații — deci micșorarea timpului în care utilajul este scos din producție — depinde în mare măsură de pregătirea anticipată a pieselor de schimb, de tipizarea și standardizarea acestora, tipizarea tehnologică a lucrărilor, aplicarea de norme de muncă fundamentate științific. Aceasta necesită o documentație tehnică corespunzătoare.

În unitățile cu foc continuu, activitatea de elaborare a documentației de reparații este foarte diferențiată. Ea se realizează — după caz — de către instituțiile sau secțiile atelierelor de proiectare ale centralelor industriale, ale întreprinderilor, atelierelor sau colectivelor de proiectare constituite pe lângă uzinele ori secțiile de reparații, sau chiar de către personalul secțiilor și serviciilor mecano-energetice.

După cum s-a constatat, în marea majoritate a întreprinderilor cuprinse în analiză proiectarea tehnologică de reparații este în fază incipientă, documentația pentru piesele de schimb nu este asigurată în întregime, se cunosc puține date despre fiabilitatea acestora, iar normativele de consum la piesele de schimb sînt, uneori, incomplete. Ne-coordonarea elaborării documentației (releveelor) pentru piesele de schimb comune tuturor întreprinderilor aceleiași centrale industriale face ca în întreprinderi să se consume un important volum de muncă în paralel, pentru a se repara — în condiții uneori precare și cu rezultate diferite — piese care au fost deja proiectate în alte unități. Considerăm că acest paralelism ar putea fi evitat dacă centralele industriale și-ar asuma rolul de coordonator, stabilind pentru care utilaje și piese să elaboreze fiecare întreprindere documentații tehnice de execuție și, apoi, facilitând schimbul de documentații între unități. Chiar și direcțiile mecano-energetice din ministere ar putea contribui la coordonarea acestei acțiuni, pentru a se evita paralelismele între centralele industriale.

Subliniem în acest sens importanța indicațiilor date de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ca regulile de executare a reparațiilor capitale să se încadreze în normele legale stabilite în domeniul tipizării și standardizării produselor, să urmărească îmbunătățirea parametrilor funcționali ai capaci-

tăților de producție și ai instalațiilor, astfel ca să se obțină creșterea producției și productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie. Fără îndoială că generalizarea la toate utilajele de același tip — cu prilejul efectuării reparațiilor capitale — a celor mai bune soluții de modernizare, prin mecanismul de coordonare la care ne-am referit, ar duce la o considerabilă multiplicare a eficienței.

Aplicarea metodelor științifice în programarea reparațiilor

NORMELE DE REPARAȚII pe care urmează să le elaboreze ministerele vor trebui să prevadă — pe lângă prescripții tehnice — perioada în care să se execute lucrările respective (urmărindu-se ca la utilajele și instalațiile mari consumatoare de energie reparațiile capitale și modernizările să se realizeze în perioadele cînd consumul de energie pe ansamblul economiei este ridicat, iar la cele producătoare de energie — în perioadele cînd consumul este mai mic), durata acestor lucrări, precum și costurile lor.

În toate unitățile cu foc continuu, planificarea reparațiilor se face în funcție de normativele de reparații și de starea tehnică a utilajelor și instalațiilor: marile combinate dotate cu mijloace de prelucrare automată a datelor le utilizează în operațiile de planificare.

Stabilirea programului optim de reparații constituie o problemă complexă, de cercetare operațională, în rezolvarea căreia trebuie determinat pentru fiecare caz în parte echilibrul necesar între frecvența intervențiilor, consumul de piese de schimb și durata de staționare. Din sondajul efectuat în unități a rezultat însă că metodele științifice, moderne nu sînt aplicate pe scară largă. Uneori se folosesc încă metode empirice, iar programarea cu calculatorul, pe lângă că nu acoperă decît parțial valoarea planului de reparații, se limitează mai ales la evidența mijloacelor fixe și calculul amortizărilor acestora. De aici rezultă întârzieri și necorelări în executarea lucrărilor respective.

În multe unități nu există fișe de revizii în scop preventiv și nici fișe cu istoricul defecțiunilor, care să furnizeze informațiile necesare pentru programarea reparațiilor și pentru intervenții asupra cauzelor care produc opriri accidentale.

Mari diferențieri prezintă întreprinderile și în ce privește dimensionarea personalului muncitor din compartimentele mecano-energetic, productivitatea muncii și cheltuielile pentru manoperă. Consecință directă a varietății nejustificate a formelor și tipurilor de organizare și conducere aplicate, ponderea muncitorilor din activitatea de întreținere și reparații în numărul total de muncitori din unitatea respectivă variază între 12 la sută și 57 la sută în industria metalurgică și între 20 la sută și 60 la sută în industria chimică; față de numărul total de personal cu studii superioare din unitate, cel din activitatea mecano-energetică variază între 22 la sută și 86 la sută în industria energiei electrice, între 12 la sută și 60 la sută în industria chimică și

între 20 la sută și 53 la sută în industria metalurgică.

Un ecart însemnat se înregistrează și la nivelele productivității muncii, calculată ca raport între valoarea reparațiilor și numărul personalului de întreținere și reparații. Astfel, în unitățile metalurgice analizate, productivitatea muncii pe o persoană în activitatea de reparații variază de la 1 la 10, în unitățile chimice și cele producătoare de energie electrică de la 1 la 5. Luînd ca bază nivelele absolute minime și maxime ale acestui ecart din metalurgie, în chimie productivitatea reprezintă respectiv 125 și 60 la sută, iar în industria energiei electrice respectiv 100 și 50 la sută.

Legat de aceasta, un alt element care necesită o atenție analiză din partea organelor de specialitate îl constituie ponderea cheltuielilor pentru manoperă în totalul cheltuielilor pentru reparații; ea oscilează între 12 și 52 la sută în unitățile energiei electrice, între 4 și 35 la sută în unitățile metalurgice și între 13 și 60 la sută în unitățile chimice, deși în cadrul întreprinderilor din aceeași ramură, tipurile de mașini și instalații și conținutul reparațiilor sînt, în general, asemănătoare.

ACESTE CITEVA CONSTATĂRI duc la concluzia că în toate unitățile cu foc continuu există importante rezerve de creștere a operativității intervențiilor și productivității muncii, de îmbunătățire a planificării și urmării reparațiilor, de reducere a costurilor. Pentru punerea lor în valoare, trebuie intensificate acțiunile de generalizare a celor mai bune metode de organizare și conducere, pe baza unor analize profunde, efectuate de institutele de specialitate și de compartimentele de resort din centralele industriale și miniere.

Potrivit normelor stabilite recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. (*), executarea reparațiilor capitale se va face pe bază de contracte în acord global încheiate între beneficiar și colective de oameni ai muncii (din propria unitate sau din întreprinderi ori brigăzi de antrepriză care execută de regulă lucrări de construcții-montaj pentru investiții din domeniul respectiv) care se obligă, pentru o sumă stabilită global prin deviz, să execute integral lucrările de reparații stabilite. De asemenea, se prevede organizarea, în cadrul ministerelor și al centralelor, a unor întreprinderi sau brigăzi complexe de antrepriză proprii, specializate în efectuarea reparațiilor capitale și funcționînd după principiul autoconducerii și autogestunii. Noile reglementări, creînd condiții pentru lărgirea, diversificarea și specializarea potențialului de reparații, reliefează și mai puternic necesitatea unor perfecționări de substanță în domeniile la care ne-am referit — organizarea și pregătirea lucrărilor, nivelul de cheltuieli și de productivitate la care ele se realizează.

Viorel RĂDUCU

Institutul central pentru conducere și informatică

*) „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză”, capitolul „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de reparații capitale”, Scinteta, 31 ianuarie 1984.

Autoconducere și perfecționare în procesualitatea dezvoltării democrației socialiste

IN INTERDEPENDENȚĂ DIALECTICĂ cu noile relații de producție, clasa muncitoare, masele populare acționând sub conducerea partidului edifică un nou ansamblu de relații politice în societate. Caracteristica generică a acestor relații rezidă în profunzimea lor democratică, în procesualitatea permanentă adâncirii a caracterului democratic.

Astfel, Partidul Comunist Român conduce opera de edificare a unei temelii politice a societății socialiste constituită din totalitatea relațiilor de alianță dintre clasele și categoriile sociale ale societății noastre, relații ce se încheagă și se perfecționează prin participarea comună la conducerea societății, prin socializarea puterii politice. Evident, în acest cadru, rolul de piatră unghiulară, de magistrală politică a socialismului, este realizat prin consistența raporturilor de alianță, de colaborare între clasa muncitoare și țărănimea cooperatistă. Alături de dimensiunile bogat și abundent ilustrate în documentele de partid, în literatura politologică, ale complexității relațiilor de alianță dintre muncitori și țărani, teze devenite adevăruri axiomatice ale teoriei revoluționare românești, necesită, credem, a fi evidențiate aspecte noi, originale, încorporate în litera și spiritul documentelor partidului nostru, în actuala etapă de dezvoltare a țării. Elocventă, în acest sens, este preocuparea de a așeza la baza colaborării muncitorești-țărănești principii autentice ale echității socialiste, nu în ultimul rând în perimetrul colaborării economice, al relațiilor de repartiție și de schimb. Alianța muncitorească-țărănească, se demonstrează la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, din mai 1983, „...trebuie să se manifeste în primul rând în domeniul economic, al conlucrării în dezvoltarea puternică a celor două ramuri de bază ale economiei românești — industria și agricultura — dar și în domeniul prețurilor, al schimbului de mărfuri. Aceasta va face ca alianța muncitorească-țărănească să-și afirme trăinicia, puterea și să constituie factorul determinant în dezvoltarea întregii societăți românești” (Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, în „Știința”, nr. 12 679, din 29 mai 1983). Totodată, revenind în cadrul demersului de față asupra hotărârii privind trecerea la constituirea fondului de participare individuală la proprietatea socială, remarcăm că aceasta se înscrie pe o linie de adâncire a colaborării bazate pe echitate între clasele fundamentale ale societății noastre; într-adevăr, dacă procesul cooperativizării agriculturii a demarat prin aducerea în comun, pe terenul noii proprietăți sociale pe cale de a se naște, a principalelor mijloace agricole de producție, aflate pînă atunci în proprietate individuală, este fără îndoială echitabil ca în etapa trecerii de la industrializarea extensivă la cea intensivă, în etapa efortului covârșitor de realizare a unei calități noi, superioare în industrie, în etapa implementării organizate și larg desfășurate a progresului tehnic în uzinele țării, să se utilizeze inclusiv pirghia întregirii proprietății socialiste prin participarea stimulantivă a tuturor oamenilor muncii din unitățile industriale la constituirea și dezvoltarea acestei proprietăți, definindu-se prin aceasta un nou reper al apropierii dintre clasa muncitoare și țărănime, al omogenizării sociale.

Perfecționarea structurii și relațiilor de clasă necesită și determină perfecționarea relațiilor politice ce se realizează la nivelul complexelor raporturi dintre partid, forța politică dirijatoare a societății, și stat, ca ansamblu al instituțiilor și instrumentelor de exercitare a puterii de administrare a societății, raporturi ce-și cresc neconținut funcționalitatea în condițiile perfecționării conducerii politice a societății de către

partid, în condițiile perfecționării și adâncirii democratismului statului socialist, ale constituirii și perfecționării organismelor cu dublă subordonare (de partid și de stat). Linia de forță a acestor raporturi, cu rădăcini adînci în etapele de început ale procesului edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, primește, prin recente documente programatice ale partidului nostru, importante nuanțări calitative. Astfel, arătînd că „partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale”, (Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, 1—2 iunie 1982, București, Editura Politică, 1982), el reprezentînd în continuare centrul vital al funcționării societății socialiste, secretarul general al partidului, analizînd raportul dialectic dintre partidul comunist român și statul socialist, marcînd calitatea statului de a reprezenta „puterea supremă” în societate (prin organele sale superioare legislative și executive, expresie a voinței democratice a întregului popor), subliniază că rolul conducător al partidului în societatea socialistă „nu înlocuiește în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează și nu poate să diminueze sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului” (Ibidem, p. 40).

Într-adevăr, potrivit oricărei posibile imagini disjunctive a raportului stat-partid, socialismul românesc își făurește o vitală dimensiune a temeliei sale prin corelarea dinamică, prin sinteza funcțională a statului și partidului. Înzestrat cu capacitatea reală a autoconducerii actelor politicii sale, perfecționîndu-și neîncetat această capacitate, determinînd edificarea treptată a autoconducerii muncitorești, partidul comunist va declara, firesc, și procesul cuprinderii organismelor statului în cîmpul de forță al autoconducerii, aceasta cu atît mai mult cu cît statul este prin forța legii „reprezentantul suprem al producătorilor și proprietarilor”; rezultanta acestui proces se impune prin covârșitoarea sa semnificație practic-politică: statul socialist devine, în acest mod, „stat al democrației muncitorești”. În consecință, sinteza procesuală a statului și partidului în societatea noastră se realizează sub pecetea valorilor autoconducerii, statul și partidul fiind nuclee îngemănate în zona vitală a autoorganizării și autoperfecționării societății.

În strînsă, și practic imposibil de delimitat, interdependență dialectică cu transformările în natura relațiilor sociale, Partidul Comunist Român declanșează și dezvoltă un amplu proces de perfecționare în dinamica relațiilor sociale.

A fost deja relevată valoarea de fond a competenței profesionale și politice a celor chemați să contribuie la conducerea societății, la administrarea și sporirea avuției ei. Într-adevăr, în contextul accentuării complexității și diversității sarcinilor cu care sînt confrunțați oamenii muncii, al revoluției științifico-tehnice contemporane e nevoie, la toate eșaloanele și în toate verigile, de o pregătire profesională și politică tot mai înaltă. Autoconducerea, astăzi și în perspectivă, nu se poate realiza decît prin perfecționarea cunoștințelor, printr-un efort susținut de autoperfecționare. În consecință, comandamentul de partid al creșterii gradului de competență al oamenilor muncii include atît un ansamblu de măsuri privind perfecționarea învățămîntului (învățămîntului integrat), un larg sistem de reciclare, de îmbogățire a cunoștințelor, un ansamblu riguros de acțiuni politico-ideologice (informative și formative), cît și măsuri ferme împotriva empirismului în muncă, a automulțumirii, a inerției în gîndire și lipsei de curaj, a infatuării și a „depozitarilor, atotștiutori, de înțelepciune”. Autoconducerea muncitorească solicită competență profesională și politică și determină acumulare și exercitare de competență în muncă, în întreaga activitate; noul mecanism economico-financiar pus în

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 7/1984 al revistei noastre.

slujba sistemului autoconducerii cointerează direct și complex unitățile economice, organismele colective de conducere, ansamblul oamenilor muncii să-și sporească neîncetat prestația de muncă eficientă. Creșterea răspunderii întreprinderilor, a oamenilor muncii antrenează cu necesitate și creșterea capacității (a competenței) prin care se „răspunde” acestui dezerat; aceasta cu atât mai mult cu cât procesul nu se desfășoară spontan, ci beneficiază de un sistem de măsuri, atât de creștere a pregătirii profesionale și general-politice a personalului muncitor cât și de însușire și utilizare practică a noilor indicatori economici, de instruire a membrilor consiliilor de oameni muncii cu cunoștințe de drept administrativ, de economie a industriei etc., sistem de măsuri inclus în recentul program național de creștere a productivității muncii.

Este, de asemenea, relevabil efortul continuu al activiștilor de partid, al reprezentanților oamenilor muncii în organismele colective de conducere de a determina o opinie de masă permanent activă din partea tuturor celor ce muncesc; în fapt, autoconducerea realizează un curs de desfășurare autentică în principal prin modul în care fiecare om al muncii participă, într-o formă sau alta, la soluționarea problemelor locului său de muncă, ale întreprinderii. Fără străbateră a acestei prime, dar fundamentale etape, participarea individului (și a masei) la conducerea proceselor social-globale rămâne sub semnul dezeratului. Tocmai din acest punct de vedere, autoconducerea muncitorească, ca practică socială, deschide individului și colectivelor de muncă o perspectivă politică coerentă, perspectivă ce reunește armonios locul de muncă cu marea „scenă” politică a țării. În acest context, autoconducerea deschide drumul realizării și afirmării din plin a celor două determinații de esență ale cetățenilor în societatea socialistă: specialistul și omul politic, competența și spiritul revoluționar. Totodată, trebuie înregistrat faptul că, dacă gradul de acumulare a unor cunoștințe politice teoretice este din ce în ce mai înalt, la nivelul tuturor celor ce muncesc, nu întotdeauna aceasta se însoțește și cu atitudinile și deprinderile de practică politică, că „lupta împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, a tot ceea ce este perimat și frânează mersul înainte” (Programul Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1975,

p. 159) nu este o sarcină a trecutului. Analiza lucidă a acestor probleme a fost și este o caracteristică de permanență a întregii activități educativ-ideologice desfășurată de partid: lupta pentru elucidarea lor este o constantă a muncii comunistilor. Desigur, autoconducerea își realizează și își va realiza plener valențele ce-i sînt proprii și în funcție de modul în care oamenii societății socialiste, colectivele de muncă vor diminua și înlătura neîmplinirile, greutățile încă existente, vor mări „indicele de performanță” al activității lor. Esențial este însă faptul că autoconducerea muncitorească (ca sistem instituțional și ca practică a conducerii colective) angajează efortul global-social de perfecționare a societății și a muncii în și pentru societate într-un ritm mult mai accelerat.

ÎN CONCLUZIE, realitatea politico-socială complexă a socialismului românesc contemporan demonstrează configurarea și tot mai ridicata funcționalitate a unui sistem al perfecționării și autoperfecționării relațiilor sociale. În cadrele complexe ale procesualității edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării țării spre comunism, autoperfecționarea, ca activitate socială fundamentală, se impune prin imperativele unei necesități obiective. Într-adevăr, soluționarea elementelor contradictorii ce își fac apariția în planul raporturilor dintre forțele și relațiile de producție nu este, în actuala etapă și în perspectivă, posibilă decât prin generarea și dezvoltarea capacităților de autoconducere prin autoperfecționare: structurile și relațiile sociale noi, specifice socialismului, perfectibile prin geneza lor istorică, devin treptat procesual, autoperfectibile, prin „împregnarea” cu calități, acțiuni ale forțelor sociale ce-și autoorganizează, autoconduc, autoperfecționează actele social-politice. De asemenea, socialismul românesc, în actuala etapă a dezvoltării sale, îi este caracteristică constientizarea contradicțiilor ca tip distinct de relație socială și utilizarea lucidă a acestora ca forță motrice a dezvoltării multilaterale, aceasta constituind, în mod evident, o trăsătură majoră a unui sistem social angajat pe drumul autoperfecționării, pe drumul realizării comunismului.

Dumitru IACOB

Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole în acest an

(Urmare din pag. 7)

Combaterea dăunătorilor din acest an urmează a se afecta pe baza unui program diferențiat, în funcție de intensitatea și frecvența dăunătorilor și de rezerva biologică din perioada ultimilor ani. Tratamentele în uscat din perioada de iarnă vor fi urmate de tratamente preventive împotriva făinării, molliilor ecarienilor, mucegaiului și omizilor. Unele neajunsuri din perioadele precedente evidențiază necesitatea întreținerii plantațiilor viticole curate de buruieni. În acest sens se are în vedere executarea concomitentă, la un nivel calitativ superior, a lucrărilor mecanice de cultivat între rânduri și de prășit cu plantatorul pe rând, utilizând cele 40 de plantatoare existente în dotarea întreprinderii.

Programul de măsuri al întreprinderii prevede scurtarea perioadei de recoltare a strugurilor de vin, de la 25—30 de zile (în practica anilor trecuți), la 18—20 de zile, prin semimecanizarea lucrărilor.

Este asigurat întregul necesar de material biologic (corzi altoi și portaltoi) din soiurile ce vor constitui baza materială necesară dezvoltării patrimoniului viticol. Măsurile luate vor permite recoltarea corzilor altoi cu puritate maximă și o valoare biologică corespunzătoare.

Buna folosire și dezvoltare a bazei tehnice, aplicarea largă a tehnologiilor moderne, în condițiile calificării și per-

fecționării profesionale a personalului muncitor, și organizării riguroase a activității acestuia, sînt căile pe care mizează întreprinderea pentru realizarea sarcinilor de creștere a productivității muncii în 1984. Printre cele mai eficiente măsuri luate în acest sens sînt cele privind folosirea tuturor plantatoarelor (40 bucăți) montate pe plugurile de cultivat în vie (P.C.V.) și a celor montate pe grape cu discuri (G.D.3.2.) pentru pomi, care sînt executate concomitent, la o singură trecere a utilajului, cultivatul între rânduri și mobilizarea terenului pe rîndurile de vie și pomi. Folosirea acestor dispozitive face posibilă eliminarea lucrării manuale cu sapa, pe rîndurile de vie cu distanța mai mare de peste 2 metri, incluzînd o suprafață de 450—500 hectare de vie ce au fost modernizate prin ridicarea „scaunului” butucului la 70—90 cm și conduse pe cordon bilateral. Asigurarea erbicidelor specifice sectorului vitipomicol, pentru folosirea pre și postemergentă, va putea înlocui lucrarea de mobilizare a solului pe rînd (pe aproximativ 350 de hectare), iar prin dotarea cu utilaje specifice pentru mobilizarea solului între rînduri, la vitele cu distanțe mai mari de 3 m — la o singură trecere a tractorului și pe o suprafață de 200 de hectare — va asigura concomitent creșterea productivității muncii și economisirea unei importante cantități de combustibil. Prin tocitul corzilor rezultate la tăierea viei în uscat se va asigura, pe lângă o valorificare a acestui subprodus în hrana

animalelor din ferma zootehnică, și eliminarea în proporție de circa 70%, pe o suprafață de aproximativ 800 de hectare, a lucrării manuale de scos ripea.

Extinderea sistemului de tăiere pe cordon bilateral speronat la vitele pe rod modernizate va conduce la un spor de productivitate de 40—50%, comparativ cu tăierea pe cap înalt cu verigi de rod. Prin această formă de conducere a butucului se elimină lucrarea de cercuit, rămînînd să se execute numai palisarea cordoanelor pe prima sîrmă a spalierului.

Pe cele 145 ha ce vor mări, în acest an, suprafața ocupată cu vie a I.A.S. Dealu Mare — Urlați, plantarea vițelor în teren desfundat se va face cu plantatorul (în locul lucrării tradiționale cu cazmaua), cu o productivitate mai mare de circa 30—35%, asigurînd în același timp condițiile de calitate stabilite prin tehnologia lucrării. De asemenea, suprafața de terase ce va fi plantată în 1984—1985 (70 ha), urmează a fi mobilizată prin lucrările de scarificare (cu tractorul S1500), concomitent cu administrarea de îngrășăminte organice, în locul executării desfundatului manual. În ce privește producerea materialului săditor viticol, vor fi utilizate cele 25 de mașini de altoit din dotare, în scopul realizării celor 2 milioane de butași necesari plantațiilor viticole viitoare.

Prin implementarea tuturor măsurilor cuprinse în programele elaborate de întreprindere se vor asigura o folosire mult mai eficientă a terenurilor, o producție viticolă sporită, și o rentabilitate mai mare, materializată într-un nivel superior al beneficiului la hectarul cultivat.

Consemnări

O pledoarie pentru oprirea
cursei înarmărilor

ÎN ULTIMII ANI, numeroși oameni de știință și-au făcut cunoscute opiniile, invedind pericolul incomensurabil al unui război nuclear, consecințele catastrofale pe care o asemenea conflagrație le-ar avea asupra evoluției și supraviețuirii speciei umane. În acest context se încadrează și studiul lui Daniel Deudney, apărut anul trecut în S.U.A., „Whole Earth Security: A Geopolitics of Peace” (Securitate pentru întreaga planetă: o geopolitică a păcii^{*)}), care abordează într-o perspectivă interesantă problemele pericolului nuclear.

Axiindu-și cercetarea pe creșterea interdependențelor, pe avântul fără precedent al cercetărilor științei și tehnicii, autorul își fundamentează întreaga sa argumentație pe ideea că în prezent, datorită extinderii comunicațiilor și mai ales sporirii puterii de distrugere a armelor nucleare care acționează la nivel planetar, conceptul de securitate trebuie regândit în termeni mondiali. „Odată cu împrejmuirea planetei de către sistemele de purtare a războiului, securitatea însăși a devenit indivizibilă, un bun comun în propriul său drept. Securitatea comună a încetat de a fi utopică și inutilă, devenind în același timp posibilă și necesară” (p. 6). „Geopolitica planetară” pe care autorul american o propune ca punct de plecare al cercetării sale reprezintă de fapt o pledoarie pentru cooperare împotriva escaladării cursei înarmărilor, pentru recunoașterea intereselor comune ale umanității, a multiplexelor intercondiționării și corelații care impun coexistența și colaborarea unor țări și popoare diferite pe aceeași planetă. Accepția sa despre geopolitică este neindoleptic diferită de cea folosită în trecut și atât de discreditată de teoriile fasciste care încercaseră să facă din geopolitică un argument pentru subjugarea unor popoare și pentru satisfacerea tendințelor expansioniste ale celui de-al treilea Reich. Geopolitica, în viziunea lui Daniel Deudney, reprezintă mai curând o înțelegere a dimensiunilor planetare pe care le capătă în actualul moment relațiile internaționale și a consecințelor la scara întregii planete pe care le-ar avea o eventuală conflagrație. Exprimându-și opinia despre geopolitică, autorul arată că „Realitatea geopolitică este fundalul geografiei și tehnologiei care configurează, canalizează și prejudiciază exercițiul puterii politice aproape în același mod în care creștele, podurile și fortificațiile afectează armatele angajate în bătălie” (p. 9).

Preocupat de ideea prevenirii unui război nuclear catastrofal, în condițiile escaladării mijloacelor de distrugere, autorul invederează cu argumente per-

tinente indisolubila legătură ce există astăzi între securitatea națională a popoarelor și securitatea comunității internaționale. „Cînd mecanisme de dimensiunea unei valize pot șterge de pe fața pămîntului cele mai populate centre și complexe industriale, securitatea societăților se bazează mai curînd pe abilitatea de a evita războiul decît pe aceea de a se apăra împotriva unui atac” (p. 15).

Potrivit opiniei autorului, în epoca contemporană acționează de fapt o serie de elemente care determină cu necesitate o redimensionare a opticii de abordare a problemelor securității fiecărei țări. În rîndul acestor elemente se remarcă cu deosebire militarizarea spațiului cosmic și pericolul deosebit pe care l-ar reprezenta folosirea armelor acționînd din acest mediu asupra pămîntului. „Mai mult chiar decît un monopol al puterii aeriene sau maritime, un monopol al puterii spațiale efective ar fi irezistibil” (p. 17). Militarizarea oceanelor reprezintă, de asemenea, un important factor ce impune abordarea dintr-un unghi nou a problemelor securității fiecărei națiuni. Concomitent trebuie ținut seama de faptul că pe plan mondial, se face tot mai mult simțită „revoluția transparenței” — prin aceasta înțelegîndu-se posibilitățile aproape nelimitate ale unor mijloace tehnice deosebit de perfecționate, folosind cuceririle informaticii și ciberneticii, de a detecta sau de a contracara puterea unor arme de distrugere. După părerea omului de știință american, calculatoarele „au influențat pregătirea pentru purtarea războaielor strategice tot atît de mult cît au influențat viața civilă” (p. 22). Lupta dintre mijloacele militare și tehnica perfecționată destinată să le facă inofensive caracterizează o perioadă de peste două decenii de confruntări. Pe de altă parte, perfecționarea armelor strategice a generat noi pericole dictate de dependența marilor puteri de sistemele informaționale. „Încercarea superputerilor în sistemele de informație planetară fac prima lovitură mai tentantă în situații de criză” (p. 30). La toate acestea se adaugă posibilitatea pierderii controlului asupra calculatoarelor, a unor disfuncționalități în sistemul lor de comandă și a conflictului nuclear prin accident. În actualul moment se desfașoară, de fapt, o adevărată competiție pe plan mondial între păstrarea secretelor militare și acțiunea de perfecționare continuă a armelor de distrugere. Securitatea devine o noțiune cu totul efemeră în condițiile în care mijloacele de detecție devin tot mai perfecționate, permițînd descoperirea secretelor militare ale adversarului și stimulînd, în consecință, acțiuni pentru descoperirea unor noi tehnologii. După cum observă Daniel Deudney, „deoarece competiția între transparență și păstrarea secretelor începe să determine balanța strategică, numărul și dimensiunea armelor devine un indicator

al puterii mai puțin credibil decît în trecut” (p. 31).

Aceste condiții noi care impun — după cum s-a văzut — o redimensionare a însuși conceptului securității, determinînd abordarea lui la scară planetară, ridică marilor puteri dilema fie de a-și asigura controlul asupra zonelor comune ale planetei (spațiul aerian, spațiul cosmic, spațiul submarin), fie de a elabora noi strategii de securitate în măsură să ducă la o acomodare a intereselor și la evitarea pericolului distrugerii reciproce. „Securitatea care putea înainte să fie dobîndită parțial de către cel puternic într-un mediu inerent competitiv poate acum să fie dobîndită prin cooperare ori să fie eludată cu totul” (p. 19). În acest context, autorul subliniază pe bună dreptate ineficiența unor doctrine americane de securitate precum M.A.D. (Mutually Assured Destruction), N.U.T.S. (Nuclear Utilization Theories) sau C 3 (Command, Communication and Control), propunînd luarea în considerare a unui nou sistem de securitate internațională bazat pe recunoașterea interdependențelor și implicațiilor revoluției moderne în știință și tehnică. În mod judicios, autorul subliniază că „Un nou sistem de securitate nu solicită abolirea statelor națiuni sau formarea unui guvern mondial” (p. 40). În opinia sa, „Securitatea poate fi sporită și pregătit terenul pentru reducerea arsenalelor existente prin patru mijloace: o nouă ordine de informații, mai deschisă, limitarea inovației de arme, cooperarea în domeniul științific și pacificarea zonelor comune” (p. 40). O importanță dintre cele mai mari în această ordine de preocupări o prezintă colaborarea între oamenii de știință care, printr-un efort conjugat, trebuie să contribuie la evitarea consecințelor profund negative pe care le suscită cursa înarmărilor, la încetarea competiției pentru perfecționarea armelor de distrugere. După cum observă Daniel Deudney, „Dacă ambele superputeri, cărora li s-ar adăuga cît mai multe alte țări, ar conveni să-și desfașoare toate cercetările în anumite domenii pe o bază cooperativă și deschisă, atunci nici o parte nu ar avea a se teme — și a se ascunde — împotriva unei spărturi în „potentialul militar” (p. 52).

„Geopolitica păcii” se înfățișează ca o încercare reușită de a aborda problemele opririi pericolului nuclear, pornind de la redimensionarea conceptului de securitate, de la constientizarea marilor pericole pe care le suscită supraînarmările și ineficiența doctrinelor militare care tind să acrediteze posibilitatea cîștigării unui război nuclear. Cum pe bună dreptate observă autorul, „Realismul cere mai curînd ca superputerile să încerce să elimine amenințarea comună la adresa securității lor decît să amenințe să se elimine una pe alta” (p. 58).

*) În seria Worldwatch Paper, 55, July, 1983, 93 p., publicată de Worldwatch Institute din Washington în cadrul căruia autorul lucrează ca cercetător.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU

A. K. N. REDDY

profesor la Indian Institute of Science
Bangalore, India

Soluții compatibile
problemelor globale

— Ce loc acordați resurselor regenerabile și celor locale neincluse în circuitul comercial în cadrul strategiilor de dezvoltare în domeniul energiei?

— Aș vrea să încep prin a face două observații. Una este că în vreme ce țările industrializate trebuie să identifice noi surse regenerabile de energie, în cazul țărilor în curs de dezvoltare există o dependență enormă de resursele energetice necomerciale și regenerabile. India spre exemplu utilizează circa 140 milioane tone de lemn de foc pe an. În consecință aceste surse regenerabile vor continua să aibă un rol de jucat. A doua observație este că rolul pe care ele vor trebui să-l joace în viitor nu poate fi cel pe care l-au jucat în trecut. Cu alte cuvinte, nu se pot utiliza resursele necomerciale cu eficiența scăzută care a prevalat în trecut. Dacă se vor găsi noi tehnologii pentru utilizarea acestor surse, atunci s-ar putea modifica întregul tablou energetic. Să luăm un singur exemplu simplu. Să presupunem că ar fi posibil să se gătească numai cu biogaz sau cu gaz obținut din biomasă (din lemn) cu o eficiență de 45-50% în loc de 8% actualmente. Atunci întregul tablou s-ar schimba, iar dependența de resursele necomerciale ar deveni un punct forte în loc de unul slab.

— Caracteristicile de exploatare și utilizare a resurselor regen...

energie fac ca viitorul lor să se afle mai curând în integrarea decît în utilizarea lor separată. Care este opinia Dv. despre integrarea surselor energetice regenerabile?

— Rațiunile integrării sînt importante. Prima este că apare extrem de probabil că nici o resursă regenerabilă nu va fi capabilă să acopere singură întregul necesar de energie, pentru toate utilizările finale, indiferent dacă este vorba de energie solară, biogaz sau energie eoliană. În consecință în mod necesar vor trebui utilizate toate resursele.

În al doilea rînd, există mari avantaje care se pot obține de pe urma integrării. La ultimul congres consacrat energiei solare desfășurat aici în India, am susținut un referat intitulat „Principiile integrării sistemelor energetice” în care am încercat să arăt care este semnificația științifică a integrării. Nu este vorba numai de o simplă juxtapunere, ci de un asemenea mod de organizare în care energia care rămîne de la o anumită utilizare finală să poată fi folosită pentru o altă utilizare finală. Este o problemă căreia nu i s-a acordat încă suficientă atenție în practică. Dacă se pun alături trei sisteme, între ele nu se produce neapărat o integrare.

— Cum apreciați că va evolua raportul dintre dezvoltarea în domeniul energiei și calitatea vieții, subiect care...

XII-lea Congres al Conferinței Mondiale a Energiei de la New Delhi?

— Aceasta constituie și tema unei cărți la care lucrez în momentul de față împreună cu trei colegi și care este aproape gata. Ceea ce noi vrem să scoatem în evidență este că trebuie renunțat la concepția potrivit căreia problema energiei este singura problemă globală. Există o serie întreagă de probleme globale dintre care aș putea menționa pericolul unui război nuclear, conflictele Nord-Sud, sărăcia majorității populației din țările în curs de dezvoltare, sărăcia unor grupuri ale populației în țările industrializate, aspirarea femeilor, problema alimentară, a populației și mediului înconjurător, inclusiv la scară planetară dacă ne gîndim la modificarea climei la care asistăm. Toate acestea sînt probleme globale majore și fiecare din ele are o componentă energetică. De aceea problema energiei trebuie rezolvată într-un asemenea mod încît soluția adoptată să fie compatibilă cu soluționarea celorlalte probleme, care sînt la fel de serioase.

— Cercetătorii români au urmărit cu mare interes lucrările dv. în domeniul asigurării energetice în zonele rurale. Ați vedea posibilă în viitor realizarea unei colaborări între echipa de cercetare pe care o conduceți și Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării (C.I.M.S.V.D.) de la București?

— Colegii mei din grupul de cercetări intitulat „Utilizarea științei și tehnologiei în zonele rurale” și cu mine acordăm un mare rol schimbului de informații și experiență în cercetarea aplicativă privind utilizarea rezultatelor științifice și tehnologice pentru soluționarea problemelor specifice zonelor rurale. În lucrările elaborate la C.I.M.S.V.D. am găsit o serie de puncte de vedere și arii de interes comun, ceea ce ar face deosebit de utilă o colaborare între cele două grupuri.

Interviu realizat la New Delhi de

Viziunea autorului americ
lucrare o prezentăm, suscit
interes în special prin aceea
pune să demonstreze inefic
ror acelor construcții car
acrediteze teza obținerii sec
escaladarea cursei înarmă
perfecționarea arsenalelor
Demonstrarea „insecurității
prizoniere devin de fapt m
în condițiile perfecționării
mijloacelor militare și a
„transparentei”, constituie
ce nu poate să nu atragă at
cînd se pune în discuție el
concept autentic de securi
trebuie să avantajeze în e
toate națiunile și popoarel
rească de pericolul unei ca
cleare din care nimeni nu
ciștigat. Evidențierea ace
constituie, fără îndoială,
mai puternic al lucrării c
american Daniel Deudney.

IN ESENȚĂ, economia ofertei, ca ansamblu de principii directoare și acțiuni de politică economică se axează pe ideea elasticității ofertei de factori de producție (investiții, stoc de capital, forță de muncă) în raport cu costul serviciilor pe care le prestează acești factori și, mai departe, cu veniturile pe care le realizează posesorii lor. După Laffer, Canto și Joines⁵⁾, stocul de capital și de forță de muncă existent în societate poate fi utilizat în producția pentru piață sau în cea casnică. În producția pentru piață, decizia unei întreprinderi de a folosi un factor de producție anumit depinde într-o mare măsură de costul total al serviciului factorului respectiv pentru acea întreprindere. Cu cât costul este mai mare, cu atât firma va solicita o cantitate mai mică din acest factor. Pe de altă parte, decizia proprietarului unui factor de producție de a oferi serviciul acestuia pentru producția de piață se bazează, parțial, pe venitul aferent aceluia factor (după impozare). Prin creșterea impozitului va crește costul serviciului factorilor de producție pentru firma utilizatoare și se va diminua venitul (net) al proprietarilor factorilor.

Efectul prezent și, prin consecințele de perspectivă ale deciziilor actuale, efectul viitor vor consta — potrivit opiniei economiștilor menționați — în scăderea producției. De altfel, tocmai afirmația că reducerea cotei marginale a impozării ar putea avea ca efect o sporire a economiilor, a investițiilor și a forței de muncă de o asemenea amploare încât S.U.A. ar putea ieși din stagflație fără a fi obligată să amputeze în chip dureros cheltuielile sociale, a constituit punctul principal de atracție al economiei ofertei.⁶⁾ În practică însă, stimularea fiscală a ofertei de capital a fost însoțită de reducerea drastică a cheltuielilor cu destinație socială în bugetul federal al S.U.A. În concluzie, creșterea participării factorilor la produc-

„Economia ofertei“ — o variantă neoclasică (II)

ția pentru piață implică — după opinia autorilor menționați — reducerea nivelului taxării (impozării) factorilor și în mod special a capitalului întrucât impozitul reprezintă în concepția lor principalul adversar al creșterii ofertei de factori.

O parte dintre adepții acestei teorii se concentrează asupra tipului de impozare ce trebuie aplicat, pledând, firește, pentru cel care afectează mai puțin capitalul și profitul, pentru eliminarea din structura fiscalității a oricărui element care ar dăuna economisirii și investițiilor. Jerry Hausman, de pildă, și-a propus testarea pe un model propriu a celor două tipuri fundamentale de impozare — liniar și progresiv — declarându-se hotărât împotriva impozitului progresiv crescător, care afectează grupurile cu venituri mari, și în favoarea sistemului liniar bazat pe o rată marginală constantă, sau a unei progresivități negative, respectiv a reducerii progresive a nivelului taxării în raport cu creșterea dimensiunilor veniturilor.

O serie de economiști de orientare radicală, americani și vest-europeni, au pus în evidență substratul social-economic al concepției ofertiste în domeniul fiscalității. Christian Stoffaës, de exemplu, în prefața la lucrările colocviului consacrat economiei ofertei, organizat de Institutul „Auguste Comte” din Paris, denunță fără menajamente interesele cercurilor de dreapta, neoconservatoare, ale

marelui capital american, care se reflectă în structura fiscalității propuse de economiștii ofertei, spunând că „cei ce vor beneficia cel mai mult de pe urma rabaturilor fiscale, de reducerea ratei marginale a impozării, de înlesnirile fiscale acordate întreprinderilor, sînt americani cei mai bogați”. Iar mai departe, același autor adaugă: „Nu e vorba decît de o întoarcere la vechea filozofie, pe care nimeni nu mai are curajul s-o apere deschis, a «scurgerii lente în jos» (trickle down), potrivit căreia fericirea bogăților o face pe cea a săracilor și e suficient să le acorzi celor înstăriți scuturi fiscale pentru ca ei să cheltuiască și să investească mai mult, în avantajul întregii societăți”.⁷⁾ Iar cercetătorul american radical Mark Kesselman, de la Universitatea Columbia, supune unei severe analize critice politica fiscală adoptată de administrație la sugestia economiștilor ofertei, prin care reducerile de impozit pe venit au crescut de la 2 miliarde în 1981, la 8 miliarde în 1982 și vor ajunge la circa 30 miliarde în 1984. „În aparență — scrie comentatorul — toată lumea beneficiază de această diminuare a sarcinii fiscale. Dar, în fapt, cea mai mare parte privește marile averi: 60% din reduceri sînt oferite la 20% din contribuabilii cei mai bogați, iar 11% la 1% dintre aceștia. (...) Pe de altă parte, pentru clasa muncitoare reducerea este compensată prin creșterea sarcinilor (cheltuielilor) sociale pe care trebuie să și le plătească singură”.⁸⁾ Acest ultim aspect este legat de faptul că, potrivit concepției lafferiene, reducerea diferențiată a fiscalității trebuie însoțită de reducerea substanțială a cheltuielilor bugetare cu caracter social (transferurile sociale).

Într-o primă etapă, impozitul pe venitul capitalului a fost redus, după unii autori, de la 49 la 28%, urmînd

acțiune de protecție a rezervei naturale de origine biologică. Direcția principală de acțiune — informează Dong Zhiyong în articolul „Augmentation des réserves naturelles” inserat în publicația „LA CHINE EN CONSTRUCTION” (numărul din ianuarie a.c.) o constituie crearea unor rezervații naturale (circa patru sute în următorii ani) în întreaga țară. Modalitățile de protecție a rezervațiilor naturale sînt adaptate specificului acestora, specific determinat la rîndul său de mai multe criterii. Astfel, un prim obiectiv îl constituie menținerea echilibrului ecologic și folosirea bogatelor zone de masă verde ca un antidot împotriva poluării. Un alt obiectiv urmărit îl reprezintă conservarea unor specii de plante și arbori din esență rară, cu înaltă valoare economică. În sfîrșit, tot în cadrul efectelor cu caracter economic, deși concre-

ca în continuare să se aplice și alte stimulente fiscale, care pot merge pînă la scutirea de impozit a acelor întreprinderi, în general de proporții mai reduse dar de înaltă tehnologie, capabile să înfluențeze creșterea productivității în diverse sectoare ale economiei.⁹⁾ Economiiștii ofertei consacră un loc important, în studiile lor, impactului politicii fiscale asupra ofertei de capital, respectiv asupra investițiilor, pornind de la declinul investițional înregistrat de S.U.A. spre sfîrșitul anilor '70, mai ales în industrie, ca urmare a crizei structurale, a „fenomenelor de îmbătrînire și de scleroză apărute în economia americană”.¹⁰⁾ Summers, Hausman, Boskin, Evans, Ture și alți economiști ai ofertei analizează fie corelația impozare-investiții, fie raportul economisire-investire ca latură a relației cerere-ofertă (cererea de resurse investibile și oferta de economii). Și aici, ofertii se situează pe poziții neoclasice tradiționale, abordînd aceste corelații dintr-un unghi pragmatic, adesea contradictoriu. După Lawrence Summers, reducerea impozitului poate avea un efect amplificat asupra procesului investițional dacă ea se aplică în mod diferențiat pe categorii de agenți economici și pe modalități de taxare, precum și dacă măsurile de reducere sînt făcute cunoscute cu un anumit timp înainte de aplicare, așa încît agenții economici să-și poată elabora „anticipațiile raționale” corespunzătoare. La o concluzie similară ajunge și Michael Evans, autorul unui macromodel de ofertă, care recomandă ca ordinea de importanță a modificării impozitului să se facă în funcție de efectul ei asupra stimulării investițiilor. Aceasta înseamnă, în ordine descrescătoare: reducerea substanțială a impozitului asupra capitalului și profitului, creșterea înlesnirilor fiscale pentru amortiza-

rea accelerată, acordarea de credit pentru plata impozitului asupra investiției. Extinzînd analiza de mai sus la corelația economisire-investire, Evans prezintă următoarele raționamente „ofer-tiste”: creșterea ratei profitului, ca urmare a reducerii impozitului stimulează economisirea și, respectiv, cheltuielile pentru capital; creșterea economiilor conduce la o mai mare lichiditate, ceea ce reduce rata dobînzii și stimulează investițiile; reducerea impozitului sporește nu numai oferta de capital ci și oferta de forță de muncă, ceea ce contribuie la mărirea capacității productive a economiei; la rîndul ei, aceasta din urmă sporește oferta de bunuri și servicii, reduce inflația și deci cererile de majorare a salariilor, reduce rata dobînzii care, mai departe, stimulează investițiile și ocuparea forței de muncă etc.¹¹⁾

James Tobin, laureat al Premiului Nobel pentru economie, pune sub semnul întrebării — din unghiul de vedere al sintezei neoclasice — valabilitatea și viabilitatea unor astfel de raționamente. Explicația încetinirii procesului de formare a capitalului în întreprinderi trebuie căutată, după el, mai curînd în reducerea cererii de investiții, determinată de fenomenul stagflației, decît în reducerea ofertei „de economii”. El consideră îndoielnică ideea, scumpă economiștilor ofertei, după care instituirea unor înlesniri fiscale în favoarea economisirii ar spori oferta națională de economii disponibile pentru formarea de capital. Astfel de reduceri fiscale, spune el, riscă mai curînd să reprezinte un minus de cîștig pe planul economisirii publice (în veniturile bugetului de stat) superior cîștigului ce ar reveni economisirii private.¹²⁾ Realitatea n-a întîrziat, se pare, să confirme rațiunea acestor rețineri. Exoneră-

rile fiscale generos acordate marelui capital n-au avut — după opiniile economiștilor vest-german Georg Günther Eckstein — efectul scontat. În loc să fie investite, capitalurile alimentează în mare măsură speculațiile financiare și fuziunile de multe ori total neproductive. Pe de altă parte, reducerile de impozit au contribuit — alături de creșterea cheltuielilor militare — la majorarea deficitului bugetar al statului pînă la 110 miliarde dolari, în primul an al administrației, cu perspectiva ridicării lui în anii următori.¹³⁾

Această situație infirmă, cel puțin deocamdată, și concluziile trase de economiștii ofertei din celebra „curbă a lui Laffer”, care vizează legătura dintre nivelul impozitului și mărirea veniturilor guvernamentale.

prof. dr. Ion LUPU
asist. P.P. FUDULU
Universitatea Brașov

⁹⁾ V. Cano, D. Joines, A. Laffer, The rates, factors of employment and market production. In volumul „The Supply-Side effects of economic policy”, edited by L.H. Meyer. Kluwer, Nijhoff Publishing, 1981.

¹⁰⁾ J.T. Campen... art. cit.

¹¹⁾ Chr. Stoffaas, art. cit.

¹²⁾ M. Kesselman, Le meilleur des mondes de Ronald Reagan. In Politique aujourd'hui, 2, 1981, reproduit in Problemes economiques 1748 18 nov. 1981.

¹³⁾ B.O. Szuprowicz, Technologie de pointe: le chaudron américain. In L'Usine nouvelle, 3 III 1983, reproduit in Problemes économiques 1833 20 VII 1983.

¹⁴⁾ Jacques Lesourme, L'aventur des economies europeennes... In Revue des Sciences sociales et politiques, 4, 1982, reproduit in Problemes économiques 1835 16 VI 1983.

¹⁵⁾ L. Summers, Tax Policy and Corporate Investment; M. Evans, An econometric model incorporating the supply-side effects of economic policy. In volumul citat la p. 5.

¹⁶⁾ James Tobin, Stabilisation policy ten years after. In Brookings papers and economic activity, Washington, 1, 1980, reproduit in Problemes économiques 1762 24 II 1982.

¹⁷⁾ Art. cit.

tizabile în intervale de timp mai largi, sînt incluse acelea care vizează dezvoltarea ingineriei genetice. Diversitatea deosebit de accentuată a faunei și florei de care dispune China — se arată în studiu — oferă condiții favorabile creării unor bănci genetice, necesare pentru creșterea producțiilor vegetale și animale.

Cultura economică

● În condițiile de astăzi, acumularea unor cunoștințe economice a devenit vitală pentru personal. Acestui scop — creării unei culturi economice de masă — îi este subordonat un recent volum elaborat sub egida Biroului Internațional al Muncii sub titlul „Introduction à l'économie — Manuel d'éducation ouvrière” publicat în anul 1983. Problemele pe care le ridică o astfel de acțiune fiind deosebit de complexe, autorii au proce-

dat în prealabil la o delimitare conceptuală: ce trebuie să se înțeleagă și cum poate fi realizată practic o cultură economică de masă? Un prim aspect surprinde o amplă activitate de conștientizare a necesității dobîndirii unor cunoștințe economice, demers intelectual care nu are semnificație în sine ci servește nemijlocit la înțelegerea atît a proceselor de muncă cit și a vieții fiecăruia în societate. Pentru a fi eficientă, o astfel de acțiune trebuie să urmărească în prealabil eliminarea din limbaj a termenilor de strictă specialitate și exprimarea unor procese și fenomene economice într-un mod mai simplu, mai sugestiv. În sfîrșit, sub aspect educațional, este util ca asimilarea conceptelor economice să demareze cu acelea care au o cît mai strînsă legătură cu viața cotidiană — ambianta muncii, veniturile, bugetul de familie etc.

O strategie industrială coerentă

● Adoptarea unei politici industriale coerente în condițiile crizei economice s-a conturat ca o cerință stringentă pentru economia americană, apreciază W. D. Eberle și John V. Moller în articolul „Industrial strategy: a quest for consensus” publicat în numărul 1/1984 al revistei ECONOMIC IMPACT. O atare abordare nu înseamnă o modificare de fond a politicii economice americane al cărei obiectiv central îl constituie creșterea economică, — afirmă autorii — ci nuanțarea acesteia prin introducerea unor judecăți privind sensul și structura procesului în cauză. Din această perspectivă, în optica celor doi autori, problema cea mai importantă apare ca fiind adecvarea obiectivelor propuse cu mijloacele de realizare. În categoria scopurilor sînt incluse: impri-

FIȘE

marea unui nou dinamism economiei americane, asigurarea stabilității prețurilor pe termen lung, creșterea competitivității produselor și serviciilor, ocuparea deplină a forței de muncă. Mijloacele de realizare încorporate într-o strategie industrială coerentă ar viza cu deosebire u nivel educațional în creștere care să permită înțelegerea proceselor economice și întărirea rolului pieței. Referitor la acest ultim aspect, autorii subliniază că se impune în decursul unei mai profunde cunoașterii a legităților și mecanismelor sale astfel încît piața să-și valorifice rolul său de sistem informațional specific în cadrul economiei.

5

Politica industrială a Partidului Comunist Român

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROGRESUL economico-social al țărilor cu o economie slab dezvoltată este astăzi condiționat în mod hotărîtor de înfăptuirea industrializării. Pentru țările socialiste care au moștenit o astfel de economie, industrializarea socialistă este singura cale care le poate asigura dezvoltarea rapidă, multilaterală și echilibrată.

Industrializarea socialistă a României — o necesitate obiectivă

INDUSTRIALIZAREA socialistă reprezintă, în esență, procesul de dezvoltare planificată, pe baza proprietății socialiste și a celor mai înalte realizări tehnico-științifice, a industriei moderne și în primul rînd a industriei grele, cu principalele sale ramuri, în vederea reconstrucției tuturor ramurilor economiei, făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului, dezvoltării armonioase, echilibrate, în ritm rapid a economiei naționale. În România necesitatea industrializării socialiste este nemijlocit legată atât de moștenirea unei economii slab dezvoltate cit și de natura și obiectivele orînduirii socialiste pentru care a optat poporul nostru, de cerințele creșterii neconținute a nivelului de trai. Industrializarea creează mijloacele necesare sporirii productivității muncii, dezvoltării și modernizării producției de mijloace de producție și bunuri de consum. Ea are o contribuție determinantă la lichidarea decalajelor care ne despart de țările dezvoltate economic. Pe baza industrializării se creează condițiile dezvoltării agriculturii — ramură de bază a economiei naționale de care depinde aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și ale unor industrii cu materii prime. Dezvoltarea industriei transformă structura economiei naționale, o modernizează, contribuind, totodată, la creșterea gradului de cultură și civilizație al întregului popor, la ridicarea economică a județelor și zonelor rămase în urmă din acest punct de vedere, la valorificarea tuturor resurselor țării prin repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial. Industrializarea socialistă este singura cale de consolidare a independenței economice și politice a țării; întărește capacitatea de apărare și determină dezvoltarea relațiilor economice cu alte țări.

Aplicarea creatoare a teoriei industrializării a pus în fața Partidului Comunist Român sarcina elaborării celei mai potrivite strategii pentru condițiile țării noastre, în funcție de particularitățile specifice României, de necesitățile diferitelor etape ale construcției socialiste în fundamentarea și aplicarea căreia rolul hotărîtor revine secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Problema privește valorificarea optimă a resurselor, ritmul dezvoltării, stabilirea priorităților, lichidarea disproporțiilor moștenite, luarea în considerare a consecințelor revoluției tehnico-științifice contemporane pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei, realizarea unei dezvoltări multilaterale (complexe) și echilibrate, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor necesare, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, asigurarea unei eficiențe economice și sociale maxime, sporirea competitivității economiei românești pe piața mondială.

Politica de industrializare, fundamentată încă la Conferința Națională a partidului din octombrie 1945 și reorientată în funcție de nivelul dezvoltării și noile condiții la Congresul al IX-lea al P.C.R. a determinat făurirea, lărgirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră. Rezultatele obținute în perioada 1951—1970 au marcat pași importanți pe calea lichidării înăpoierei economice a României, a transformării ei dintr-o țară agrară într-una industrial-agrară în curs de dezvoltare. Linia generală a industrializării socialiste s-a concretizat în planu-

rile de dezvoltare a țării. De ea sînt legate rezultatele obținute de România în toate domeniile construcției socialiste la orașe și sate. Pe baza succeselor obținute, depășind stadiul de țară slab dezvoltată, așa cum arăta Conferința Națională a P.C.R. din 1972, din punctul de vedere al nivelului forțelor de producție România continuă să fie o țară în curs de dezvoltare.

De aici necesitatea continuării industrializării în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, rol pe care și-l consolidează în continuare. S-a acordat prioritate dezvoltării subramurilor de care depinde înzestrarea tehnică și progresul economiei — construcțiile de mașini, chimia, metalurgia și energetică. De asemenea, a crescut și s-a diversificat producția bunurilor de consum, s-a îmbunătățit repartizarea forțelor de producție în profil teritorial.

Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă în etapa actuală

CU TOATĂ CREȘTEREA puternică a economiei românești în anii socialismului, venitul național este încă de cîteva ori mai mic decît în țările dezvoltate, producția pe locuitor într-o serie de sectoare industriale de bază este și ea de 2—3 ori mai mică. Aspirațiile de progres ale poporului român ca și această poziție pe care o are economia națională în contextul internațional actual impun în mod obiectiv concentrarea în continuare a eforturilor în vederea dezvoltării accentuate a ramurilor de bază ale economiei, a făuririi unei economii avansate din toate punctele de vedere, a sporirii eficienței — sarcini imposibil de realizat fără o industrie puternică. De aceea, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism prevede continuarea industrializării pe un plan superior. În anul 1982 industria participa cu 55,7% (iar împreună cu construcțiile și transporturile cu 69,5%) la producerea venitului național și cu peste 9 zecimi la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinzînd 36,5% din totalul populației ocupate. România dispune astăzi de o industrie modernă capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnico-științific contemporan.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea, a stabilit că dezvoltarea industriei în această perioadă trebuie să asigure concentrarea eforturilor asupra laturilor de ordin calitativ în toate ramurile prin dezvoltarea mai rapidă a bazei proprii de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnico-științific al producției industriale, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, economisirea severă a energiei, ridicarea generală a calității produselor. Principala caracteristică a activității din industrie constă în aceea că și ea trebuie să se încadreze în obiectivul întregii activități economico-sociale din perioada actuală — trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă.

Sarcinile privind dezvoltarea industriei sînt, desigur, în concordanță cu cerințele realizării unei eficiente ridicate în toate domeniile de activitate. Problema aceasta este decisivă și în realizarea ei un rol major revine calității mijloacelor de producție și în mod deosebit a utilajelor și instalațiilor, în asigurarea cărora industria este determinantă. Calitatea și volumul mijloacelor de producție formează, de asemenea, punctul de pornire în îndeplinirea prevederilor de creștere a productivității muncii sociale, indicator ce caracterizează cel mai bine nivelul de dezvoltare al unui popor și locul pe care-l ocupă în ierarhia internațională a dezvoltării.

Această orientare dată industriei noastre își are temelii în realitățile românești, în nivelul și structura industriei naționale, în desfășurarea revoluției tehnico-științifice contempo-

rane și a fenomenelor negative din economia mondială — prelungirea crizei economice, a crizei energetice și a materiilor prime. De asemenea, au fost evaluate, neajunsurile manifestate în industrie, cu deosebire în industria alimentară, minieră, chimică și ușoară, stabilindu-se măsuri concrete pentru realizarea obiectivelor planificate și creșterea eficienței economice.

Reflectarea realistă și în mod permanent a acestor condiții proprii României în orientarea dezvoltării industriei a făcut ca această ramură să înregistreze un dinamism deosebit, exprimat și în apropierea față de țările dezvoltate din punct de vedere economic a nivelului pe locuitor la producția unor principale produse: tractoare, autocamioane, îngrășăminte chimice, fibre și fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic, frigider, televizoare, aparate radio, țesături, încălțăminte etc. Cu toate marile succese, decalajul față de țările dezvoltate rămîne important, situație care impune dezvoltarea rațională a industriei pentru a lichida acest decalaj și a transforma România într-o țară cu forțe de producție de un înalt nivel tehnic și de eficiență economică. Privind în perspectivă — arăta secretarul general al Partidului Comunist Român la Plenara din 1—2 iunie 1982 — economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă de înaltă productivitate, continuind să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, accelerarea restructurării industriei

PRIORITATEA absolută a politicii industriale a partidului nostru în această perioadă o constituie lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de asigurare pe seama ei a necesarului economiei naționale, economisirea și reducerea importurilor la asemenea resurse — condiții fără de care întreaga economie ar avea de suferit.

În concordanță cu aceasta, România urmează să devină independentă din punct de vedere energetic pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985. Pornind de la însemnătatea asigurării resurselor de energie cerute de progresul economico-social rapid al țării, de la implicațiile crizei petrolului ce se manifestă pe plan mondial, pentru învingerea contradicțiilor ce rezultă din aceste împrejurări, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, un Program-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000. Strategia prevăzută de acest program constă în:

- a) intensificarea cercetării geologice pentru dezvoltarea potențialului energetic-național;
- b) dezvoltarea producției de energie;
- c) îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electro-energetic național;
- d) reducerea consumurilor de energie;
- e) extinderea participării României la cooperarea internațională în domeniul energiei.

În vederea dezvoltării prioritare a bazei proprii de materii prime și energetice, Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 a stabilit să se acționeze pe următoarele căi:

1. Intensificarea activității de descoperire și antrenare în circuitul economic de noi zăcăminte de substanțe minerale și energetice utile. În acest scop, se vor extinde tehnicile moderne de prospecțiuni, explorare și exploatare. Totodată va trebui să se acționeze hotărît pentru extinderea cercetărilor și prospecțiunilor geologice pentru elaborarea unor tehnologii noi de extracție a cărbunilor și minereurilor situate la adîncimi mai mari, în zone greu accesibile și condiții hidrogeologice dificile. Ca urmare, producția de cărbune urmează să crească de la 44,5 milioane tone cît s-a realizat în 1983 la circa 87 milioane tone în 1985. Paralel, se vor extinde prospecțiunile pentru petrol și gaze, forajele de mare adîncime și cele de pe platforma continentală a Mării Negre.

2. Dezvoltarea bazei energetice prin realizarea de noi obiective în acest domeniu, întreținerea și repararea în condiții optime a celor existente. În actualul cincinal s-a prevăzut instalarea unei noi capacități de circa 8 mii megawați, din care 2 500 megawați în hidrocentrale și restul în termocentrale pe cărbune, sisturi bituminoase și alte resurse, iar pentru 1986—1990 s-a mai prevăzut un spor de 9 300 megawați putere instalată. Sursele noi și refolosibile în balanța de energie primară a țării vor crește în 1985 la 5,5 milioane tone combustibil convențional și la 7—10 milioane tone în 1990. În ceea ce privește energia electrică produsă în centrale nucleare, se va realiza o putere instalată de 4 500 megawați, în 1990 urmînd ca aceasta să ajungă la 9 600 megawați în 1995 prin construirea a trei asemenea centrale la Cernavodă, în Moldova și în Transilvania.

3. Recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor rezultate din producție sau din consum, care trebuie să acopere la metale neferoase 40—50% din necesarul economiei

naționale, iar la ambalaje de sticlă 90% și peste 95% la cele din lemn.

În politica de industrializare în actualul cincinal este, de asemenea, esențială restructurarea industriei pe ramuri și subramuri în funcție de cerințele determinate de revoluția tehnico-științifică, de implicațiile crizei energetice și de materii prime, de efectele politicii imperialiste, a dobînzilor înalte și de creșterea interdependenței dintre economiile statelor lumii. Astfel, se vor dezvolta în primul rînd ramurile industriale cu rol hotărît în promovarea progresului tehnico-științific în întreaga economie, se vor redimensiona ramurile mari consumatoare de energie și se va reorienta producția unor ramuri spre produse care valorifică superior resursele energetice și de materii prime cu eficiență ridicată. În acest sens, s-au prevăzut ritmuri anuale superioare mediei pe economie la construcțiile de mașini și îndeosebi la electronică, mecanică fină, aviație, la optică, chimie etc., ceea ce are un rol deosebit și în realizarea unui nou echilibru al economiei naționale.

Amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării

PENTRU DEZVOLTAREA forțelor de producție în profil teritorial industria are cel mai important rol. De aceea, amplasarea teritorială judicioasă a forțelor de producție, dezvoltarea economică armonioasă și multilaterală a tuturor zonelor, dezvoltarea industriei și a bazei tehnice materiale a județelor rămase în urmă fac parte integrantă din politica de industrializare socialistă a țării.

Cincinalul 1981—1985 va marca un progres sensibil în îndeplinirea politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție. Pentru aceasta s-au elaborat indicatori unici de apreciere a nivelului dezvoltării județelor, urmărindu-se realizarea echilibrului forțelor de producție în profil teritorial, apropierea nivelului dezvoltării județelor în ceea ce privește producția globală pe locuitor, folosirea forței de muncă și a celorlalte resurse, sistematizarea localităților, apropierea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Politica de amplasare rațională pe teritoriu a forțelor de producție a constituit baza realizării condițiilor pentru ca egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să devină realitate.

Transpunerea în fapt a repartizării teritoriale a forțelor de producție se întemeiază pe trei categorii de criterii: 1) de eficiența socială — ridicarea județelor mai slab dezvoltate, 2) de eficiența economică, și 3) de eficiența ecologică. Repartizarea rațională pe baza acestor criterii este, așa cum practica a și demonstrat, perfect realizabilă întrucît mijloacele de producție se află în proprietate socialistă, iar întreaga economie se dezvoltă după un plan unitar.

Pentru îndeplinirea politicii de amplasare a forțelor de producție pe teritoriu, planul pe perioada 1981—1985 prevede dezvoltarea armonioasă și echilibrată a fiecărui județ pe baza unui raport corespunzător între sectoarele de bază — industrie, agricultură, construcții, transporturi, prestări servicii, creșterea substanțială a gradului de valorificare a resurselor locale de muncă, materiale și financiare, dezvoltarea mai accentuată a micii industrii și artizanatului, realizarea autoaprovizionării cu produse agroalimentare în condiții tot mai bune.

Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985 pornește de la faptul că în 1980 toate județele țării aveau o capacitate a producției industriale de cel puțin 10 miliarde lei și stabilește ca pînă în anul 1985 fiecare județ al țării să ajungă la o producție globală pe locuitor de cel puțin 70 000 lei anual, din care producția industrială 50 000 lei, producția agricolă cel puțin 10 000 lei, iar producția altor ramuri, inclusiv serviciile, 10 000.

Procesul de amplasare judicioasă a forțelor de producție și dezvoltarea armonioasă a țării în profil teritorial asigură progresul economic și social al tuturor zonelor și o mai bună distribuire a veniturilor, făcînd astfel ca întregul popor să beneficieze din plin de pe urma realizării acestei politici.

conf. dr. Ghiță Paul TĂNASE

INTREBĂRI :

1. Ce este industrializarea socialistă și în ce constă necesitatea realizării ei în R.S. România ?
2. Ce transformări trebuie realizate în procesul industrializării R.S. România în perioada actuală ?
3. În ce constă raportul dintre industrializare și dezvoltarea forțelor de producție în profil teritorial și care sînt sarcinile amplasării raționale a forțelor de producție în țara noastră în cincinalul 1981—1985 ?

DOCUMENTAR

LIMITAREA CONSUMULUI FURAJER DE CEREALE — O RESURSĂ ALIMENTARĂ IMPORTANTĂ

CU TOATĂ preocuparea care se manifestă astăzi pentru creșterea ponderii furajelor voluminoase în consumul furajer și cu toată tendința de sporire a înlocuitorilor de cereale (manioc, borhoturi etc.), acestea continuă să dețină un loc important, uneori în creștere, în consumul furajer din principalele țări dezvoltate ale lumii contemporane (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalele resurse furajere în unele țări dezvoltate
(în % din total resurse)

Țara	Perioada	Cereale	Pășuni și fâne
R. F. Germania	1973/74—1975/76	31,6	40,8
Olanda	1975/76	17,1	33,5
Anglia	1975/76	25,9	58,2
C.E.E.	1975/76	25,1	46,1
S.U.A.	1972/74	33,0	37,8

După estimările F.A.O., producția cerealiară mondială furnizează 77,8% din energia metabolizabilă (reprezentând energia brută a furajelor, minus energia pierdută în procesele de digestie) și 55,3% din proteinele brute care provin din principalele furaje concentrate folosite de animale. Dacă în țările în curs de dezvoltare ponderea cerealelor în energia metabolizabilă este de 56,6% (cu variații cuprinse între 20% în Extremul Orient, 42,8% în Africa, 70,3% în Orientul Apropiat și 78,8% în America Latină), în țările dezvoltate ea ajunge la 82,5% (75,0% în Oceania, 77,6% în Europa de Vest și 88,0% în America de Nord). Aceleași mari disparități teritoriale le întâlnim și în ceea ce privește contribuția cerealelor la consumul de proteină brută: 36,4% în țările în curs de dezvoltare (de la lipsa totală în Extremul Orient până la 50% în Orientul Apropiat și America Latină) și 56,2% în țările dezvoltate (ajungând la 63,5% în America de Nord).

Disparitățile între diferite categorii de țări și în profil teritorial sînt și mai mari după consumul de energie metabolizabilă și proteină brută provenite din cereale: în timp ce țărilor în curs de dezvoltare le revin numai 8,4% din consumul mondial de energie metabolizabilă și 9,6% din cel de proteină brută, țărilor dezvoltate la revin respectiv 55,5% și 51,9%. După datele F.A.O., consumul de energie metabolizabilă provenită din cereale se repartizează astfel (în 1972—1974, adică în plină criză alimentară mondială): 27% S.U.A.; 14,6% C.E.E.; 24,3% alte regiuni dezvoltate; 14,7% toate regiunile în curs de dezvoltare.

Furajarea animalelor la concurență cu alimentația umană

CONTRADICȚIA evidentă dintre disponibilitățile medii de cereale pe locuitor al Terrei și marile disparități teritoriale își au originea, în bună măsură, în supraconsumul de produse animaliere (îndeosebi de carne) din țările dezvoltate, supraconsum care necesită un mare consum de materie primă — cereale. Fără această contradicție, respectiv în condițiile unei distribuții echitabile, producția mondială actuală de cereale ar fi în măsură să furnizeze fiecăruia din locuitorii Terrei peste 65 grame de proteină și circa 3000 de calorii pe zi, ceea ce ar fi de deplin suficient pentru a asigura lichidarea fenomenului foametei cronice.

Or, în timp ce în lumea a treia, peste zece mii de bărbați, femei și copii mor de foame în fiecare zi, maladiile datorate supraalimentației — mai ales cu produse animaliere — cresc

într-un mod dramatic în țările industrializate, unde animalele consumă o bună parte (și în creștere) din cerealele produse uneori chiar în țările lumii a treia.

În întreaga lume, crește ponderea zootehniei în consumul de cereale, ajungând la peste două cincimi din consumul mondial (uman și furajer). În țările dezvoltate, aproape patru cincimi din consumul cerealiar sînt destinate creșterii animalelor, ajungînd — în cazul Americii de Nord — la 86%.

După estimări mai recente, din cele peste 1,5 miliarde tone de cereale produse în lume în 1980, aproape 500 milioane de tone au fost afectate furajării animalelor din țările bogate și din cîteva imense crescătorii din țările în curs de dezvoltare, organizate de societățile multinaționale ale agroindustrii. Zootehnia intensivă, „fără pămînt“, devine, prin definiție, o mare devoratoare de cereale. În California, de pildă, există crescătorii care dețin pînă la 100 000 bovine fiecare și care consumă circa 85 vagoane de porumb pe zi. În același timp, în numeroase țări din Africa, cum este de pildă Zambia — unde porumbul este hrana de bază a oamenilor — malnutriția face ravagii. Cele 85 de vagoane de porumb ar fi suficiente pentru a hrăni zilnic o populație de 1,7 milioane persoane, adică aproape o treime din populația Zambiei.

O atenție deosebită merită modul în care este utilizată ca furaj producția de grâu. Folosirea grâului pentru această destinație a cunoscut o creștere foarte rapidă în ultimele decenii. În decurs de numai zece ani — anii '60 — producția de grâu utilizată ca furaj s-a triplat, datorită cererii crescînde din partea țărilor dezvoltate, pentru a-și extinde zootehnia de tip industrial. În perioada crizei alimentare mondiale, ponderea grâului folosit ca furaj a scăzut de la 21% în 1972—1973, la 16% în 1975—1976, după care a urmat o nouă creștere, care a atins apogeul (87 milioane de tone) în 1979—1980 (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Consumul furajer de grâu
(în milioane tone)

Regiunea sau țara	1972/ 1973	1975/ 1976	1979/ 1980	1980/ 1981
Țări dezvoltate	26	14	18	20
— S.U.A.	6	1	2	3
— C.E.E.	14	9	12	13
— Alte țări dezvoltate	6	4	4	4
Țări în curs de dezvoltare	1	2	3	3
Total mondial	79	58	87	75

Sursa: Le commerce mondial des cereales, Perspectives agricoles, juillet 1981.

Totuși, țările dezvoltate — mari producătoare și exportatoare de cereale — consumau la sfîrșitul deceniului al optulea mai puțin grâu în scopuri furajere decît la începutul lui.

Factorii care influențează utilizarea furajeră a cerealelor

CREȘTEREA impetuoasă a consumului furajer de cereale se explică, în primul rînd, prin modificările intervenite în structura producției de carne, caracterizată prin expansiunea rapidă a producției de carne de pasăre (cea mai tributară consumului de cereale), în condițiile creșterii lente a producției de carne de oaie (care este aproape în întregime dependentă de pășunile naturale). În același timp a crescut producția de carne de porc (de asemenea tributară cerealelor), inclusiv în țările în curs de dezvoltare, în care consumul acesteia nu este limitat din mo-

tive religioase. Astfel, după datele F.A.O., în perioada 1962/64—1972/74, rata de creștere a producției de carne a fost de 2,8% în țările în curs de dezvoltare și de 3,4% în cele dezvoltate; în schimb, pentru producția de carne de pasăre ea a fost de, respectiv, 6,8% și 6,3%, iar pentru cea de oaie — de, respectiv, 1,4% și 0,1%; în perioada 1972/74—1975/77, producția de carne a crescut mai rapid în țările în curs de dezvoltare (3,2%) decât în cele dezvoltate (1%), mai ales pe seama producției de carne de pasăre (5%), precum și a celei de porc (2,2%), în timp ce în țările dezvoltate producția de carne de porc a rămas constantă, iar cea de oaie a scăzut cu o rată de 1,2%. Este clar că, pentru viitor, restructurarea efectivelor de animale poate constitui o însemnată sursă de creștere a disponibilităților cerealiere pentru alimentația umană. Semnificativ este exemplul României, care plafonând efectivele de porcine și de păsări, acordă o atenție prioritară sporirii efectivelor de bovine și de ovine, pentru a valorifica superior cele circa 4,5 milioane hectare de pășuni și fiște naturale, eliberând resurse cerealiere cu caracter alimentar.

Creșterea exagerată a consumului mondial de cereale în scopuri furajere a fost favorizată, chiar impusă, de trecerea la sisteme intensive (cu reducerea ciclurilor de producție) în creșterea animalelor de carne, a căror furajare se bazează în principal pe cereale (păsări, porci, tineret taurin). Și această tendință poate fi atenuată prin folosirea de noi tipuri de furaje (îndeosebi suculente și-subproduse de prelucrare), care pot înlocui o parte din cereale. În România, de pildă, înlăptuirea programului național de ameliorare a pășunilor și fiștelor naturale va duce la dublarea producției de finuri și pășune, înlocuind astfel parțial cerealele costisitoare.

O mare influență asupra evoluției consumului de cereale în scopuri furajere o exercită raportul de preț cereale/produse animale și cereale/furaje voluminoase. Creșterea mai rapidă a prețurilor la produsele animale și în comparație cu cea a prețurilor la produsele cerealiere, în condițiile în care raportul de preț cereale/furaje voluminoase era favorabil cerealelor, a favorizat creșterea consumului de cereale în scopuri furajere.

În sfârșit, extinderea producției de furaje combinate (a căror principală materie primă o constituie cerealele), conjugată cu creșterea animalelor în sistem industrial, care a necesitat și importante investiții pentru obiective de lungă durată, menține cel puțin constantă cererea față de necesarul de cereale pentru furajarea animalelor.

În același timp însă, în întreaga lume se produce o reconsiderare a sistemului gospodăresc de creștere a animalelor, a cărui expresie în România se traduce prin atenția acordată creșterii animalelor în gospodăriile populației.

Urmările deturnării furajere a cerealelor

CREȘTEREA accelerată a consumului furajer de cereale (din care aproape două treimi revin numai țărilor dezvoltate) este însoțită de creșterea producției de carne (în decurs de un deceniu — 1970—1981 — cu peste 30%), mai ales a celei de porc, care se situează pe primul loc în lume, precum și a celei de pasăre. Dar cele mai mari producătoare de carne sînt tot țările dezvoltate; în anul 1981, S.U.A. și C.E.E. au obținut împreună o treime din producția de carne a lumii. În asemenea condiții, creșterea animalelor este folosită de către țările dezvoltate pentru a păstra și deturna în avantajul lor cea mai mare parte a producției de cereale, lipsind țările sărace de resursele minime de trai. Cu o producție cerealiară mondială capabilă să furnizeze de acum înainte (la nivelul producției și populației din 1980) o cantitate de 340 kg pe an pentru fiecare locuitor al Terrei, foamea este un fenomen complet absurd. Pentru a o învinge, ar fi suficientă schimbarea unor obiceiuri alimentare dăunătoare din țările dezvoltate (cum este supraconsumul de carne), obiceiuri impuse aproape exclusiv de clasele dominante din țările industrializate, mai precis de cîteva mari societăți transnaționale producătoare și distribuitoare de bunuri alimentare. Supraconsumul de carne antrenează o creștere rapidă a maladiilor cardiovasculare, vinovate de 40% din decese în Franța, de pildă. În asemenea condiții, pe ansamblul țărilor industrializate din Europa de Vest și America de Nord, cheltuielile pentru asistență medicală se ridică la însemnată sumă de 2000 miliarde franci, sumă echivalentă cu produsul național brut realizat de jumătate din populația țărilor în curs de dezvoltare. În timp ce un francez din cinci este supraponderal, din cei 122 milioane de copii născuți în anul 1979 („Anul internațional al copilului”), unul din zece murise deja în anul 1981, responsabile de aceste morți fiind malnutriția și foamea. Specialiștii apreciază că, dacă nu se produce o schimbare radicală în obiceiurile alimentare ale țărilor bogate — care condiționează în mare parte inegalitatea în distribuția resurselor

cerealiere — aproape 200 de milioane bărbați, femei și copii din lumea a treia vor muri de foame înainte de sfîrșitul secolului. În această ordine de idei, Raportul Băncii Mondiale privind dezvoltarea în lume în anul 1980 preciza că ar fi suficientă ca numai 20% din producția cerealiară mondială să fie orientată spre zonele de malnutriție pentru ca omenirea să înregistreze o victorie decisivă în lupta cu acest dușman ancestral. Aceasta ar însemna numai ceva mai mult de jumătate din producția de cereale consumată actualmente ca furaj în țările dezvoltate. Este vorba deci nu de o frînare a dezvoltării creșterii animalelor în țările dezvoltate, ci de renunțarea în aceste țări la supraconsumul de carne (cu toate consecințele negative asupra organismului) și la sistemele de furajare bazate în exclusivitate pe concentrate costisitoare, care rup de la gura sutelor de milioane de infomețați bucată de piine salvatoare a vieții. Se resimte deci necesitatea perfecționării sistemelor alimentare, în cadrul cărora produsele animale trebuie să ocupe un loc bine precizat. Este vorba numai de repartizarea rațională a resurselor cerealiere, astfel încît „Fiat panis” să nu mai fie o lozincă pentru cei bogați și un ideal pentru cei săraci, ci o realitate a zilelor noastre.

Tendințe în utilizarea cerealelor ca furaje

DUPĂ proiecțiile F.A.O., se pare că, în viitorul apropiat, deși se va desfășura într-un ritm mai lent, impresionanta creștere a consumului de cereale în furajarea animalelor, înregistrată în ultimii douăzeci de ani, va continua. Factorul propulsor al acestei evoluții îl constituie necesitatea sporirii producției de carne și de lapte, în vederea ameliorării structurii consumului alimentar pe plan mondial. Pentru 1985, se preconizează obținerea unei producții de 144 milioane tone de carne și de 500 milioane tone de lapte. De reținut este însă faptul că, în următorii ani, ratele de creștere a producției de carne de vită, de vițel și de oaie vor fi mai lente decât în cele două decenii anterioare, în timp ce pentru producția de carne de porc și de pasăre, precum și pentru cea de lapte, ratele de creștere vor rămîne aceleași. Menținerea unei asemenea structuri a economiei zootehnice mondiale va determina sporirea cerințelor de consum furajer față de producția de cereale, astfel că, în 1985, utilizarea furajeră a acestora va ajunge la 628 milioane tone. Cea mai mare creștere a consumului furajer de cereale va avea loc — ca și pînă acum — în țările dezvoltate, unde cererea se va ridica la peste 515 milioane tone (față de numai 113 milioane tone în țările în curs de dezvoltare). Aceasta arată că, și în viitorul apropiat, țările dezvoltate (care, deținînd numai 40% din efectivul mondial de animale, realizează circa 2/3 din producția mondială de carne și de ouă și aproape 4/5 din cea de lapte) vor rămîne principalul consumator de cereale pentru furajarea animalelor.

Problema se complică în cazul consumului mondial de grîu, al cărui volum anual — în ultimii zece ani — a crescut de la 350 la 460 milioane de tone (atingînd — în cea de a doua parte a deceniului trecut un ritm mediu anual de creștere de 3%). Un asemenea ritm a început să depășească posibilitățile mondiale de producție — îndeosebi ale Africii de la sud de Sahara, care nu produce decît 2% (mai puțin de 10 milioane de tone) din producția mondială de grîu, dar unde 25 de state, afectate de secetă, cu o populație de 125 milioane de locuitori, au nevoie de un import de circa 15 milioane de tone de grîu (inclusiv sub formă de ajutor). După aprecierile Consiliului internațional al grîului, făcute în februarie 1983, creșterea consumului de grîu într-un ritm mediu anual de 2% ar face ca, în anul 2000, acesta să ajungă la 680 milioane de tone (cu 220 milioane de tone mai mult decît acum). O asemenea creștere într-un termen așa de scurt presupune un efort susținut din partea țărilor producătoare, inclusiv din partea celor în curs de dezvoltare (mai ales africane), actualmente importatoare de grîu pentru consum alimentar.

De aceea, problema consumului de cereale în scopuri furajere a devenit o importantă problemă social-politică internațională a timpurilor noastre. Rezolvarea ei se include în eforturile pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure tuturor locuitorilor Terrei accesul la piine. În acest context, trebuie menționate și apreciate eforturile României socialiste de a reorienta structura consumului de furaje, prin creșterea ponderii produselor non-cerealiere și limitarea consumului furajer la numai 4 milioane tone de cereale. Conjugarea eforturilor în acest domeniu, mai ales ale țărilor dezvoltate, prin valorificarea deplină și a altor resurse furajere (inclusiv prin reorientarea creșterii animalelor pentru carne), ar permite economisirea unor mari cantități de cereale (mai ales panificabile) pentru rezolvarea problemei alimentare pe plan mondial.

Oprea PARPALĂ

Electronica: mutații semnificative

DOUA evenimente majore au caracterizat piața produselor electronice în 1983, și anume revenirea bruscă a cererii pentru semiconductori și trecerea la producția de serie largă la calculatoarele dotate cu terminale personale. Lansate mai întâi pe piața Statelor Unite, calculatoarele personale create de I.B.M. se așteaptă să ocupe în curând un loc prioritar pe piețele europene. Se prefigurează, astfel, atât în S.U.A. și în țările rest-europene, o concentrare deosebit de puternică a acestei piețe în mina citorra producători în măsură să-și asigure și să controleze inclusiv desfacerea, în condiții grele de concurență. O reacție este totuși posibilă din partea Pieței comune care — apreciază ziarul *Financial Times* — este posibil să lanseze o serie de acțiuni și măsuri antitrust pentru protecția piețelor rest-europene.

O competiție deosebit de intensă este așteptată și în industria telecomunicațiilor unde firma americană A.T.T., deși formal dezembrată în opt companii, s-a lăsat — împreună cu firma olandeză Philips — în speculații financiare, achiziționând totodată

25% din acțiunile companiei italiene Olivetti în scopul întăririi poziției sale concurențiale pe piață. Așadar, se poate aștepta ca, odată cu scumpirea serviciilor de comunicații în S.U.A., aceste mutații să determine un plus de presiune asupra industriei rest-europene a telecomunicațiilor în sensul accelerării mutațiilor structurale. O primă reacție constă în interesul sporit pentru concentrarea industriilor și acțiuni în vederea facilitării administrative a

colaborării firmelor din diferite țări membre ale C.E.E. în acest domeniu. Reținerile pînă în prezent, ale Comisiei Pieței comune față de atari măsuri țin de rațiuni financiare, respectiv se aduce drept argument lipsa de fonduri pentru finanțarea colaborării între partenerii vest-europeni. Ca atare, o soluție de moment o constituie cooperarea firmelor vest-europene cu cele americane și japoneze, în încercarea de a supraviețui și de a se alinia condițiilor pieței internaționale.

India: spre independență energetică

MINISTERUL petrolului din India relevă că această țară își propune să atingă un nivel de 70% în ce privește autoaprovizionarea cu petrol, în cursul anului financiar care începe în martie, în condițiile majorării producției interne.

Se prevede că producția să ajungă la 29,5 mil. t în anul financiar 1984—85, de la 26,4 mil. t în anul curent. Majorarea este considerată a fi superioară așteptărilor, ceea ce face ca nivelul de autoaprovizionare, de 70%, să fie atins mai devreme decât se prevedea inițial. In-

stituțiile de profil apreciază că India va deveni în întregime independentă din punct de vedere al necesităților de petrol către sfârșitul deceniului, ceea ce va presupune însă eforturi investiționale deosebite pentru economia țării, dar și un sprijin efectiv pentru procesul de industrializare.

În ce privește impactul acestor perspective asupra balanței comerciale, reducerea importurilor de țiței de la 17 la 15,7 mil. t încă din anul curent a făcut ca factura petrolieră a țării să scadă de la 4,4 la 3,6 mrd. dolari.

Programe de dezvoltare

TUNISIA — opțiuni economice

STRATEGIA dezvoltării în cadrul actualului plan cincinal (1982—1986) vizează accelerarea creșterii economice, realizarea unui mal bun echilibru regional — prin acordarea la circuitul economic a zonelor îndepărtate — și crearea unui număr sporit de locuri de muncă. Orientarea și structura investițiilor (8,2 miliarde dolari, respectiv peste 55% din volumul global al investițiilor din ultimele două decenii) reflectă preocupările de valorificare a resurselor naturale, de industrializare și de orientare cu prioritate a producției spre export, de stopare a exodului rural, prin crearea de noi capacități hotărâtoare în volumul total al investițiilor (40,1% în cadrul cărora industria extractivă și energetică vor reprezenta 20,6% (respectiv o creștere cu 65% față de anul 1981), iar industria prelucrătoare — 19,5%. În industria prelucrătoare efortul de investiții privește deosebi industria construcțiilor de mașini, industria chimică și industria textilă. Paralel, agricultura (care va concentra 18,9% din volumul investițiilor) va contribui simțitor la dezvoltarea economiei, ritmul de creștere față de perioada planului precedent fiind de 12%. Investițiile vor fi orientate spre realizarea de lucrări hidrotehnice, utilizarea sporită a îngrășămintelor și dezvoltarea fermelor de creștere a animalelor. Transporturilor, construcției de locuințe și turismului le vor reveni 31,8% din volumul investițiilor.

Politica în domeniul investițiilor și al planificării economice este coroborată cu intervenția sporită a organismelor de stat, cu deosebire în ramurile prioritare ale economiei. În prezent, statul controlează și coordonează anumite sectoare legate de exploatarea și valorificarea resurselor naturale, intensificându-și intervenția în industria chimică, industria energetică, industria materialelor de construcție, precum și în sectorul turismului. În anul 1982 participarea statului la activitatea unui număr de 125 de întreprinderi (din totalul celor 300 întreprinderi publice) depășea 50%. Totodată statul participă indirect la activitatea unui număr de peste 140 de întreprinderi. Ponderea investițiilor statului în volumul total al investițiilor a crescut de la 35,3% în 1980 la 43% în 1983.

Acordurile comerciale și de cooperare economică și tehnică creează cadrul adecvat dezvoltării și diversificării relațiilor economice între România și Tunisia. Fluxurile comerciale sînt reprezentate la exportul României de îngrășăminte, produse sodice, cherestea și unele bunuri de consum, iar la import de fosfați, florură de aluminiu și alte produse. Relațiile bilaterale de cooperare vor putea căpăta noi dimensiuni prin realizarea de lucrări în industria minieră, agricultură și transport.

M.M.

EVOLUȚII MONETARE

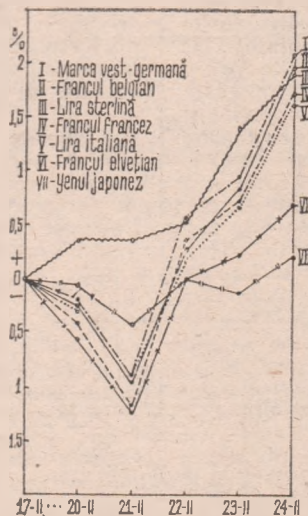
ÎN PERIOADA 17—24 FEBRUARIE a.c. cursul dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a marcat o evoluție contradictorie.

Inițial, sub presuarea speculațiilor legate de o posibilă implementare a unor politici mai restrictive de credit, de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. în condițiile actualului ritm susținut de creștere a economiei, precum și sub impactul agravării stării de încordare din Orientul Apropiat, dolarul S.U.A. a recuperat abrupt o parte din terenul pierdut în cursul precedentelor săptămîni. De la jumătatea intervalului analizat însă, trendul de slăbire a poziției acestei valute pe piața internațională, motivat de atenția sporită acordată de majoritatea observatorilor problemei accentuării deficitelor bugetare și al balanței comerciale a S.U.A. precum și consecințelor acesteia, a fost reluat. Poziția dolarului s-a deteriorat sensibil spre finele intervalului, în special în raport cu marca vest-germană și lira sterlină.

Cursul lirei sterline față de dolar s-a apreciat, cu circa 1,9 puncte procentuale (de la 1,425 dolari/liră în ziua de referință de 17 februarie la 1,47 dolari/liră la sfîrșitul săptămîinii analizate).

Francul elvețian s-a apreciat față de dolar într-o proporție mult mai modestă (cu circa 0,69 puncte procentuale, de la 2,1925 franci/dolar în ziua de referință la 2,175 franci/dolar la 24 februarie a.c.), în principal ca efect al evoluțiilor relativ mai puțin favorabile ale economiei elvețiene cit și al continuării transferurilor de fonduri din franc elvețian în mărci vest-germane.

Marca vest-germană era cotate la finele intervalului analizat la 2,63 mărci/dolar, comparativ cu 2,6850 mărci/dolar în ziua de referință (o apreciere cu circa 2,1 puncte procentuale). Majoritatea observatorilor apreciază că proiecțiile oficiale privind creșterea economiei vest-germane cu 2,5% pe an în 1984 vor fi depășite, procesul de înviorare a activității economice desfășurându-se în prezent pe un front larg. Slăbirea poziției

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 17—24 II; bază: 17 II 1984

dolarului și aprecierea pronunțată a mărcii vest-germane au condus la manifestarea unor noi momente de încordare în cadrul Sistemului Monetar (vest-)European care au condus la intervenții ale băncilor centrale pe fondul reluării speculațiilor cu privire la posibilitatea unei noi realinerii a parităților.

Aprecierea de curs înregistrată față de dolar de celelalte valute din cadrul S.M.E. a fost după cum urmează (se dau nivelurile din zilele de 17 și 24 februarie a.c., iar în paranteză procentul de apreciere): francul belgian 54,95 și 53,90 franci/dolar (1,95 puncte procentuale), francul francez 8,26 și 8,12 franci/dolar (1,72 puncte procentuale), lira italiană 1 659 și 1 632 lire/dolar (1,65 puncte procentuale).

Cursul yenului japonez față de dolar a marcat fluctuații mai slabe, această valută fiind cotată la finele intervalului la 232,75 yen/dolar, comparativ cu 232,25 yen/dolar în ziua de referință (o apreciere cu circa 0,21 puncte procentuale).

Dozările la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 17 și 24 februarie a.c.): eurodolarii 10,25 și 10,50%, eurolire sterline 9,5625 și 9,50%, euromărci vest-germane 6 și 6,0625%, eurofranci elvețieni 3,8125 și 3,9375%.

Pe fondul slăbirii poziției dolarului S.U.A. și al apariției unor noi temeri în legătură cu posibilitatea recrudescenței proceselor inflaționiste în economia S.U.A. și în alte țări occidentale, prețul aurului s-a înscris pe o curbă ascendentă, atingând în cursul săptămîinii și niveluri de peste 400 dolari/uncie. La ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat, prețul metalului galben s-a situat la 397,75 dolari/uncie comparativ cu 382,15 dolari/uncie la finele săptămîinii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Extinderea comerțului in contrapartida

POTRIVIT estimărilor elaborate de diferite organisme economice occidentale, comerțul în contrapartidă reprezintă în prezent circa 20% din comerțul mondial. Conform surselor, această pondere ridicată se datorează condițiilor actuale de desfășurare a schimburilor internaționale, marcate de dificultăți financiare pentru numeroase țări, de apariția și adâncirea unor dezechilibre comerciale care conduc fie la reglementări exprese în favoarea comerțului în contrapartidă, fie la adoptarea tacită a unor practici de această natură. În ciuda dificultăților inerente unei asemenea forme de schimb (între care se menționează cea a constituirii unui nomenclator de produse reprezentând o proporție convenită din contravaloarea exporturilor realizate de țările dezvoltate, produse care trebuie să intrunească în primul rând condiția unei desfaceri garantate în țara exportatoare), comerțul în contrapartidă se extinde continuu, în relațiile Est-Vest, Nord-Sud și chiar între țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Se citează exemplul Belgiei, Canadei, Austriei și unor țări scandinave care condiționează achizițiile din alte țări de livrarea unor produse proprii cu grad ridicat de prelucrare. Începe să se manifeste chiar o formă nouă de concurență, subliniază revista **Problèmes économiques**, câștig de cauză având tocmai firmele occidentale capabile să realizeze operațiuni în contrapartidă. Nevoile practice rezultate din extinderea comerțului în contrapartidă conduc la crearea în întreprinderile mari a unor servicii speciale, precum și la apariția unor firme specializate în mijlocirea operațiilor de acest fel.

Iugoslavia: impulsivitatea energetică

ÎN CADRUL programului de acțiuni și măsuri pentru înlăturarea Rezoluției privind dezvoltarea economică și socială a Iugoslaviei în anul 1984, Consiliul Executiv Federal a aprobat balanța energetică a țării, prin care se urmărește asigurarea unor cantități suficiente de energie pentru creșterea producției industriale cu 3% și pentru satisfacerea celorlalte cerințe ale economiei naționale. În anul curent vor fi necesare 73 miliarde kWh de energie electrică, peste 63 milioane tone de cărbune, 16 milioane tone produse petroliere, 6,7 miliarde metri cubi de gaze naturale, ceea ce presupune creșterea producției de cărbune cu 10%, de coals cu 33%, de gaze naturale cu 17,5%, de energie electrică cu 5,7%. În expresie cantitativă, se prevede majorarea cu 6 milioane tone a producției de cărbune față de anul precedent și intensificarea producției naționale de țigă, astfel încât aceasta să ajungă la 4,2 milioane tone. În producția de energie electrică,

rolul principal trebuie să revină termocentralelor pe bază de cărbune. În afară de grupurile energetice de circa 900 MW ale termocentralelor de la Obrenovaț și de la Obilici, care au intrat deja în funcțiune, se prevede pu-

neria în exploatare și a altor centrale electrice. Pentru utilizatorii de motorină și păcură sint stipulate obligații de economisire a acestor combustibili, în vederea reducerii consumului față de anul anterior.

Evoluția veniturilor reale în S. U. A.

ANALIZA evoluției veniturilor reale în S.U.A. în perioada 1972-1983 prezentată de publicația **Financial Times** e-

vidențiază, începând de la finele deceniului trecut, o tendință descendentă, explicată prin menținerea unor ritmuri scăzute de creștere, înghețări sau reduceri ale salariilor, inclusiv în „in-

dustrii privilegiate”, cu sindicate puternice, concomitent cu creșterea inflaționistă a costului vieții. Sursa citează exemple din industria siderurgică, unde sindicatele au acceptat reduceri ale salariilor în anul 1983, care, luând în considerare și rata inflației, echivalează cu o diminuare cu 5% a veniturilor reale. Reduceri sau înghețări ale salariilor medii orare sînt semnalate și în alte ramuri, de exemplu industria aluminiului, cea a autovehiculelor și a construcției de aeronave. Faptul că peste 80% din forța de muncă nu este inclusă în organizații sindicale, care să negocieze cu patronatul cel puțin frînarea tendinței involutive a veniturilor reale, se transformă într-o sursă potențială de forță de muncă mai ieftină, care începe deja să fie utilizată într-o măsură tot mai mare, astfel încît pe ansamblu tendința de reducere a veniturilor reale devine și mai pronunțată (grafic).

Albania — utilaje pentru industria extractivă

DEZVOLTAREA construcției de instalații complexe pentru diferite subramuri ale industriei extractive presupune desfășurarea unei intense activități de cercetare și proiectare, care se concentrează într-un institut de specialitate, cu rezultate deja aplicate în practică. După

cum menționează revista **Albanie nouvelle**, au fost proiectate și puse în funcțiune instalații de îmbogățire a minereurilor de crom, cupru etc. În cursul actualului cincinal s-au realizat studii și proiecte pentru 20 noi obiective în industria extractivă, precum și extinderi de capacități. Institutul amintit proiectează de asemenea și instalații pentru extracția și prelucrarea primară a altor minerale utile decît cele menționate, pentru a căror exploatare se vor construi capacități noi în cursul cincinalului următor.

Etanolul, substituent al benzinei

UTILIZAREA alcoolului etilic, obținut în principal din trestie de zahăr, drept combustibil (în amestec cu benzină) pentru motoare cu ardere internă

utilizare pe scară tot mai largă a etanolului ca substituent parțial al benzinei continuă și deceniul actual, pentru aceasta fiind prevăzută o extindere mai rapidă a suprafețelor cultivate cu trestie de zahăr pentru scopuri energetice, de la 1,02 mil. hectare în 1980 la 2,56 mil. hectare în 1985, în timp ce culturile de trestie pentru producția de zahăr vor spori

Producția de zahăr și de etanol în Brazilia

	Producție		Suprafețe cultivate cu trestie de zahăr, în mii hectare	
	1980	1985	1980	1985
Zahăr (mii tone)	8,1	9,6	1 620	1 920
Etanol din trestie de zahăr (mrd. litri)	3,7	10,7	1 022	2 526

Sursa: Comercio Exterior, Mexico, mai 1983.

s-a concretizat în Brazilia, după obținerea încă în a doua jumătate a deceniului trecut a unor rezultate pozitive, în creșterea ponderii acestei surse de energie în balanța energetică a țării și în dezvoltarea unei producții de autovehicule special adaptate pentru consumul acestui combustibil. Tendința de

într-o măsură mult mai mică, de la 1,62 mil. hectare la 1,92 mil. hectare. Obiectivul programului național în acest domeniu vizează o creștere de circa 3 ori a producției de etanol în prima jumătate a deceniului în curs, scop în care guvernul alocă resurse financiare considerabile.

GLOSAR

Tranzacții cu aur [II]

PE PIAȚA AURULUI la termen se desfășoară diferite tranzacții prin care investitorii încearcă să obțină profit din speculații cu metal galben. Între instrumentele cu o asemenea finalitate utilizate pe o scară tot mai largă se înscriu așa-numitele opțiuni-aur, formulă apărută mai întâi în S.U.A., spre sfârșitul anilor '70 și introdusă și la bursele vest-europene cu începere din 1981, de când s-a extins considerabil în pofida evoluției cunoscute a pieței acestui metal.

Cumpărătorul anul astfel de titlu are dreptul de a cumpăra (option call) sau de a vinde (option put) o cantitate de 10 uncii troy aur la un preț prestabilit, în decursul unei perioade determinate. Partenerul cumpărătorului este opțiunile-aur este investitorul, care constituie de fapt emitentul titlului și care se angajează să plătească la scadență prevăzută să vinde, în caz de „option call”, sau să cumpere în caz de „option put”, o cantitate de 10 uncii aur la ceea ce se numește „preț exercităbil”, dacă deținătorul opțiunii-aur exercită dreptul său. Emitentul urmează să primească în schimb o primă de la cumpărător, care constituie cursul opțiunii.

Automatizate burserile sînt cele care determină trei elemente esențiale ale opțiunii-aur :

- unitatea tranzacției, care este de regulă 10 uncii troy ;
- scadența operațiunii, opțiunile-aur fiind emise pe termene de trei, șase și nouă luni ;
- prețul exercităbilului, care este de asemenea stabilit dinainte prindându-se cont de cursul aurului la vederea în momentul respectiv.

Singurul element care nu este prestabilit îl constituie cursul opțiunii, adică prețul care trebuie plătit la cumpărare, acesta rezultînd din cererea și oferta participanților la tranzacțiile de la bursă. Mai mulți factori influențează acest curs, dar rolul determinant îl joacă evoluția prețului aurului în răstimp pe piața la vedere, în mod practic, pe măsură ce ecartul între prețul aurului pe piață și prețul de exercițiu al opțiunii-aur crește, cursul acesteia opțiuni crește la rîndul său. Cursul sau prima opțiunii-aur cuprinde și spezele corespunzătoare transportului, depozitării și asigurării aurului.

Se consideră că tranzacțiile cu opțiuni-aur oferă o serie de avantaje, atât pentru cumpărător cât și pentru emitentul titlului. Cumpărătorul are posibilitatea să facă plățile în metalul prețios fără a investi capitaluri importante și, mai de seamă, fără a fi confruntat cu mari riscuri. Emitentul de opțiuni-aur poate la rîndul său să obțină un randament superior și depozitul său de metal deși rămîne expus la riscul unor pierderi foarte mari ca urmare a evoluției prețului aurului pe piața la vedere.

Datorită intervenției autorităților bursiere și standardizării operațiilor s-a format deja o piață secundară a opțiunilor-aur în cadrul căreia investitorii pot beneficia de toate avantajele și oportunitățile oferite de titlurile primarilor operațiuni denumite de „închidere”. Cei care nu cumpără opțiuni-aur pot să le revindă pe această piață secundară la cursul din momentul respectiv, cedînd astfel și drepturile de cumpărare a metalului la scadență, deci implicit posibilitatea eventuală de câștig. Investitorii au posibilitatea tot pe această piață să se elibereze de obligațiile asumate prin cumpărarea titlurilor dacă le răscumpără.

Plasamentele în aur nu produc nici dividende, nici dobinzi. În diferitele lor forme, plasamentele aur au un caracter tipic speculativ, randamentul neputînd rezulta decît din realizarea unei plusvalori.

Radu NEGREA

Raportul O. I. M.

Filotele Gruia, Vinju Mare — Raportul asupra situației mondiale a muncii prezentat în ianuarie 1984 la Geneva, de Organizația Internațională a Muncii, este primul de acest fel elaborat de O.I.M. și el nu trebuie confundat cu anuarul statistic publicat de mulți ani de aceeași organizație. Raportul citat prezintă o serie de date privind ansamblul situației econo-

mico-sociale în diversele zone și țări ale lumii, din care rezultă între altele că în 11 țări, cu o populație totală de 89 milioane de oameni, venitul pe locuitor a scăzut între 1960 și 1980, iar în alte 100 țări, cu o populație de 3 miliarde de oameni, deși statistic veniturile au crescut, din cauza repartiției extrem de inegale a acestora, nivelul de trai al unei mari părți a populației nu a cunoscut practic nici o îmbunătățire. Fenomenul amintit este vizibil mai ales în țările latino-americane,

afirmă raportul, și mai puțin în cele din Asia.

Una din problemele importante ale acestui deceniu continuă s-o reprezinte muncitorii migranți, al căror efectiv pe plan mondial este estimat în raport la 20—22 milioane, din care 6,5 milioane în S.U.A. și Europa occidentală, 4 mil. în America Latină, 2,8 mil. în Orientul Mijlociu și Africa de Nord și 1,8 mil. în Africa de Vest.

Produse de bază

N. Scutelnicu, Rîmnicu Sărat — 1) Evoluțiile prețurilor de bază au fost foarte diferențiate anul trecut. Potrivit indicelui O.N.U. al materiilor prime, cele mai mari reduceri ale acestuia se înregistrau în octombrie 1983, față de 1980, la zahărul provenit din zona Caraibilor (cu 66%), la plumb (cu 54%), la argint (cu 42%), la oxid de potasiu (cu 36%) etc. Potrivit aceluiași indice, în intervalul amintit cele mai importante creșteri de prețuri s-au consemnat la ulei de palmier (cu 40%), ulei de in (cu 31%), tutun (cu 30%), ulei de arahide (cu 23%).

2) Referitor numai la evoluțiile din ultimul an, se constată că prețul la aluminiu a sosit cu 46%, ajungînd la cel mai înalt nivel din ultimii nouă ani și jumătate, în vreme ce prețul cauciucului a crescut și mai rapid, și anume cu 57%, sub efectul inviorării din industria automobilului.

O evoluție spectaculoasă a avut prețul uleiului de soia, care după ce a scăzut de la 603 dolari/tonă, în 1978—1979, la 363 dolari/tonă în ianuarie 1983, a depășit la un moment dat, în cursul anului trecut, nivelul de 800 dolari/tonă, încheind anul la 650 dolari/tonă.

Dificultăți economice

Paraschiv Deleanu, Tirgu Frumos — Afirmația că anul 1983 a fost pentru America Latină cel mai dificil an din ultimii 50, aparține Comisiei economice a O.N.U. pentru această zonă geografică. În raportul său anual pe 1983, CEPAL constată că

odată cu o ușoară inviorare a creșterii produsului național brut (la 3,3% după scăderea cu 1% din 1982) s-a înregistrat și o sensibilă accelerare a inflației (la 68%, față de 47% în 1982), în vreme ce proporția șomerilor s-a ridicat în multe țări ale zonei la 20 și chiar 30% din totalul forței de muncă. Pe baza reducerii importurilor cu 29% (mai mult decît în 1982 cînd ele scăzuseră cu 20%), comerțul zonei a înregistrat un sold activ de 31,2 miliarde dolari, insuficient totuși pentru a acoperi serviciul datoriei externe în valoare de 35 miliarde dolari.

Raportul amintit a apărut cu puțin timp înaintea conferinței la nivel înalt de la Quito, la care au participat șefii de stat sau de guvern a 27 de state latino-americane. Declarația dată publicității la sfîrșitul reuniunii relevă în mod expres faptul că întărirea capacității țărilor latino-americane de a-și onora serviciul datoriei externe este strict condiționat de reducerea nivelului dobinzilor și a protecționismului, ca un factor de accelerare a creșterilor economice.

Export de arme

Octavian Gluica, Ploiești — Principalii exportatori mondiali de arme sînt în ordine — după S.U.A. și U.R.S.S., — Franța, Italia, Anglia și R.F. Germania. Un studiu supus recent Parlamentului vest-european relevă că 76,5% din exportul de arme al Franței și Italiei, 81,7% din cel al Angliei și 37,6% din cel vest-german se îndreaptă către țările în curs de dezvoltare. Cu acest prilej publicația Europe 84 (ianuarie—februarie 1984), editată de Comisia C.E.E., constată că aproape jumătate din importurile de arme ale lumii a treia sînt efectuate de țările Orientului Mijlociu, 17% de cele din sud-estul Asiei, 9,2% de cele din nordul Africii, 9% de cele sud-americane și 6,4% de cele din Asia de sud.

Studiul amintit spinge teza potrivit căreia o reducere a vinzării de arme spre lumea a treia ar duce în Europa occidentală la pierderea unui număr considerabil de locuri de muncă. Potrivit studiului, industria armamentului contează cu

2,2% în totalul locurilor de muncă din industria prelucrătoare în Franța, 2,26% în Anglia, 1,33% în Italia, și 0,43% în R.F. Germania.

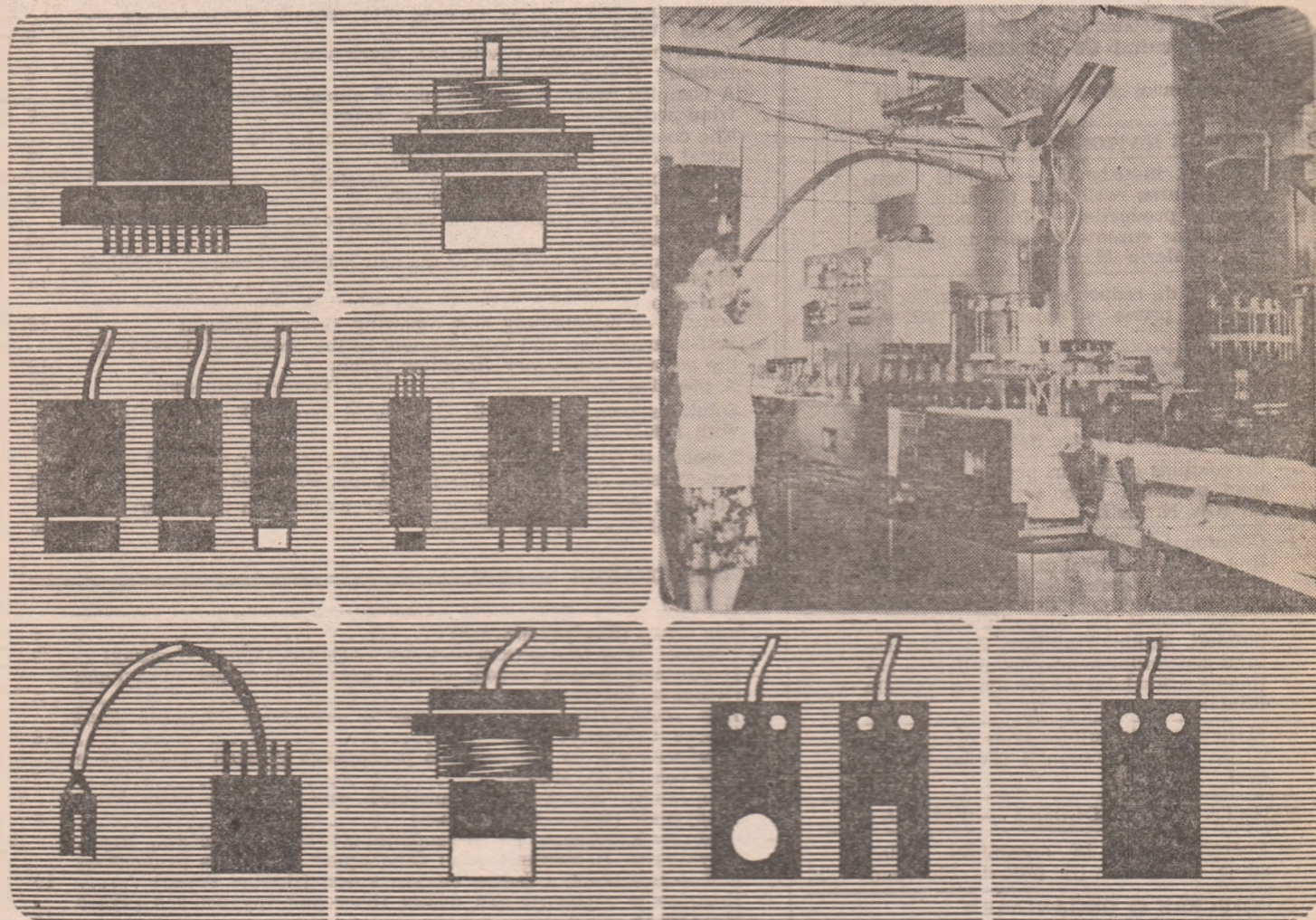
Trenuri rapide

Alexe Simedrea, Huși — Interesul existent în numeroase țări dezvoltate pentru sporirea atractivității transportului feroviar se materializează într-o preocupare susținută pentru modernizarea acestuia, în primul rînd sub aspectul creșterii vitezei de circulație. După Japonia, unde linia Shinkansen a ajuns la a proba 2 000 km lungime, permițînd viteze de pînă la 250 km/oră, și Franța, cu linia Paris—Lyon (pe care se circulă cu o viteză medie de 270 km/oră și cu una maximă de 330 km/oră), în februarie a.e. a intrat în probe la Emsland, în R.F. Germania, pe o secțiune de 12 km „Transrapidul 06”, un tren suspendat dirijat magnetic. Viteza de circulație a acestui tren inedit urmează să se ridice la 300 km/oră.

După cum a reieșit cu prilejul unui recent simpozion internațional desfășurat la München, proiecte privind crearea unor noi linii de mare viteză se află în diverse stadii de realizare și în alte țări europene. Astfel, în Elveția se preconizează construirea unui nou tunel transalpin pentru o linie ferată care să unească lacul Constanța cu lacul Geneva și pe care să se poată circula cu 200 km/oră. În Austria, odată cu retragerea parțială și reconstruirea liniei Viena-Salzburg, viteza de circulație va putea crește la 250 km/oră. Tot în Austria se are în vedere prelungirea liniei Viena-Graz-Klagenfurt spre Italia, printr-un nou tunel pe sub Alpi. În Italia au fost deja terminate unele secțiuni ale liniei de mare viteză unind Florența cu Roma și se preconizează construirea unei linii directe Milano-Bologna.

Intenții privind construirea unei linii de mare viteză există și în S.U.A., recurgîndu-se la una din soluțiile utilizate în Japonia, Franța sau R.F.G. Un prim proiect l-ar reprezenta realizarea unei asemenea legături între Los Angeles și Las Vegas.

ÎNTRERUPĂTOARE FĂRĂ ATINGERE ȘI FĂRĂ CONTACT

Automatizarea producției și larga utilizare a roboților industriali fac necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcționării.

Ca producător renumit vă oferim un sistem modular de inițiatori care funcționează fără atingere și fără contact :

- inițiatori inductivi cu șliț, de apropiere și inelare
- bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipuloare alternative
- amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la rețea, precum și elemente galvanice de separare și module pentru schemele de formare a impulsurilor

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- siguranță mare în exploatare
- interschimbabilitate universală
- cuprinderea foarte rapidă a semnalelor și prelucrarea lor ulterioară complet electronizată
- precizie ridicată și posibilitate de reproducere a punctelor de conectare

Solicitați informații detaliate și ofertă de export !

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN - TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT”

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC

EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import

DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011 - 4557

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 2 martie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Centrala industrială — acțiuni concrete pentru realizarea planului. Dinamismul producției — imbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă (Valeriu Matache) 1
- Rezerve de reducere a consumurilor de materii prime și energetice (Mircea Pirjol) 3
- Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice (Viorica Răducanu) 5
- Zootehnia — în corelație cu dezvoltarea bazei furajere (Petre Săbădeanu) 6
- Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole record în acest an (Gh. N. Iosif) 7
- Coordonatele unui program de marketing pentru exportul de produse chimice (Constantin Lazăr) 8
- Autogestunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni rezultate. Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea rațională a fondului de retribuție (Vasile Răuță) 10
- Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii (Tudor Mihalcea) 12

ȘTIINȚA — TEHNOLOGIE — EFICIENȚA

- Energia solară în ansamblul noilor surse energetice (I) (Mihail Florescu) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Imperativul unei organizări judicioase, pe baze științifice a activității de întreținere și reparații (Viorel Răducu) 16

TEORII ● IDEI

- Autoconducere și perfecționare în procesualitatea dezvoltării democrației socialiste (Dumitru Iacob) 18
- Consemnări. O pledoarie pentru oprirea cursei înarmărilor (Victor Duculescu) 20
- Soluții compatibile problemelor globale. Convorbiri economice cu A.K.N. Reddy 21
- Școli ● curente ● economiști. „Economia ofertei” — o variantă neoclasică (II) (Ion Lupu, P.P. Fudulu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politica industrială a Partidului Comunist Român (Ghiță Paul Tănase) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Limitarea consumului furajer de cereale — o resursă alimentară importantă (Oprea Parpală) 26
- Tendințe — conjuncturi 28
- Mondorama 29
- Curier 30

ÎN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Industrial groups: their role for the achievement of the plan (Valeriu Matache) 1
- Useful reserves for the decrease of the raw materials and energy consumption (Mircea Pirjol) 3
- Increasing the level of turning into account the metallurgical goods (Viorica Răducanu) 5
- Zootechny, correlated with the development of the fodder industry (Petre Săbădeanu) 6
- A complex programme of measures aimed to insuring a record wine production this year (Gh. N. Iosif) 7
- The coordinates of a marketing program for the export of chemical products (Constantin Lazăr) 8
- Increasing the role of the banking system for a rational use of the payment funds (Vasile Răuță) 10
- The increase of payment for new categories of workers (Tudor Mihalcea) 12
- The solar energy as a part of the new sources of energy (I) (Mihail Florescu) 13
- The imperative of a rational and scientific organization of the activity of maintaining and repairing (Viorel Răducu) 16
- Self-management and improvement in the process of developing the socialist democracy (Dumitru Iacob) 18
- A pleading for the halt of arms race (Victor Duculescu) 20
- Solutions compatible with the global issues. Economic talks with A.K.N. Reddy 21
- Schools ● trends ● economists. „Supply-side economics” — a neo-classical alternative (II) (Ion Lupu, P.P. Fudulu) 22
- Limiting the cereals consumption for fodder: an important resource of food (Oprea Parpală) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Промышленное объединение — конкретные меры в целях выполнения плана (Валериу Матаке) 1
- Резервы снижения расходов сырья и энергии (Мирча Пыржол) 3
- Повышение степени использования металлургической продукции (Вяорика Рăдукану) 5
- Животноводство — в соответствии с развитием кормовой базы (Петре Сăбăдеану) 6
- Комплекс мер по обеспечению рекордного урожая винограда в этом году (Г.Н. Иосиф) 7
- Координаты программы маркетинга для экспорта химической продукции (Константин Лазăr) 8
- Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Повышение роли банковской системы в рациональном использовании фонда оплаты труда (Василе Рăуță) 10
- Повышение зарплаты для новых категорий трудящихся (Тудор Михалчеа) 12
- Солнечная энергия в ансамбле новых энергетических ресурсов (I) (Михаил Флореску) 13
- Требования рациональной, научно обоснованной организации деятельности по уходу и ремонту (Виорел Рăдуку) 16
- Самоуправление и совершенствование в процессе развития социалистической демократии (Думитру Иacob) 18
- Заметки. Выступление за прекращение гонки вооружений (Виктор Дукулеску) 20
- Совместимые решения для глобальных проблем. Экономическая беседа с А.К.Н. Редди 21
- Школы ● течения ● экономисты. «Экономика предложения» — неоклассический вариант (II) (Ион Лупу, П.П. Фудулу) 22
- Информация. Ограничение кормового потребления зерна — Важные пищевые ресурсы. (Опреа Парпала) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 128, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU DAR PLĂCUT ȘI UTIL !

PRODUCĂTOR : ÎNTRERINDEREA „MIRAJ“ — BUCUREȘTI

Vă recomandăm gama PELL AMAR :

- Cremă hidratantă de zi
- Cremă emolientă de noapte pentru ten sensibil
- Cremă hidratantă pentru ten gras și normal
- Loțiune tonică pentru ten gras și normal

PRODUSELE COSMETICE ALE ÎNTRERINDERII
„MIRAJ“ — BUCUREȘTI !

ELEGANȚĂ ȘI CALITATE

Din blănurile animalelor de crescătorie,, lucrători cu înaltă calificare creează adevărate... frumuseți vestimentare.

Haine, jachete, cape, etole, pălării din blană de nură, nutrie, vulpe albastră sau polară, în croială clasică sau modernă, se găsesc la vânzare în toate magazinele tip ROMARTA și în raioanele specializate din magazinele universale.